

การตรวจสอบค้นหาความจริงคดียาเสพติด : ศึกษากรณีการครอบครองไว้เพื่อ
จำหน่ายและจำหน่าย

สุวิชา จักรเจริญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2559

The examination of truth in narcotics case : case study of the possession for
sales and distribution

Suwicha Jakjaroen

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Bhanomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2016

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การตรวจสอบค้นหาความจริงคดียาเสพติด : ศึกษากรณีการครอบครองไว้เพื่อจำหน่าย และจำหน่าย
ชื่อผู้เขียน	ศุวิชา จักรเจริญ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการตรวจสอบค้นหาความจริงคดียาเสพติดศึกษากรณีการครอบครองไว้เพื่อจำหน่ายและจำหน่าย เนื่องจากการค้นหาความจริงในคดียาเสพติดมีความสำคัญมากเพราะนำมาใช้พิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ของจำเลยและยังนำไปใช้ในกระบวนการกำหนดโทษ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกระทำด้วยความถูกต้องชอบธรรม เพราะการดำเนินคดีอาญากับบุคคลใดถือเป็นการลิดลอนสิทธิเสรีภาพของบุคคล ฉะนั้นแล้วก่อนจะตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้ถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดเสียก่อนจึงจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาพบว่า ประเทศในกลุ่มซีวิลลอว์ เช่น ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ต่างก็ใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ หน้าที่ในการค้นหาความจริงเป็นหน้าที่ของศาล ส่วนพนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานก่อนฟ้องคดี โจทก์และจำเลยจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้กระตุ้นในการสืบพยาน ในการดำเนินคดียาเสพติดก็เป็นเช่นเดียวกันเพราะทั้ง 2 ประเทศต่างไม่มีการกำหนดกฎหมายยาเสพติดขึ้นมาใช้โดยเฉพาะ อีกทั้งการพิจารณาเจตนาของจำเลยว่าครอบครองยาเสพติดเพื่ออะไร ทั้ง 2 ประเทศไม่ได้ให้ความสำคัญกับการคำนวณสารบริสุทธิ์ของยาเสพติดที่จับกุมได้แต่ทั้ง 2 ประเทศให้ความสำคัญกับกระบวนการค้นหาความจริง ถ้าได้ความจริงจากพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดนั้นชี้ให้เห็น

ว่าการครอบครองยาเสพติดนั้นส่งผลกระทบต่อสังคมมากน้อยเพียงใด ก็จะลงโทษตามผลกระทบที่สังคมได้รับ

ประเทศไทยใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แต่ในทางปฏิบัติประเทศไทยกลับแบ่งการสอบสวนฟ้องร้องออกจากกันทำให้กระบวนการค้นหาความจริงชั้นเจ้าพนักงานขาดความเป็นหนึ่งเดียวไม่สมบูรณ์แบบอย่างในต่างประเทศ และการสอบสวนเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานก็มุ่งเน้นแต่การสอบสวนเฉพาะเรื่องที่ต้องหากระทำความผิด อย่างในคดียาเสพติดก็จะเน้นการคำนวณสารบริสุทธิ์และพิจารณาตามข้อสันนิษฐาน และกำนิยาม ว่าจำเลยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร ส่วนศาลก็ยึดหลักการวางตัวเป็นกลางไม่ได้ทำหน้าที่ในการสืบพยานเอง ซึ่งนั่นไม่ใช่หลักการค้นหาความจริงที่ถูกต้อง เพราะการค้นหาความจริงที่ถูกต้องศาลจะต้องทำหน้าที่ในการสืบพยานและจะต้องค้นหาข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวกับคนด้วย เพราะข้อเท็จจริงในส่วนนี้จะทำให้เราทราบได้ว่าจำเลยมีเจตนาครอบครองยาเสพติดเพื่ออะไรและจะได้กำหนดโทษจำเลยให้เหมาะสมต่อไป

Thesis Title	The examination of truth in narcotics case : case study of the possession for sales and distribution
Author	Suwicha Jakjaroen
Thesis Advisor	Assis.Prof.Dr.Thanee Vorapatr
Department	Law
Academic Year	2016

ABSTRACT

The objective of this thesis was to study about drug investigation case, the drug study case in possession for distribution and selling. The drug investigation case was seriously important, because it was used in proving for guilty or innocent of the defendants, in addition it was used in penalty processes. Thus, it was necessary to perform correctly with righteousness, because conducting criminal case against anyone was a dilemma for human rights in freedom of the individuals. Therefore, prior to judging the offender it was necessary to know the real intention of the offender, before he or she could be properly punished.

According to the study, it was found that the civilized countries such as France and Germany, they used the criminal prosecution by the state. Seeking the truth was the duty of the court. The prosecutors and the police officers would collect the evidences before the prosecution. The plaintiffs and the defendants would act as the instigators for examination. In the case of drug abuse, it was the same because both countries did not have specific drug laws for use. Also, the consideration of the defendants' intension for the reason of their drug possessions. Both countries did not concern much about the purity of narcotic substances, but they paid more attention about the investigation. If the truth from the evidences and the facts about the offenders indicate how much of the drug possession affects the society, the punishment will be in accordant with the impact to the society.

For Thailand, the criminal prosecution has been used by the state. Practically, Thailand has separated the investigation from prosecution, it has caused the investigation processes at officer level, and imperfectly lacking of unity not as it is in other countries. Furthermore, the investigations in order to gather evidences are focused on specific cases by the accused. In narcotic cases, it will focus on the substance purity and consider according to the assumption, with the definition “why the defendants had drugs in their possession for”. The courts upheld the principle of impartiality; do not do the duty in witness the investigation themselves. That is not the correct principle of investigation, because in the correct investigation, the court must be in charge of investigation on witnesses and facts related to individuals. This part of the facts will make us known that the defendants have what intension for possessing drug for and be able to set the punishment for the defendants properly.

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณต่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธาณี วรภัทร์ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับผู้เขียนพร้อมทั้งให้ คำปรึกษาและคำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาตลอดไม่ว่าจะเป็นหลักการ แนวคิดและ ทฤษฎีในการศึกษา ทำให้ผู้เขียนมองเห็นแนวทางในการศึกษาและมองปัญหาจนกระทั่งผู้เขียน สามารถเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นผลสำเร็จออกมาได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฅ นคร ที่กรุณาได้รับเป็นประธาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำในเชิงวิชาการที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งและ ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุกัญชลิ เทพหัสดิน ฅ อยู่ธยา และ รองศาสตราจารย์ อัจฉริยา ชูตินันท์ ที่ได้สละเวลาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจน วิทยานิพนธ์นี้บรรลุผล

นอกจากนี้ ผู้เขียนต้องขอขอบพระคุณ อาจารย์ จีรวุฒิ ลิปพันธ์ ที่ช่วยให้คำแนะนำและ ช่วยเหลือในการแปลบทความภาษาต่างประเทศและให้ข้อมูลต่างๆที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ วิทยานิพนธ์เล่มนี้ไม้อาจจะสำเร็จลงได้ หากผู้เขียนไม่ได้รับ กำลังใจและแรงสนับสนุนจนเกิดความมานะพากเพียรจาก นายดิเรก จักรเจริญและนางอุษา จักร เจริญ บิดามารดาของข้าพเจ้า และ นางผาสุข ลัดพลี น้าของข้าพเจ้า ผู้ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจ จน ผู้เขียนพยายามที่จะผลักดันตัวเองจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์นี้จนสำเร็จสมความมุ่งหมาย

ในส่วนที่มีประโยชน์และมีคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ถ้าหากพอมิผู้เขียนขอบบงูชา พระคุณแต่บุพการี ครูบาอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนข้อบกพร่องใดๆผู้เขียนขอน้อมรับไว้ แต่ผู้เดียว

สุวิชา จักรเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม	
ฐาน ครอบครองเพื่อจำหน่าย.....	8
2.1 ระบบการดำเนินคดีอาญา.....	8
2.2 หลักการค้นหาความจริง.....	13

2.3	มาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม	21
2.4	บทนิยามศัพท์ตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ.2522.....	23
2.5	หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล.....	28
2.6	ความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ของผู้ต้องหา.....	35
2.7	หลักการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมของไทย.....	41
2.8	การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมฐานมียาเสพติดไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่าย.....	47
3.	การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย.....	58
3.1	ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.....	59
3.2	ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส.....	79
4.	วิเคราะห์การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมฐานมียาเสพติดไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่าย.....	99
4.1	วิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมฐาน มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย.....	99
4.2	วิเคราะห์ปัญหาของการบัญญัติคำนิยามตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมให้ โทษพ.ศ.2522.....	103
4.3	วิเคราะห์เปรียบเทียบการค้นหาความจริงของประเทศไทยกับต่างประเทศ..	106
4.4	วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาความจริง.....	116
4.5	ปัจจัยที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงมีในการตรวจสอบค้นหาความจริง.....	121

4.6 วิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาศีญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย.....	124
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	127
5.1 บทสรุป.....	127
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	130
บรรณานุกรม.....	134
ประวัติผู้เขียน.....	139

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสำคัญที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศไทยเพราะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศให้ไปสู่ความก้าวหน้า แต่เนื่องจากปัญหาอาชญากรรมนั้นเป็นปัญหาที่มีมาอย่างยาวนาน ทางภาครัฐต่างหากระบวนการต่างๆเพื่อมาป้องกันและแก้ไขแต่ก็ยังไม่สามารถที่จะกระทำให้บรรลุผลได้ทั้งนี้อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้นมีรูปแบบมากมายอีกทั้งยังมีความซับซ้อน ซึ่งเป็นการยากลำบากต่อการค้นหาความจริงเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

การค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมนั้นก็คือการค้นหาความจริงในคดีอาญาซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งภารกิจหลักของกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น มีด้วยกัน 3 ประการ กล่าวคือ เพื่อคุ้มครองสังคม เพื่อป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดอาญา เพื่อคุ้มครองสมาชิกในสังคม ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (Rule of Law) ฉะนั้น การนำบุคคลใดเข้ามาสู่การดำเนินคดีอาญาถือเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพจะต้องกระทำภายใต้กฎหมายและให้กระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลให้น้อยที่สุด กระบวนการค้นหาความจริงนั้น เริ่มเมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น เพื่อค้นหาความจริงว่าผู้กระทำได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และเพื่อค้นหาตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาลงโทษนั้น จะกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อกระบวนการที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายจะต้องสามารถพิสูจน์ความจริงแท้ให้ปรากฏ อีกทั้งยังต้องค้นหาเจตนาในการกระทำ

ความผิดของเขาเหล่านั้นเพื่อจะได้กำหนดโทษที่เหมาะสม ฉะนั้นแล้วการค้นหาความจริงในคดีอาญา โดยเฉพาะคดียาเสพติดนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก

การค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นจะมีความแตกต่างกันตามระบบกฎหมายของแต่ละประเทศใช้ ในกลุ่มระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ซึ่งใช้ระบบกล่าวหา (Accusatorial system) กล่าวคือ การค้นหาความจริงในระบบกล่าวหา นั้นกระบวนการพิจารณาคดีอาญาจะมุ่งเน้นความเท่าเทียมกันระหว่างคู่ความ ศาลจะวางตัวเป็นกลางให้โจทก์เป็นผู้นำหน้าทีในการนำสืบพยานหลักฐานความผิดของจำเลย และศาลจะพิพากษาคดีตามน้ำหนักพยานหลักฐานที่คู่ความนำสืบ ส่วนในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ซึ่งใช้ระบบไต่สวน (Inquisitorial system) กล่าวคือการค้นหาความจริงในคดีอาญาไม่มุ่งเน้นความเท่าเทียมกันระหว่างคู่ความแต่มุ่งเน้นไปที่การค้นหาความจริง คดีอาญาเป็นการต่อสู้กันระหว่างจำเลยกับรัฐ ศาลจะมีบทบาทที่สำคัญในการค้นหาความจริงในคดีอาญา

สำหรับการดำเนินการค้นหาความจริงของประเทศไทยนั้น ได้แยกอำนาจในการสอบสวนฟ้องร้อง และ อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีออกจากกัน ทั้งนี้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการดำเนินคดีอาญาในระบบ กล่าวหา คือ การดำเนินคดีอาญาในระบบกล่าวหา เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจดำเนินคดีโดยอิสระจากศาล¹ แต่ที่แตกต่างออกไป คือ ประเทศไทยได้แยกอำนาจสอบสวน ออกจากอำนาจฟ้องร้องกันอย่างชัดเจน ในการค้นหาความจริงในคดีนั้นขั้นตอนการสอบสวนฟ้องร้องนั้น ถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมากเพราะเป็นจุดเริ่มต้นคดีในการรวบรวมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงต่างๆเพื่อเสนอพนักงานอัยการในการตั้งคดีและเสนอศาลในการพิจารณาคดี การค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นสอบสวนจึงต้องถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ ในการตรวจสอบค้นหาความจริงในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในทุกขั้นตอนนั้นจะต้องให้ความสำคัญกับ ผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยยกฐานะเป็นประธานในคดี ทั้งนี้ตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด(Individualization of

¹ คณิต ณ นคร, กฎหมายพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2555), น.38.

punishment) ซึ่งสิ่งที่จะต้องทำการตรวจสอบค้นหาความจริงนั้นจะต้องประกอบไปด้วยข้อเท็จจริง 2 ส่วน คือ

- (1) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลนั้น
- (2) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ความเป็นมาแห่งชีวิต ความประพฤติอันเป็นอาชิม²

การพิจารณาพิพากษาคดีในชั้นศาล เป็นการค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ความผิดและความบริสุทธิ์ของจำเลย ขั้นตอนนี้มีความสำคัญมากที่ศาลจะต้องกระทำหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น (Active) ในการค้นหาความจริงเพราะในการพิจารณาคดีศาลเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและมีอำนาจในการที่จะสืบพยานด้วยตนเอง³ เพื่อที่จะนำพยานหลักฐานนั้นมาพิจารณาตัดสินว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ซึ่งสิ่งที่ศาลจะต้องให้ความสำคัญในการพิจารณาคดีนั้น ได้แก่ ประวัติความเป็นมาของจำเลยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ข้อเท็จจริงพฤติกรรมการกระทำความผิดของบุคคลนั้น และ อนาคตของคนนั้นว่าหลังจากได้รับโทษแล้วจะสามารถแก้ไขปรับปรุงตนให้สามารถกลับมาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ดังนั้นถ้ามีกระบวนการค้นหาความจริงนั้นมีประสิทธิภาพ จะทำให้ประชาชนในประเทศแม้เขาเหล่านั้นจะได้กระทำความผิดแต่ก็จะได้รับความคุ้มครองในกระบวนการที่ถูกต้องชอบธรรม แต่ถ้ากระบวนการค้นหาความจริงไร้ประสิทธิภาพนอกจากจะทำให้สังคมขาดความสงบสุข และยังทำให้กระบวนการยุติธรรมนั้นขาดความน่าเชื่อถือและไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดให้หมดไปได้

ในทางปฏิบัติของประเทศไทยนั้นพบว่ามีปัญหาในกระบวนการค้นหาความจริงตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เริ่มตั้งแต่ขั้นสอบสวนแม้ตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁴จะกำหนดอำนาจให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นผลดี และผลร้าย และรวมถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดไว้ แต่พนักงานสอบสวนก็ทำได้กระทำเช่นนั้นไม่ พนักงานสอบสวนจะ

²ธานี วรภัทร์, มาตรการบังคับทางอาญา, (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน,2557),น.43.

³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 228 และมาตรา229

⁴ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา131 และมาตรา 138

รวบรวมพยานหลักฐานที่จะมุ่งเน้นเฉพาะที่ผู้ต้องหากระทำผิด เมื่อมีเพียงหลักฐานที่กระทำผิดมาถึงขั้นการสั่งคดีของพนักงานอัยการ ยิ่งทำให้ร้ายไปกว่านั้นเพราะทำให้พนักงานอัยการผู้ฟ้องคดีพิจารณาจากสำนวนเท่านั้น ไม่ได้ทำการค้นหาความจริงด้วยตนเอง ย่อมไม่สามารถคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาได้เลย และในชั้นศาลก็เช่นกัน การที่ประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหา ศาลวางตัวเป็นกลางไม่ทำการสืบพยานด้วยตนเองปล่อยให้การสืบพยานเป็นหน้าที่ของกลุ่มความ และพิจารณาซึ่งน้ำหนักจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอ อย่างนี้เท่ากับศาลไม่ได้มีส่วนร่วมในการค้นหาความจริง หากคู่ความฝ่ายใดมีความสามารถในการเสนอพยานให้ศาลเชื่อก็เป็นฝ่ายชนะไป จากที่กล่าวมาจึงพบปัญหาในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมที่สำคัญคือ ขาดความร่วมมือกันในการค้นหาความจริงในคดี เมื่อไม่มีความร่วมมือกันย่อมไม่สามารถได้ความจริงแท้ให้ปรากฏเป็นแน่นอน ยิ่งร้ายไปกว่านั้นในคดีอาชญากรรมที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายยังมีบทสันนิษฐานตามกฎหมายว่าการครอบครองยาเสพติดประเภทหนึ่งกรณีเมทแอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 375 มิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือน้ำหนักสุทธิตั้งแต่ 1.5 กรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งแท้จริงแล้วการจะพิจารณาว่าจำเลยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไรนั้นควรค้นหาจากการสืบพยานจากเจตนาที่แท้จริงไม่ใช่การคำนวณจากสารบริสุทธิ์ในขณะที่จับได้ เพราะสารบริสุทธิ์ที่พบไม่อาจเป็นตัวบ่งชี้ได้ว่าจำเลยมีเจตนาอะไร นอกจากนี้ในการลงโทษศาลยังใช้บัญชีระดับอัตราโทษ (ยี่ต็อก) คือบัญชีการกำกับการใช้ดุลพินิจของศาล เพราะเชื่อว่าการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะความผิดเหมือนกันลงโทษเท่ากันคือความเสมอภาค แต่ไม่ได้คำนึงถึงการลงโทษที่เหมาะสมแก่ตัวผู้กระทำความผิดรายบุคคล

จากปัญหาดังกล่าวผู้เขียนจึงเห็นว่า ปัญหาในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้นเกิดจากการขาดความร่วมมือในการค้นหาความจริงและการไม่กระตือรือร้นในการค้นหาความจริงและการให้ความสำคัญกับการคำนวณสารบริสุทธิ์ในยาเสพติดมาก

⁵ สัจญา ภูริภักดิ์, “บัญชีมาตรฐานการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดในทางอาญา (ยี่ต็อก),” (รายงานส่วนบุคคลในการฝึกอบรมหลักสูตรผู้พิพากษาหัวหน้าศาล, 2540), น. 8.

เกินไป ดังนี้ผู้เขียนเห็นว่าหากต้องการให้การค้นหาความจริงในคดีมีประสิทธิภาพจะต้องเริ่มแก้ไขตั้งแต่การค้นหาความจริงในชั้นสอบสวนฟ้องร้องและการค้นหาความจริงในชั้นพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันค้นหาความจริงตามแบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐให้สมบูรณ์แบบ เพราะหากกระบวนการค้นหาความจริงนั้นมีประสิทธิภาพที่ดีการนำความจริงเหล่านั้นมากำหนดโทษย่อมส่งผลให้โทษที่ลงเหมาะสมและสามารถแก้ไขผู้กระทำความผิดได้

1.2.วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย
2. เพื่อหาแนวทางและการแก้ไขปรับปรุงและวางหลักเกณฑ์ในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย
3. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ แนวคิด หลักเกณฑ์ในการค้นหาความจริงในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายของประเทศไทย
4. เพื่อศึกษาระบบและหลักเกณฑ์ในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและ ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส

1.3.สมมติฐานของการศึกษา

การค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายนั้นประเทศไทยใช้หลักการพิจารณาจากการคำนวณปริมาณสารบริสุทธิ์หรือจากหน่วยการใช้ ในขณะที่จับกุมว่าผู้ต้องหาที่มียาเสพติดไว้ในครอบครองเท่าไรเป็นตัวสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาที่มียาเสพติดครอบครองไว้เพื่ออะไรซึ่งในปัจจุบันพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษพ.ศ.2522 มาตรา15 วรรคสาม (2) นั้น การครอบครองแอมเฟตามีนปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ 375 มิลลิกรัมขึ้นไปหรือ15 หน่วยการใช้ขึ้นไปหรือน้ำหนักสุทธิตั้งแต่1.5กรัมขึ้นไป ให้สันนิษฐานว่าครอบครองเพื่อจำหน่าย จึง

เท่ากับว่ากฎหมายอาเสพติดของไทยค้ำนึ่งแต่ปริมาณยาเสพติดที่จับได้โดยไม่ได้ค้ำนึ่งถึงเจตนาที่แท้จริงว่าผู้ต้องหามียาเสพติดไว้เพื่ออะไรนั้นเพราะการสอบสวนค้ำนึ่งหาความจริงในคดีของประเทศไทยไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการค้ำนึ่งหาข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด อาทิเช่น ประวัติภูมิหลัง สภาพแวดล้อม สาเหตุในการกระทำความผิด ทั้งๆที่การจะลงโทษผู้กระทำความผิดอันถือเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพจะกระทำได้อต่อเมื่อได้ค้ำนึ่งหาความจริงเป็นที่แน่แท้แล้ว อีกทั้งการแบ่งประเภทการครอบครองยาเสพติดตามปริมาณยาเสพติดที่จับกุมได้ไม่สามารถแยกได้ว่าผู้ต้องหานั้นเป็นผู้กระทำความผิดรายย่อย หรือรายใหญ่ เพราะปริมาณยาเสพติดไม่ใช่เครื่องมือวัดอาชญากร ดังนั้นในการค้ำนึ่งหาความจริงในคดียาเสพติดเพื่อให้ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงว่าผู้ต้องหามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไรจะต้องทำการแก้ไขระบบการค้ำนึ่งหาความจริงโดยมุ่งเน้นการค้ำนึ่งหาความจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดประกอบกับพฤติการณ์ในการกระทำความผิดเพื่อที่จะได้ทราบเจตนาที่แท้จริงและจะส่งผลให้สามารถแยกได้ว่าผู้ใดเป็นอาชญากรหรือผู้ใดเป็นผู้ป่วยเพื่อนำไปสู่การลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล

1.4.ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ำนึ่งหาความจริงในคดียาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย
2. ศึกษาแนวความคิดและเปรียบเทียบการค้ำนึ่งหาความจริงในคดียาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายของประเทศไทยกับประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส
3. ศึกษาปัญหาในการค้ำนึ่งหาความจริงในคดียาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย

1.5. วิธีการดำเนินการศึกษา

1. ศึกษาจากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา รายงาน หนังสือ บทความ วารสารทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และสื่อสารสนเทศ
2. ศึกษาคำพิพากษาฎีกาในคดีอาญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย
3. ศึกษาบทสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติด

1.6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย
2. เพื่อให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงและวางหลักเกณฑ์ในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย
3. เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ แนวความคิดและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายของประเทศไทย
4. เพื่อให้ทราบถึงระบบและหลักเกณฑ์ในการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสพติดของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและ ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม ฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย

การดำเนินคดีอาชญากรรมนั้นเป็นการดำเนินคดีอาญาประเภทหนึ่ง ในการค้นหาความจริงในคดีจึงเป็นไปตามกฎหมายวิธีสบัญญัติ นั่นก็คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการที่จะทำให้กฎหมายอาญามีผลบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจะให้กระบวนการตัดสินคดีมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับได้ของประชาชนนั้นก็ต้องมาจากกระบวนการพิสูจน์ความจริงที่มีประสิทธิภาพเชื่อถือได้เช่นกัน ในการค้นหาความจริงนั้นนี้มีที่สำคัญอยู่ 2 ระบบ คือ ระบบกล่าวหา และระบบไต่สวน ซึ่งแม้ทั้งสองระบบจะมีความแตกต่างในวิธีการค้นหาความจริงแต่ทั้งสองระบบต่างก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกันคือเพื่อนำมาซึ่งความจริงในคดีอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำความจริงนั้นมาพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ และสมควรได้รับโทษอย่างไร ในส่วนของบทที่ 2 นี้จะได้ศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎีในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง

2.1 ระบบการดำเนินคดีอาญา

ระบบของการดำเนินคดีอาญาในแต่ละประเทศนั้นมีความแตกต่างกันตามหลักการดำเนินคดีอาญาของแต่ละประเทศ โดยระบบของการดำเนินคดีอาญานั้นสามารถแบ่งแยกได้เป็น 2

ระบบที่มีความสำคัญและมีการใช้อยู่ในนานาอารยประเทศในปัจจุบันซึ่งสามารถแยกออกได้เป็นดังต่อไปนี้¹

2.1.1 ระบบกล่าวหา (Accusatorial system) ระบบกล่าวหานี้เป็นระบบของการค้นหาความจริงซึ่งได้แก้ไขข้อบกพร่องของระบบไต่สวนโดยแยกอำนาจการสอบสวนฟ้องร้องออกจากการพิจารณาพิพากษาคดีให้องค์กรในการดำเนินคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้ทำหน้าที่และยกฐานะของผู้ถูกกล่าวหาจากการเป็น “กรรมในคดี” ขึ้นเป็น “ประธานในคดี”² ระบบกล่าวหานี้มีที่มาจากประเทศอังกฤษและกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณีหรือระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ ระบบกล่าวหานี้เกิดขึ้นมาเมื่อประมาณ 800-900 ปีที่ผ่านมาสืบเนื่องจากการที่บุคคลคนหนึ่งนำเรื่องราวมาฟ้องร้องกล่าวหาบุคคลอีกคนหนึ่งกระทำความผิดต่อผู้มีอำนาจเพื่อให้ผู้มีอำนาจนั้นดำเนินการชำระคดีนั้นให้แก่ตนเอง ในระบบกล่าวหาอย่างที่ได้อธิบายไปว่าเป็นการแบ่งแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องให้องค์กรอัยการเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการ ส่วนหน้าที่การพิจารณาคดี ให้ศาลหรือผู้พิพากษาเป็นผู้รับผิดชอบ ผลของการแบ่งแยกอำนาจทั้งสองออกจากกัน นอกจากเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาแล้ว ยังถือเป็นการให้ผู้ถูกกล่าวหาสิทธิในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มรูปแบบ กล่าวคือ ระบบกล่าวหานี้ถือว่าโจทก์และจำเลยมีฐานะเท่าเทียมกันซึ่งจะต้องฟังความจากทั้งโจทก์และจำเลยจึงจะสามารถพิจารณาพิพากษาคดีได้ ดังนั้น ในระบบกล่าวหาจึงแบ่งบุคคลในคดีอาญาออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ผู้เสียหายซึ่งทำหน้าที่เป็นโจทก์ จำเลย และศาล เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะมีแนวความคิดมาจากการพิจารณาคดีในสมัยโบราณซึ่งใช้วิธีทรมาน (trial by ordeal) และทำให้ทั้งสองฝ่ายต่อสู้กันเอง ส่วนศาลจะทำหน้าที่เป็นคนกลางหรือ กรรมการ ต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นการเอาพยานมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยโดยฝ่ายโจทก์จะเอาพยานที่เป็นพรรคพวกของตนมาเบิกความกล่าวหาจำเลย ส่วนจำเลยก็เอาพรรคพวกของตนมาเบิกความรับรองความบริสุทธิ์ของตนให้ศาลฟัง

¹ พงศ์พิพัฒน์ ทัศนโกวิท, “การค้นหาความจริงในคดีอาญาโดยนำระบบไต่สวนมาใช้ในศาลยุติธรรม,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), น. 10.

² บัณฑิตย์ นทีรัชไทยะ, “การสังคดีของพนักงานอัยการ : ศึกษาการนำปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมาประกอบการพิจารณา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555), น.9.

³ คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน, 2555), น.56.

แล้วตัดสินคดีไปตามน้ำนักพยานหลักฐานของแต่ละฝ่าย ระบบกล่าวหาจึงให้ความสำคัญอย่างสูงต่อ หลักเกณฑ์ต่อไปนี้ คือ

1. หลักการสันนิษฐานว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ให้ศาลเชื่อ โดยปราศจากข้อ สงสัยว่าจำเลยกระทำความผิดจริง

2. จำเลยมีสิทธินำสืบพยานหลักฐานหักล้างพยาน โจทก์เพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตน

3. ถือหลักสำคัญว่า โจทก์และจำเลยมีฐานะในศาลเท่าเทียมกัน แม้โจทก์จะเป็นพนักงาน อัยการซึ่งทำหน้าที่ในนามของรัฐก็จะมีฐานะเท่ากับจำเลยซึ่งเป็นราษฎร

4. ศาลหรือลูกขุน จะวางตนเป็นกลางโดยเคร่งครัด ทำหน้าที่เหมือนกรรมการตัดสินกีฬา คอยควบคุมให้ทั้งสองฝ่ายปฏิบัติตามกฎหมายลักษณะพยาน โดยเคร่งครัดการปฏิบัติผิดหลักเกณฑ์อาจ ถูกศาลพิพากษายกฟ้องได้

5. มีหลักคุ้มครองสิทธิของจำเลยอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพิจารณาคดีต้อง กระทำต่อหน้าจำเลย การให้สิทธิซักค้าน โจทก์และการให้สิทธิจำเลยที่จะมีทนายความคอยช่วยเหลือใน การดำเนินคดี

6. ศาลจะมีบทบาทค้นหาความจริงน้อยมาก เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของคู่กรณีจะฟ้อง แสวงหาพยานมาแสดงต่อหน้าศาลด้วยตนเอง ดังนั้น บางครั้งในทางวิชาการจึงเรียกกันว่าระบบคู่ความ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในคดีแพ่งศาลจะไม่เข้าไปมีบทบาทในการแสวงหาข้อเท็จจริงเลย ส่วนคดีอาญาก็ เข้าไปช่วยค้นหาความจริงบ้างในบางกรณีที่จำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น เช่น ซักถามพยานเท่าที่จำเป็นเพื่อ ความเป็นธรรมแก่จำเลย และศาลจะซักเพื่อให้ข้อเท็จจริงชัดเจนยิ่งขึ้นเท่านั้น แม้ว่าในบางกรณีคู่ความ จะปลั่งผลต่อไม่เสนอพยานหลักฐานให้ศาลทราบ ศาลก็จะวางตัวเป็นกลางจะไม่แนะนำหรือช่วยเหลือ โดยซักเพิ่มเติมหรือเรียกพยานมาสืบเอง⁴

2.1.2 ระบบไต่สวน (inquisitorial system) นั้นมีที่มาจากกลุ่มประเทศภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน ซึ่งใช้ระบบประมวลกฎหมายหรือระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) มีที่มาจากระบบ

⁴กุลพล พลวัน, “การพิจารณาคดีระบบกล่าวหาและระบบไต่สวนในกฎหมายไทยที่มีผลต่อการคุ้มครอง สิทธิมนุษยชน,” วารสารศาลรัฐธรรมนูญ, เล่ม 5, ปีที่ 13, น.34-50, (มกราคม-เมษายน, 2546)

กฎหมายโรมัน โดยระบบไต่สวนมีวิวัฒนาการมาจากการชำระความของพระในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก⁵ กล่าวคือ เป็นระบบการดำเนินคดีอาญาที่ไม่มีการแยก “หน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง” และ “หน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี” ออกจากกัน ในห้องค์กรในการดำเนินคดีที่ต่างหากจากกันเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ แต่การดำเนินคดีอาญาทั้งหมดตกอยู่ในมือของบุคคลหรือองค์กรเดียว กล่าวคือ การดำเนินคดีอาญาทั้งหมดตกอยู่ในมือของผู้พิพากษาหรือศาลและในการดำเนินคดีอาญาตามระบบไต่สวนนี้ผู้ถูกไต่สวนแทบไม่มีสิทธิอะไรเลย เขามีสภาพไม่ต่างอะไรกับวัตถุชิ้นหนึ่ง คือ กรรมในคดี⁶ เมื่อพิจารณาการดำเนินคดีอาญาในระบบไต่สวนแล้ว จะเห็นได้ว่าเป็นระบบที่ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการค้นหาความจริงในคดีมากจนเกินไป ประกอบกับไม่มีการแบ่งแยก “หน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง” และ “หน้าที่พิจารณาพิพากษาคดี” ออกจากกัน จึงส่งผลให้การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่รัฐรวมตัวอยู่ที่องค์กรใดองค์กรหนึ่งซึ่งมีแนวโน้มที่อาจก่อให้เกิดการใช้อำนาจหน้าไปในทางที่มิชอบด้วยกฎหมายได้โดยง่าย เนื่องจากไม่มีองค์กรอื่นมาตรวจสอบหรือถ่วงดุลการใช้อำนาจดังกล่าวเลย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ศาลในระบบไต่สวนมีวิธีการในการค้นหาความจริงในคดีอย่างไรก็ได้โดยไม่จำกัดวิธี แม้วิธีการนั้นจะเป็นการทรมานหรือทำร้ายร่างกายผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้มาซึ่งความจริงก็ตาม โดยสาระสำคัญของระบบไต่สวนสามารถสรุปได้ดังจะกล่าวต่อไปนี้⁷

1. ในทางทฤษฎียอมรับกันว่าระบบไต่สวนมีที่มาจากศาลทางศาสนาของคริสต์ศาสนานิกายคาทอลิกในสมัยกลาง ซึ่งทางศาสนจักรโดยเฉพาะอย่างยิ่งสันตะปาปาแห่งกรุงโรมมีอิทธิพลเหนือฝ่ายอาณาจักร คือ กษัตริย์หรือเจ้าผู้ครองนครต่างๆ ในสมัยกลาง ศาลศาสนาของยุโรปมีวิธีการพิจารณาคดีผู้กระทำผิดเกี่ยวกับกฎหมายของทางศาสนาด้วยวิธีการซักฟอกพยานในรูปของคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับคดีโดยตรง คือ พระผู้ทำการไต่สวนกับผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ถูกไต่สวนโดยไม่ต้องมีผู้พิพากษาเป็นคนกลาง ดังนั้น ในศาสนา ผู้ไต่สวนจึงต้องทำหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานซักถามพยานและชำระความโดยไต่สวนคดีด้วยตนเองตลอด และโดยที่สันตะปาปา มีอิทธิพลเหนือ

⁵อนันต์ จันทโรภากร, กฎหมายลักษณะพยาน, (กรุงเทพมหานคร : ธีรานุสรณ์การพิมพ์, 2525), น.1.

⁶ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 3, น.56.

⁷ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 2, น.7-9.

กษัตริย์ยุโรปในสมัยกลางอิทธิพลของศาสนาจึงได้ถูกนำมาใช้ในศาลของทางบ้านเมืองในคดีอาญา โดยทั่วไปด้วยและวิวัฒนาการมาเป็นระบบไต่สวนเช่นปัจจุบัน

2. ตามระบบไต่สวน ศาลไม่ได้ทำหน้าที่วางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดเหมือนระบบกล่าวหาแต่จะทำหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยตนเอง ดังนั้น ในระบบไต่สวนเอง คนอื่นหากจะซักถามพยานต้องได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อน การพิจารณาคดีในระบบไต่สวนมิใช่การต่อสู้คดีกันระหว่างคู่ความ แต่เป็นการต่อสู้กันระหว่างจำเลยกับรัฐ ปกติการพิจารณาคดีมิได้กระทำโดยเปิดเผยและใช้การพิจารณาจากเอกสารมากกว่าการเบิกความของพยานบุคคล

3. ในระบบไต่สวนนี้ศาลจะมีบทบาทในการดำเนินคดีอย่างสูงผิดกับในระบบกล่าวหาที่ศาลมีบทบาทน้อยมากเพราะต้องวางตัวเป็นกลาง กล่าวคือ ในระบบไต่สวนศาลจะทำหน้าที่ค้นหาความจริงด้วยตนเองตั้งแต่ชั้นสอบสวนตลอดมาจนกระทั่งการดำเนินคดีอาญาในศาล การฟ้อง การต่อสู้และให้การ ปกติกระทำโดยศาลซึ่งจะให้พยานเล่าเรื่องจนจบแล้วศาลจะซักถามเพิ่มเติมภายหลัง ทนายจะซักถามพยาน ได้ก็โดยขอให้ศาลเป็นผู้ถามให้

4. โดยที่ระบบไต่สวนเน้นในเรื่องการค้นหาความจริงเป็นหลัก ดังนั้น กฎเกณฑ์ในการดำเนินคดี เช่น การสืบพยาน การดำเนินการต่างๆ ในศาลจึงยืดหยุ่นกว่าระบบกล่าวหาและไม่ได้ให้ความสำคัญในหลักการเท่าเทียมกันระหว่างโจทก์และจำเลยในศาล เพราะเป็นการต่อสู้คดีระหว่างจำเลยกับรัฐโดยตรง ดังนั้น การฟ้องคดีอาญาจึงต้องกระทำในนามของรัฐ ราษฎรมีบทบาทในการฟ้องคดีอาญาเองอย่างจำกัดยิ่ง

5. ตามระบบไต่สวนถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐในการแสวงหาความจริงและให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยอยู่แล้ว ดังนั้น การพิจารณาคดีจึงอาจทำลับหลังจำเลยได้และคู่ความ คือ ทนายจำเลยและอัยการมีบทบาทในคดีอาญาน้อยมาก เพราะบทบาทจะตกอยู่กับผู้พิพากษาเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ทนายความจึงมีบทบาทจำกัดยิ่งในการซักถามพยาน ซึ่งต่างกับระบบกล่าวหาที่พนักงานอัยการซึ่งเป็นทนายแผ่นดินกับทนายความของเอกชนจะมีบทบาทอย่างสูงในการดำเนินคดีและการซักถามพยานในศาล⁸

⁸ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 4, น.36-38.

จึงกล่าวได้ว่าระบบไต่สวนนั้นศาลหรือผู้พิพากษาจะมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความจริงในคดี ในการสืบพยานหรือการดำเนินกระบวนการพิจารณาอื่นๆ ในศาลจะมีความยืดหยุ่นกว่าระบบกล่าวหา ในระบบไต่สวนนั้น ไม่ให้ความสำคัญในหลักการเท่าเทียมกันของกลุ่มความเพราะการดำเนินคดีอาญาในระบบนั้นเป็นการต่อสู้กันระหว่างจำเลยกับรัฐ โดยตรง การฟ้องคดีอาญาจึงเป็นการดำเนินการโดยรัฐ ราษฎรไม่ค่อยมีบทบาทในการฟ้องคดีอาญา⁹

2.2 หลักการค้นหาความจริง

หลักการสำคัญในการดำเนินคดีอาญา คือ การค้นหาความจริงในคดีอาญา เพื่อพิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย รวมทั้งการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ กระบวนการในการสอบสวนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากกระบวนการสอบสวนนั้นถือเป็นจุดเริ่มต้นและจะส่งผลต่อเนื่องไปจนถึงกระบวนการนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ดังนั้น ในการสอบสวนจึงจำเป็นต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงหลักในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ซึ่งมุ่งจะควบคุมและปราบปรามอาชญากรรม แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพราะการสอบสวนคดีอาญานั้นเป็นการลิดรอนสิทธิ และละเมิดสิทธิของบุคคล ฉะนั้นการสอบสวนคดีเพื่อค้นหาความจริงในคดีอาญาจะต้องทำอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อพิสูจน์ให้ได้ความจริงแท้ให้ปรากฏ

2.2.1 แนวความคิดทั่วไป การดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ คือ เป็นหลักที่ถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและ เจ้าพนักงานรัฐเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญา คือ พนักงานอัยการ แต่ก็ยังมีบางคดีที่เอกชน(ผู้เสียหาย)สามารถที่จะฟ้องคดีอาญาได้บ้าง แนวทางในการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยตามหลักการดำเนินคดีโดยรัฐ ปรากฏอย่างชัดเจนในบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์ร่วมกัน ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าผู้เสียหายจะกระทำให้คดีของพนักงานอัยการเสียหายโดยกระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ในกระบวนการพิจารณา พนักงานอัยการมีอำนาจร้องต่อศาลให้สั่ง

⁹อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1, น.19.

ผู้เสียหายกระทำการหรือละเว้นกระทำการนั้นได้”¹⁰ ถือเป็นบทบัญญัติมาตราที่แสดงถึงหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอย่างชัดเจนเพราะแม้ผู้เสียหายจะฟ้องคดีอาญาได้เองแต่จะทำให้คดีของพนักงานอัยการเสียหายไม่ได้ เท่ากับเป็นการแสดงว่ารัฐเท่านั้นเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญาเอง¹¹

วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญา คือ การหาตัวผู้กระทำผิดลงโทษเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และในขณะที่เดียวกันย่อมจะต้องมุ่งที่จะคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาในคดีด้วย โดยใช้หลักการตรวจสอบ (Examination principle) ซึ่งเจ้าพนักงานและศาลมีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคดีที่คู่ความนำเข้ามาสู่กระบวนการพิจารณา อีกทั้ง มีอำนาจแสวงหาความจริงโดยปราศจากข้อผูกมัดใดๆ คือ ศาลสามารถค้นหาความจริงโดยไม่ตกอยู่ภายใต้ข้อผูกมัด หรือคำร้องขอของผู้ใด

คดีอาญามีหลักการดำเนินคดีที่สำคัญ อยู่ว่า “บุคคลย่อมได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด” กล่าวคือ การค้นหาความจริงในคดีอาญาจะต้องมีการนำสืบจนปราศจากความสงสัยว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดจริง ศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้ต่อเมื่อแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดนั้น ถ้ามีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนั้นให้แก่จำเลย¹² หลักการนี้สอดคล้องกับหลักปฎิญาสากล่าวด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ข้อ 11 ที่ว่า บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดอาญา ย่อมได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิพากษาว่าผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นสิทธิที่เปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อสู้คดี

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ดีนั้น นอกจากจะต้องมีประสิทธิภาพในการค้นหาความจริงในคดีและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษแล้ว ยังต้องมีมาตรการที่ให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหา จำเลย ผู้เสียหาย หรือพยาน ต้องสร้างหลักประกันสำหรับประชาชนว่ารัฐซึ่งเป็นผู้อำนวยความยุติธรรมจะสร้างระบบการตรวจสอบและไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ

¹⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 32

¹¹อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 3, น.62.

¹²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 227

สำหรับบทกฎหมายเกี่ยวกับการค้นหาความจริงหรือบทกฎหมายเกี่ยวกับพยานหลักฐานของไทย ซึ่งแต่เดิมการค้นหาความจริงตามระบบกฎหมายของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบคอมมอนลอว์ คือ ใช้หลักการต่อสู้ของคู่ความ ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติลักษณะพยาน ร.ศ.113 โดยหลักการส่วนใหญ่มาจากกฎหมายอังกฤษ แต่เมื่อมีการจัดระเบียบศาลยุติธรรมตามแบบสากลและได้มีการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งเป็นการยกร่างขึ้นตามแนวทางของประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ จึงมีการใช้ระบบการค้นหาความจริงที่เน้นไปในทางใดส่วน แต่ประเทศไทยมิได้นำมาใช้อย่างเต็มรูปแบบ หากแต่นำมาใช้ในลักษณะของการผสมผสานกับระบบกฎหมายในระบบคอมมอนลอว์ จึงทำให้เกิดระบบกฎหมายที่เป็นระบบผสมผสาน (Mixed system) อย่างไรก็ดี หน้าที่ในการสืบพยานหลักฐานเป็นของคู่ความในคดี คู่ความมีโอกาสอ้างและสืบพยานกันได้เต็มที่ แต่ในทางปฏิบัติศาลก็ทำหน้าที่คล้ายกับเป็นกรรมการและวางเฉยในกระบวนการพิจารณาเหมือนกับการใช้ระบบการต่อสู้ โดยไม่มีการเรียกพยานมาสืบเองและไม่ช่วยซักถามพยานแต่อย่างใดทั้งที่กฎหมายได้ให้อำนาจศาลในการค้นหาความจริงในคดีได้ด้วยตนเอง¹³

2.2.2 ระบบการค้นหาความจริงในคดีอาญา การดำเนินคดีอาญามีเป้าหมายที่สำคัญ คือการค้นหาความจริง องค์กรในกระบวนการยุติธรรมจึงเข้ามาเกี่ยวข้องกันในการดำเนินคดีอาญาเพื่อที่จะช่วยกันค้นหาความจริงในคดีให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดที่สุด บทบาทของศาลนั้นว่ามีความสำคัญอย่างมากในการค้นหาความจริงเนื่องจากศาลจะเป็นผู้พิจารณาพยานหลักฐานในคดีเพื่อให้ได้ข้อยุติในคดีที่สมเหตุสมผลโดยศาลต้องพิจารณาชี้ขาดข้อเท็จจริงทั้งหลายให้เกิดความยุติธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย โดยบทบาทของศาลในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law) และระบบประมวลกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law) มีข้อแตกต่างกันอย่างมาก คือ ในระบบคอมมอนลอว์จะใช้วิธีการค้นหาความจริงแบบต่อสู้คดีกัน (Adversary system) ส่วนในระบบประมวลกฎหมายหรือระบบซีวิลลอว์จะใช้วิธีการค้นหาความจริงแบบไม่ต่อสู้ (Non-adversary system)

¹³ ปัทมา วรรณิทร์, “การค้นหาความจริงในคดีอาชญาคดี: ศึกษากรณีการรับฟังพยานบุคคลที่เป็นสายลับ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554), น.8-10.

2.2.2.1 การค้นหาความจริงในคดีอาญาในระบบคอมมอนลอว์ ประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ จะใช้วิธีการค้นหาความจริงแบบต่อสู้ระหว่างคู่ความ การฟ้องคดีต่อศาลเป็นไปตามระบบการฟ้องคดีโดยประชาชน ซึ่งเป็นการต่อสู้ระหว่างฝ่ายโจทก์และจำเลย การสืบพยานในศาลนั้นศาลจะวางตัวเป็นกลางหรือวางเฉย โดยปล่อยให้โจทก์ และจำเลย ทำการสืบพยานหลักฐานต่อศาล ระบบการค้นหาความจริงที่เป็นระบบต่อสู้ระหว่างคู่ความจึงเป็นระบบพัฒนาขึ้นในประเทศกลุ่มคอมมอนลอว์ เช่น ประเทศอังกฤษ และพัฒนาไปยังประเทศอเมริกา ระบบการต่อสู้กันนี้เป็นวิธีค้นหาความจริงที่มุ่งโดยตรงต่อการพิจารณา ศาลจะวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดและทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมการพิจารณาคดี ให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้มีการเอาใจเอเปรียบกันในการต่อสู้คดีในชั้นศาล จะไม่มีหน้าที่ในการสืบพยานหลักฐานในการวินิจฉัยแยกความจริงในคดีและไม่มีหน้าที่กำหนดประเด็นข้อกฎหมายที่ได้แย้งกัน¹⁴ เพราะหน้าที่ในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ เป็นหน้าที่ของคู่ความซึ่งจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้หรือตามที่ศาลสั่ง ถ้าคู่ความใดไม่พิสูจน์ข้อเท็จจริงใดซึ่งตามหน้าที่ ก็ยอมแพ้ในประเด็นข้อนั้น การค้นหาความจริงของระบบการสืบพยานในลักษณะนี้จะเป็นไปในทางอนึ่งที่ว่า เมื่อบุคคลใดมากล่าวหาฟ้องร้องว่าผู้อื่นกระทำความผิด บุคคลผู้กล่าวอ้างนั้นจะต้องนำสืบให้ได้ความตามที่กล่าวหาไว้ แต่อีกฝ่ายก็นำสืบหักล้างได้ โดยโจทก์และจำเลยในคดีจะมีฐานะเท่าเทียมกันในการนำเสนอพยานหลักฐาน

2.2.2.2 การค้นหาความจริงในคดีอาญาในระบบซีวิลลอว์ การค้นหาความจริงในคดีอาญาในระบบนี้เป็นการฟ้องคดีต่อศาลในระบบการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ (State Prosecution) ซึ่งตามระบบดังกล่าวรัฐเป็นผู้ดำเนินการค้นหาความจริงในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ทำให้องค์กรต่างๆของรัฐที่มีหน้าที่อำนวยความยุติธรรมไม่ว่าจะเป็นขั้นก่อนฟ้องเป็นบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการในการค้นหาความจริงโดยเป็นผู้รับผิดชอบใน การสอบสวน ฟ้องร้อง รวบรวมพยานหลักฐาน โดยมีตำรวจเป็นผู้ช่วย ส่วนในชั้นพิจารณาพิพากษาคดีสืบพยานในการค้นหาความจริงเป็นหน้าที่ของศาล หลักทั่วไปในการค้นหาความจริงในระบบประมวลกฎหมายนั้น ศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการ

¹⁴สมทรัพย์ นำอำนวยการ, “บทบาทของศาลในชั้นพิจารณากับการค้นหาความจริงในคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541), น.7.

พิจารณาคดี ศาลจะมีความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริงด้วยตนเอง ศาลจะเป็นผู้ซักถามพยานให้ได้ความจริงด้วยตนเองเพราะความน่าเชื่อถือของพยานเป็นสิ่งสำคัญและจะเชื่อถือได้ก็ต่อเมื่อได้เห็นตัวหรือสังเกตจากการกระทำเท่านั้น การรับฟังพยานหลักฐาน ศาลจะเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายทั้งโจทก์และจำเลยได้มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียมกัน ในระบบนี้จะเน้นความเป็นอิสระของผู้พิพากษา ในการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อค้นหาความจริงโดยไม่จำเป็นต้องขึ้นกับความสามารถหรือความเชี่ยวชาญของกลุ่มความในการนำสืบพยานให้ประจักษ์ต่อศาลและไม่มีกฎระเบียบที่เคร่งครัดในการรับฟังพยานหลักฐานแต่ให้ศาลใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างและยืดหยุ่นได้ ในการค้นหาความจริงจากการสืบสวนพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงของการกระทำผิดกลุ่มความไม่ได้มีบทบาทหลักในการค้นหาความจริงเช่นเดียวกับระบบการค้นหาความจริงในคดีอาญาแบบต่อสู้กันหรือการค้นหาความจริงตามแบบ เพราะระบบนี้มีเจตนาที่ค้นหาความจริงไม่ใช่ค้นหาความผิด¹⁵

ระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า วิธีการค้นหาความจริงแบบไม่ต่อสู้กัน หรือการค้นหาความจริงในเนื้อหา¹⁶ระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงนี้ ไม่มีลักษณะต่อสู้กันระหว่างกลุ่มความ 2 ฝ่าย หากแต่เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้พิพากษาที่จะพิจารณาคดี จะเป็นผู้รับผิดชอบในการค้นหาข้อเท็จจริงจากการสืบพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงของการกระทำผิด ดังนั้น หลักการค้นหาความจริงของระบบนี้องค์กรในการดำเนินคดีอาญาของรัฐทุกฝ่ายจึงมีหน้าที่ค้นหาความจริงในชั้นเจ้าพนักงาน เจ้าพนักงานมีหน้าที่ค้นหาความจริงโดยไม่ผูกมัดกับคำขอหรือคำร้องของผู้ใด และชั้นศาลทุกฝ่ายมีหน้าที่ต้องกระตือรือร้น ในการค้นหาความจริงศาลเองจะวางเฉยไม่ได้ ในการทำหน้าที่ค้นหาความจริงของศาลนั้น ศาลไม่ผูกมัดกับแบบ หรือคำร้องคำขอของผู้ใด เช่นเดียวกับศาลมีหน้าที่ต้องค้นหาความจริงจนเป็นที่พอใจ และมีอำนาจค้นหาความจริงได้ทุกวิถีทาง รวมทั้งทำหน้าที่วินิจฉัยข้อเท็จจริงเอง

¹⁵สมชาย วิมลสุข, “บทบาทของศาลชั้นต้นในการค้นหาความจริง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2549), น. 13.

¹⁶ปทุมพร กลัดอำ, “การนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิพิจารณาความอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), น. 6-7.

2.2.3 หลักการค้นหาความจริงในการดำเนินคดีอาญา คือ กระบวนการหรือวิธีการเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทต่างๆ ในคดีอาญา เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ¹⁷ หลักการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน รัฐจะทำหน้าที่เป็นผู้ชี้ขาดตัดสินโดยใช้อำนาจตุลาการ แต่สำหรับปัญหาที่ว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการนำเสนอคดีเพื่อให้ศาลพิพากษาตัดสินนั้นยังมีหลักที่แตกต่างกันออกไป โดยหลักที่ว่าจะให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำความผิด แบ่งออกได้เป็น 2 หลักใหญ่ ดังนี้¹⁸

(1) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Popular prosecution) เป็นหลักการดำเนินคดีอาญาดั้งเดิมของประเทศอังกฤษซึ่งถือว่า พลเมืองทุกคนในหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจึงถือว่าประชาชนทุกคนได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดจึงอยู่ในฐานะมีสิทธิที่จะฟ้องคดีอาญาได้ตามหลักการที่ว่าบุคคลจะฟ้องคดีอาญาใดๆ ก็ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าบุคคลผู้ฟ้องคดีนั้นจะเป็นผู้เสียหายที่แท้จริงและได้รับความเสียหายโดยตรงจากการกระทำความผิดหรือไม่¹⁹ แม้ต่อมาในปี ค.ศ. 1986 ประเทศอังกฤษจะได้จัดตั้ง “The Crown Prosecution Service” (CPS) เพื่อทำหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญาซึ่งตำรวจเป็นผู้สอบสวนทั้งหมดต่อศาลและให้คำแนะนำแก่ตำรวจในเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีอาญาโดยทั่วไป แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การฟ้องคดีอาญาโดยผู้เสียหายนั้นยังคงมีอยู่อย่าง เล็กๆ น้อย แต่ก็อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ CPS

(2) หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) กล่าวคือ รัฐเป็นผู้เสียหายต่อการที่มีผู้กระทำความผิดทุกคดี และมีหน้าที่ดำเนินคดีอาญาโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ เพราะการกระทำความผิดเป็นการกระทำความเสียหายต่อสังคมโดยรวมและทำลายความสงบสุขของส่วนรวมซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องปกป้องรักษา ดังนั้นรัฐจึงต้องเป็นผู้ดำเนินการในความผิดนั้นๆ โดยมีพนักงานอัยการมีหน้าที่ในการสอบสวนฟ้องร้อง ส่วนตำรวจมีหน้าที่ในการช่วยเหลือพนักงานอัยการ

¹⁷กมลชัย รัตนสากววงศ์, “รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร,” บทบัญญัติ, ปีที่52, ฉบับที่ 1, น.88

¹⁸ณรงค์ ใจหาญ, หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่4 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน,2541),น.30.

¹⁹อุทัย อาทิวา, คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร : วิ.เจ.พรินต์,2555),น.14.

2.2.4 หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา เนื่องจากการดำเนินคดีอาญามีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การค้นหาความจริง ดังนั้น ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกันในการดำเนินคดีอาญาเพื่อที่จะช่วยกันค้นหาความจริงในคดีให้ข้อเท็จจริงปรากฏชัดที่สุด โดยการค้นหาความจริงในคดีอาญาแยกได้ 2 ประเภท คือ หลักการค้นหาความจริงตามแบบ และ หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา

2.2.4.1 หลักการค้นหาความจริงตามแบบ หมายถึง การที่ศาลพิจารณาพยานหลักฐานที่คู่ความนำเสนอต่อศาล โดยพิจารณาว่าพยานหลักฐานนั้นยื่นมาโดยชอบหรือไม่ และพยานหลักฐานที่นำเสนอ นั้นสามารถวินิจฉัยได้ว่า การกระทำของจำเลยน่าจะเป็นผู้กระทำความผิด การค้นหาความจริงตามแบบนี้ พยานหลักฐานอาจได้มาโดยการยอมรับของคู่ความทั้งสองฝ่ายให้นำมาใช้เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ ซึ่งจะไปตามหลักการตกลงนั่นเอง²⁰ หลักการค้นหาความจริงตามแบบ ใช้อยู่ในประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ เช่น ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น การจะค้นพบความจริงแห่งคดีได้จะต้องให้คู่ความทั้งสองฝ่ายต่อสู้เชิงแข่งขันกันทำนองเดียวกับคดีแพ่ง ในระบบนี้ ผู้พิพากษาจะดำรงตนเป็นกลางและวางเฉย กล่าวคือ ผู้พิพากษาจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุมการพิจารณาคดีให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานอย่างเคร่งครัด²¹ ผู้พิพากษาไม่มีหน้าที่สืบพยานหลักฐานในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในคดี แต่เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์และทนายจำเลยในการนำพยานหลักฐานเข้าสืบ เพื่อสนับสนุนข้ออ้าง ข้อเถียงของตน ได้เต็มที่ จึงมีการสร้างหลักแห่งความเป็นธรรม โดยคู่ความต้องมาศาลในฐานะที่เท่าเทียมกัน และศาลจะวางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ศาลจะวางเฉยในการค้นหาข้อเท็จจริงและมีบทบาทอย่างจำกัด

2.2.4.2 หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา หมายถึง การค้นหาความจริงในคดีที่มีลักษณะการดำเนินคดีระหว่างศาลและจำเลยในระบบซีวิลลอว์ ซึ่งใช้หลักการดำเนินคดีโดยรัฐที่เจ้าหน้าที่ของ

²⁰วิภา ปิ่นวิระ, “บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.25.

²¹John H langbein, “Comparative Criminal Procedure Germany,” แปลโดย ชรรมรงค์ สุขไชยะ, “ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบในกฎหมายอาญา : ศึกษาเฉพาะบทสันนิษฐานเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา15 วรรคสาม(2),” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557), น.20.

รัฐและศาลจะร่วมมือกันในการค้นหาความจริง โจทก์มีหน้าที่ช่วยเหลือศาลในการค้นหาพยานหลักฐาน ศาลจะค้นหาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานทั้งที่คู่ความนำเสนอต่อศาลหรือศาลเห็นสมควรเรียกมาสืบเอง หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา คู่ความไม่ได้มีบทบาทหลักในการค้นหาความจริงเพราะระบบนี้เจตนารมณ์ที่จะค้นหาความจริงมิใช่ค้นหาความผิด จึงไม่มีหลักเกณฑ์ที่เคร่งครัดในการรับฟังพยานหลักฐานอย่างในระบบคอมมอนลอว์ ศาลเป็นผู้มีบทบาทหลักในการสืบพยานและซักถามพยาน โดยคู่ความจะถามพยานต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน ดังนี้ ศาลจะซักถามพยานนอกเหนือจากที่คู่ความได้นำเสนอต่อศาลได้ ถ้ายังไม่มีความจริงหรือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดี เพื่อช่วยต่อการตัดสินใจให้เที่ยงธรรมและเกิดความยุติธรรมแก่คู่ความ

การค้นหาความจริงในระบบกฎหมายซีวิลลอว์ มีแนวคิดที่รัฐเป็นผู้รักษาความสงบเรียบร้อย รูปแบบของการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ในประเทศเหล่านี้ไม่มีลักษณะของการต่อสู้ระหว่างคู่ความสองฝ่ายอย่างในระบบคอมมอนลอว์ ศาลจึงต้องค้นหาความจริงด้วยตนเอง จึงไม่ใช่วิธีถามค้านพยาน เพื่อให้คู่ความตรวจสอบความน่าเชื่อถือของพยานอีกฝ่ายหนึ่งแล้วให้ศาลชี้ขาด เพราะศาลเป็นผู้สืบพยานด้วยตนเอง ศาลจึงมีอิสระอย่างเต็มที่ในการเลือกว่า ข้อเท็จจริงใดควรจะถูกรับฟังหรือไม่ โดยไม่ผูกมัดกับคำร้องขอของผู้ใด หรือกฎระเบียบใด โดยในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา จำเลยจะได้รับการสันนิษฐานตามหลักสากลว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ากระทำผิดอาญา ถ้าในระหว่างการพิจารณามีข้อสงสัยใดๆเกิดขึ้น ศาลจะต้องยกประโยชน์ความสงสัยให้แก่จำเลย การรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อวินิจฉัยความผิดของจำเลยในหลักนี้จึงไม่ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานของโจทก์เท่านั้น แต่ขึ้นอยู่กับพยานหลักฐานที่คู่ความนำเข้าสู่สำนวน ไม่ว่าจะพยานหลักฐานของฝ่ายใด รวมถึงพยานของศาลด้วยถ้าหากศาลได้นำพยานเข้าสู่สำนวน จึงอาจสรุปได้ว่า ศาลในระบบซีวิลลอว์มีบทบาทเชิงรุกในการค้นหาความจริงด้วยนอกเหนือจากที่คู่ความนำพยานหลักฐานเข้าสู่ศาล หากยังไม่ชัดเจนศาลก็จะเข้าไปซักถามหรือนำพยานเข้าสืบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุด²²

²²อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 23, น.29.

2.3 มาตรฐานสากลที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดียาเสพติด

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในประเทศต่างๆ มีหลักการสำคัญที่เหมือนกันคือ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แม้ว่าองค์กรของรัฐจะมีหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม แต่การดำเนินการทั้งหลายนั้นจะต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เพื่อให้การดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมเกิดประสิทธิภาพอยู่ภายใต้กรอบของความ เป็นสากลต่างๆ ที่ปรากฏในประชาคมโลก

หลักการสากลเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ซึ่งมีหลักการในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จะต้องมีความสมดุลกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และอยู่ภายใต้กรอบของความ เป็นสากล ประกอบด้วยหลักการต่างๆ ดังต่อไปนี้²³

(1) กฎบัตรสหประชาชาติ (The Charter of the United Nations)²⁴ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการยอมรับสิทธิมนุษยชนระดับโลก ที่ยืนยันในเรื่องสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของมนุษย์ มีหลักการสำคัญได้แก่ หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (non-discrimination) หลักการดังกล่าว มีสาระสำคัญอยู่สองนัย ได้แก่ การห้ามการปฏิบัติที่แตกต่างระหว่างเชื้อชาติ เพศ ภาษา ศาสนา การกระทำใดๆ ของรัฐที่อาจเป็นการลดทอนสิทธิดังกล่าวของประชาชนย่อมกระทำไม่ได้ นัยที่สองได้แก่ การยืนยันสิทธิ (re-affirmative) เป็นการบริหารจัดการให้ผู้ที่มิสิทธิด้อยกว่าในสังคมสามารถใช้สิทธิได้เท่าเทียมกับผู้อื่น ต่อมาหลักการดังกล่าวได้รับการบรรจุในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (The Charter of Human Rights) มาตรา 3 ที่ได้บัญญัติไว้ว่าทุกคนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดมาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาไว้หลายประการ เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในการได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อันได้แก่ ประมวลระเบียบการปฏิบัติของ

²³ธานี วรภัทร์ และคณะ, “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กับผลกระทบด้านกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด,” (รายงานผลการวิจัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2550), น.59.

²⁴มีการลงนามรับรองกฎบัตรสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 1943

พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย (Code of Conduct for Law Enforcement Official 1979)²⁵

ข้อมติที่ 1 วางหลักไว้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายพึงปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องตามกฎหมายตลอดเวลาเพื่อบริการชุมชน และเพื่อปกป้องและคุ้มครองบุคคลให้ปลอดภัยจากการกระทำที่ผิดกฎหมาย โดยจะต้องทุ่มเทการทำงานที่รับผิดชอบตามมาตรฐานในการประกอบวิชาชีพนั้นๆ โดยกำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานดังกล่าวต้องกระทำด้วยความเคารพและมุ่งคุ้มครองศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ตลอดจนพิทักษ์รักษาสีทิมมนุษยชนของบุคคล และการใช้กำลังบังคับใดๆจะกระทำได้อต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่ง และเฉพาะในกรณีที่เป็นกรปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นกรณีที่มีความจำเป็น โดยชอบตามพฤติการณ์เพื่อป้องกันอาชญากรรม

ข้อมติที่ 2 วางหลักไว้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายนั้นจะต้องกระทำโดยเคารพและมุ่งต่อศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ตลอดจนพิทักษ์รักษาสีทิมมนุษยชนของบุคคลทุกคน

ข้อมติที่ 3 วางหลักไว้ว่า เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายจะใช้กำลังบังคับได้อต่อเมื่อมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเฉพาะกรณีที่เป็นกรปฏิบัติหน้าที่ที่บังคับใช้กฎหมายเท่านั้น

(2) ปฎิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights 1948) เป็นเอกสารที่ให้การรับรองสิทธิที่มนุษย์พึงได้รับการคุ้มครองตามกฎบัตรสหประชาชาติรวมทั้งเสรีภาพขั้นพื้นฐานสำหรับทุกคนโดยไม่เลือกปฏิบัติ ผู้ต้องหาเองก็ถือว่าเป็นบุคคลประเภทหนึ่งที่จะต้องได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน ดังนั้น จึงมีการบัญญัติหลักเกณฑ์คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และวางกรอบในการจำกัดและแทรกแซงของรัฐไว้อย่างกว้างๆ โดยหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการคุ้มครองมนุษย์คือ มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาพร้อมความมีอิสรภาพ มีศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน ดังนั้น

²⁵ประมวลกฎหมายระเบียบนี้ได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไปสหประชาชาติ มติที่ 34/169 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 1979

บุคคลใดจะถูกทรมาณหรือได้รับการปฏิบัติที่ทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงไม่ได้

หลักการดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และมีสิทธิเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย แม้ว่าบุคคลนั้นจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาก็ตาม ฉะนั้นการปฏิบัติตัวต่อผู้ต้องหาจึงต้องคำนึงถึงการกระทำโดยอาศัยอำนาจของกฎหมายอย่างเคร่งครัด รวมถึงการค้นหาความจริงควรทำการตรวจสอบค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดจริงตามฟ้องหรือไม่ และสาเหตุที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพราะแม้ข้อเท็จจริงเหล่านี้จะมีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประเด็นในคดีก็ตามแต่ ข้อเท็จจริงเหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงที่จะนำไปสู่การกำหนดโทษที่เหมาะสมได้ ฉะนั้นการที่จะคุ้มครองสิทธิของประชาชนในพลเมืองรวมถึงผู้ต้องหาว่ากระทำความผิด การค้นหาความจริงเพื่อให้ได้ความจริงแน่แท้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้กระทำความผิดเช่นกัน

2.4 บทนิยามศัพท์ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

กฎหมายบางฉบับ อาจจะมีการให้ความหมายของถ้อยคำบางคำ อันมีลักษณะจำกัดความหมายที่แน่นอนเอาไว้ด้วย เรียกว่า “นิยามศัพท์” เพื่อให้การตีความกฎหมายที่มีถ้อยคำตรงตาม “นิยามศัพท์” นั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อนึ่งคำนิยามศัพท์นี้อาจมีการให้ความหมายที่แตกต่างไปจากความหมายที่บุคคลทั่วไปเข้าใจ ทั้งนี้ เนื่องจากถ้อยคำอันเป็น “นิยามศัพท์” ตามกฎหมายแต่ละฉบับ นักนิติศาสตร์ย่อมถือว่าเป็นศัพท์ อันมีความหมายเฉพาะทางนิติศาสตร์โดยตรง นั่นเอง²⁶ ซึ่งในกฎหมายบางฉบับก็ใช้คำว่า “บทนิยาม” เช่น ประมวลกฎหมายอาญา แต่กฎหมายบางฉบับก็ใช้คำว่า “บทวิเคราะห์ศัพท์” เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

²⁶ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา, “ปัญหาเกี่ยวกับการตีความคำว่า “นำเข้า” ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ของศาลยุติธรรมกับหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนต่อผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด,” บทบัญญัติ เล่มที่ 70, ตอนที่ 4, น.129, (ธันวาคม 2557)

2.4.1 ความหมายและเหตุผลของคำนิยาม คำว่า “นิยาม” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า การกำหนด หรือ จำกัดความหมายที่แน่นอน ซึ่งตรงกับความหมายแท้จริงที่ต้องการใช้ในกฎหมายยิ่งกว่า²⁷ ฉะนั้นแล้ว ในกรณีที่กฎหมายฉบับใดมีบทนิยามศัพท์ไว้ โดยเฉพาะ ย่อมต้องถือว่า คำที่มีบทนิยามไว้มีความหมายตามนั้น โดยเคร่งครัด²⁸ จะต้องตีความตามบทนิยามโดยไม่ต้องโต้เถียงว่ามีได้หมายความว่าไม่ได้หมายความว่าอย่างไร

เหตุผลในการกำหนดบทนิยามในการร่างกฎหมายแต่ละฉบับนั้นมีเหตุผลที่แตกต่างกันไป แต่โดยหลักแล้วเหตุผลในการบัญญัติคำนิยามศัพท์ขึ้นมาขึ้นนั้นก็ด้วยเหตุผล ดังต่อไปนี้

1. กรณีที่มีการกล่าวคำหนึ่งคำหลายแห่งในกฎหมายก็ให้มีคำนิยามเพื่อมิให้ต้องกล่าวซ้ำยาวๆ
2. เป็นการกำหนดความหมายพิเศษนอกเหนือจากคำทั่วไป
3. เพื่อเป็นการอธิบายความหมายของคำย่อที่ใช้ในกฎหมาย
4. เมื่อมีการนิยามศัพท์ไว้ การแปลความก็ต้องอยู่ภายในขอบเขตที่จำกัดโดยบทนิยามซึ่งขอบเขตที่จำกัดนั้นอาจจะแคบหรือกว้างกว่าความหมายทั่วไปก็ได้

บทนิยามที่ถูกระบุไว้ในกฎหมายใดโดยปกติแล้วจะไม่นำไปใช้กับกฎหมายอื่น เว้นแต่เป็นการกำหนดไว้ในกฎหมายหลัก เช่นใน ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.4.2 การตีความและการบังคับใช้คำนิยามศัพท์ การตีความกฎหมาย คือ การค้นหาหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบทกฎหมาย โดยอาศัยการใช้เหตุผลตามหลักตรรกวิทยาและสามัญให้มีความหมายที่ชัดเจนขึ้น เพื่อที่จะนำกฎหมายนั้นไปใช้บังคับแก่กรณีที่มีปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม การตีความกฎหมายอาญามีหลักเช่นเดียวกับการตีความในกฎหมายอื่นๆ กล่าวคือ จะต้องตีความตามตัวอักษรและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ เพียงแต่กฎหมายอาญามีหลักการตีความพิเศษเพิ่มขึ้นมาอีก และจากที่ได้กล่าวไว้ว่ากฎหมายอาญาต้องบัญญัติโดยชัดแจ้งไว้ก็ตามแต่การที่จะให้

²⁷ ธานินทร์ กรัยวิเชียรและ วิชามหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่3, (กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์, 2539), น.183.

²⁸ เพิ่งอ้าง, น.184.

บัญญัติไว้อย่างละเอียดและชัดเจนแน่นอนลงไปในทุกกรณีย่อมเป็นไปได้ ฉะนั้น จึงยังต้องอาศัยการตีความเช่นเดียวกับกฎหมายอื่นๆ กล่าวคือ จะต้องตีความตามอักษรและตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นๆ ส่วนการตีความกฎหมายอาญาที่เพิ่มเติมขึ้นมาเป็นพิเศษนั้น ก็คือ การตีความโดยเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนผู้อยู่ใต้การใช้อำนาจกฎหมายจะได้รับความเป็นธรรม การตีความตามอักษร ถ้อยคำทั่วไปในตัวบทกฎหมายจะต้องถือว่า ผู้บัญญัติกฎหมาย (ฝ่ายนิติบัญญัติ) ได้ตั้งใจจะใช้ถ้อยคำนั้นๆ มีความหมายตามสามัญชนเข้าใจอยู่ ในกรณีใดที่ผู้บัญญัติกฎหมายเห็นว่าถ้อยคำของกฎหมายไม่ควรเข้าใจอย่างภาษาสามัญธรรมดา หรือที่เรียกว่าภาษา เทคนิค ผู้บัญญัติกฎหมายก็จะได้กำหนดบทวิเคราะห์ศัพท์หรือบทนิยามเอาไว้ กรณีเช่นนี้ถ้อยคำดังกล่าวย่อมมีความหมายพิเศษตามที่ได้กำหนดไว้ในบทวิเคราะห์ศัพท์หรือบทนิยามนั้น

2.4.3 ขอบเขตและความหมายของนิยาม ในส่วนนี้จะขอกกล่าวถึงคำนิยามศัพท์ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 นั้นก็มีบทนิยามศัพท์ ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 4 มีด้วยกัน 20 คำ ในส่วนของการศึกษานั้นจะขอกกล่าวถึง คำนิยาม 3 คำ กล่าวคือ ผลิต นำเข้า จำหน่าย

2.4.3.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 นิยาม คำว่า “ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

ส่วนอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (Single Convention on Narcotic Drug ค.ศ.1961) ได้กำหนดบทนิยามของคำว่า “ผลิต” ไว้ดังนี้

มาตรา 1 บัญญัติว่า “ผลิต” หมายความว่า กระบวนการซึ่งจะให้ได้มาซึ่งยาเสพติดให้โทษ รวมถึงการทำให้บริสุทธิ์หรือเปลี่ยนรูปของยาเสพติดให้โทษจากชนิดหนึ่งไปยังอีกชนิดหนึ่ง แต่ไม่รวมถึงผลิตผล “ผลิตผล” หมายความว่า ส่วนที่แยกจากต้นฝิ่น ใบโคคา กัญชา และยางกัญชาที่ได้มาจากต้นกัญชา

จากคำนิยามตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 นั้น อาจแยกพิจารณาความหมายของการผลิตออกได้เป็น 2 นัย²⁹ คือ

1) การผลิตที่เป็นการเพาะ ปลูก ทำ ผสมปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนสภาพ เปลี่ยนรูปลักษณะทางวิทยาศาสตร์

2) การผลิตที่เป็นการแบ่งบรรจุ หรือ รวมบรรจุ เหตุที่กฎหมายแยกการผลิตออกเป็น 2 นัยก็ด้วยฝ่ายนิติบัญญัติเล็งเห็นว่าผู้กระทำความผิดฐานผลิตโดยการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุนี้ มิใช่ต้นต่อหรือเป็นแหล่งที่ผลิตยาเสพติดออกมาแพร่หลาย หากแต่เป็นผู้กระทำความผิดในเบื้องปลายคือ การนำยาเสพติดที่สำเร็จออกมาแล้วมาแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ ซึ่งในบางครั้งยาเสพติดที่แบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุนั้นก็ยังมีจำนวนเล็กน้อย เช่น นำยาบ้ามาแบ่งออกเป็นถุง นำเฮโรอีนแบ่งใส่หลอด เป็นต้น และ

2.4.3.2 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 4 นิยาม คำว่า “นำเข้า” หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

ส่วนในอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.1961 (Single Convention on Narcotic Drugs ค.ศ. 1961) มาตรา 1 ได้กำหนดคบทนิยามของคำว่า “การนำเข้าและการนำออก” ไว้ดังนี้ “การนำเข้าและการนำออก” หมายความว่า ตามที่เข้าใจของประเทศภาคีประเทศในการขนย้ายเข้าหรือออกซึ่งยาเสพติดให้โทษจากรัฐหนึ่งไปยังอีกรัฐหนึ่ง หรือจากอาณาเขตหนึ่งไปยังอีกอาณาเขตหนึ่งในรัฐเดียวกัน

ส่วนการนำเข้าที่จะเป็นความผิดตาม พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้น ต้องมีพฤติการณ์ และข้อพิจารณา ดังนี้ ความผิดฐานนำเข้า จากนิยามในมาตรา 4 ซึ่งได้ให้ความหมายว่านำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งก็คือ การนำเข้ามาเองหรือส่งเข้ามาในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นการ

²⁹ วรวิทย์ ฤทธิพิศ, คดียาเสพติดให้โทษ เฮโรอีน ยาบ้า กัญชา คดีวัตถุออกฤทธิ์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน ,2545), น.17

ตั้งชื่อหรืออะไรก็ตามแต่อันเป็นผลให้ยาเสพติดเข้ามาในประเทศไทย³⁰และความผิดฐานนำเข้ามาในราชอาณาจักรจะสำเร็จ เมื่อมีการนำยาเสพติดผ่านแดนเข้ามาในราชอาณาจักรไทย³¹

2.4.3.3 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 14 นิยาม คำว่า “จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้

ส่วนในอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 (Single Convention on Narcotic Drugs ค.ศ. 1961) และ United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic³² ไม่ได้ให้นิยามความหมายของการจำหน่ายเอาไว้แต่ได้กำหนดให้การกระทำที่เป็นการขาย ส่งมอบ ให้ เสนอให้ เสนอขาย จำหน่าย ซึ่งยาเสพติดเป็นการกระทำที่ภาคีประเทศจะต้องกำหนดให้เป็นความผิดตามกฎหมายภายใน

การจำหน่ายยาเสพติดเป็นความผิดสำเร็จเมื่อ³² แยกเป็น 3 กรณี

- 1) กรณีขายยอมเป็นความผิดสำเร็จเมื่อมีการส่งมอบยาเสพติดและมีการชำระราคาให้แก่กัน หรือมีการส่งมอบยาเสพติดให้แล้วแต่ยังมิได้ชำระราคาก็ตามก็เป็นความผิดสำเร็จแล้วเช่นกัน
- 2) กรณีจ่าย แจก และให้ ย่อมเป็นความผิดสำเร็จเมื่อมีการมอบยาเสพติดให้แก่ผู้รับแล้ว
- 3) กรณีแลกเปลี่ยน ย่อมเป็นความผิดสำเร็จเมื่อมีการส่งมอบยาเสพติดให้แก่อีกฝ่ายแล้ว แม้ว่าจะยังมีได้มอมสิ่งของที่แลกเปลี่ยนก็ตาม

จากหลักการตีความจะเห็นได้ว่าเป็นการเน้นการตีความตามตัวอักษรซึ่งการตีความตามตัวอักษรนั้น ก็คือ การตีความที่เน้นการตีความตาม “อรรถะ หรือ อรรถ” หรือการตีความตามพยัญชนะมากจนเกินไปทำให้นักกฎหมายเน้นการตีความตามตัวอักษรจนบัญญัติเป็นคำนิยามศัพท์ และนำมาให้ศาลใช้ซึ่งนั่นเป็นการตัดอำนาจในการตีความและวินิจฉัยคดีของศาล อีกทั้งคำนิยามทั้งสามนั้นจะเห็นได้ว่าการขยายความออกไปเกินกว่าความหมายตามพจนานุกรมหรือตามความหมายธรรมดาที่คนทั่วไปเข้าใจอย่างเช่น คำว่า “ผลิต” ความหมายโดยทั่วไปน่าจะหมายความว่า ทำให้เกิดมีขึ้นด้วยการ

³⁰ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 30, น. 20.

³¹ พิเชฐ โพธิ์วิจิตร และ ปิติ พิวิจิตร, เอกซเรย์ฎีกายาเสพติด, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2550), น. 101.

³² ภาสกร ฉวนสุรี, ถ้อยอธิบายกฎหมายยาเสพติดให้โทษ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ, 2553), น. 56.

เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรุงแต่งหรือแปรสภาพ แต่ในกรณีการแบ่งบรรจุหรือการรวมบรรจุนั้น โดยปกติแล้วคนทั่วไปไม่คิดว่าเป็นการผลิต และคำว่า “จำหน่าย” โดยทั่วไปจะหมายความว่า ขาย หรือกระทำการใดอันได้ผลตอบแทน แต่ตามความหมายกฎหมายฉบับนี้นั้นให้รวมถึงการ “ให้” ซึ่งเป็นการไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทน จึงทำให้เห็นว่าคำนิยามศัพท์นั้นสามารถแปลความขยายไปจากความหมายธรรมดาได้ และเป็นกรณีที่ผู้ร่างกฎหมายหรือฝ่ายนิติบัญญัติเจตนาร่างกฎหมายโดยบัญญัติคำนิยามศัพท์เหล่านี้ขึ้นมาเพื่อนำมาบังคับใช้กับกฎหมายอาญาเสพติดฉบับนี้โดยเฉพาะ ฉะนั้นฝ่ายผู้ใช้กฎหมายอย่างฝ่ายตุลาการจึงจำเป็นต้องตีความตามบทนิยามศัพท์โดยเคร่งครัดและต้องใช้หลักการพิจารณาตามตัวอักษร โดยใช้การตีความตามกฎหมายในกรณีที่มีการบัญญัติคำนิยามศัพท์เอาไว้ แต่เนื่องจากการตีความของฝ่ายตุลาการ(ศาล) ในปัจจุบันเน้นการตีความโดยเคร่งครัดและเป็นการขยายความในทางที่เป็นโทษแต่อย่างเดียว กลับไม่ตีความเพื่อขยายความในกรณีที่เป็นคุณ อย่างเช่น กรณีการนำเข้า นั้น หมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร ให้ความหมายเพียงเท่านี้ หากจะตีความว่าการนำเข้ามาในราชอาณาจักรที่เป็นอันตรายแก่สังคมอย่างร้ายแรงนั้น เป็นการตีความเพื่อขยายความให้เป็นคุณและจะได้นำมาใช้สำหรับกรณีการนำยาเสพติดจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยในปริมาณที่น้อยมากและเจตนาเพื่อเสพทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดโทษเป็นไปอย่างเหมาะสมและได้สัดส่วนเทียบเคียงกับกรณีที่ศาลยุติธรรมเคยตีความเอาไว้ว่า คำว่า “ผลิต” ตามพระราชบัญญัติอย่างเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา4 กรณีที่เป็นการ แบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ นั้นก็เป็นการตีความเพื่อขยายความเช่นกัน

2.5 หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นกระบวนการที่ทำงานเกี่ยวข้องกับชีวิตคน หรือ มนุษย์ เป็นผู้ทรงสิทธิตามธรรมชาติและตามกฎหมายเสมอ จะปราศจากการคุ้มครองจากรัฐไม่ได้ ความยุติธรรมเกิดขึ้นเองไม่ได้ต้องอาศัยระบบกระบวนการทางกฎหมายถ้าจะเปรียบเทียบแล้วหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลนั้นตรงกับหลัก ความชั่ว(Nullar peona culpa) และหลักการลงโทษให้ได้สัดส่วนซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาดำเนินไปอย่างถูกต้องชอบธรรมตามหลักนิติ

ธรรม(the rule of law)อย่างแท้จริง สิ่งสำคัญที่จะตอบสนองหลักทั้งหลายเหล่านี้ก็คือ “ผู้พิพากษา” เป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งปวงและพิพากษาดังนั้นผลสำเร็จของความยุติธรรมจึงต้องให้ผู้พิพากษาในคดีได้รับรู้อย่างดีใน 2 ประการ คือ

- (1) ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเรียกว่า ข้อหา อย่างถูกต้องแท้จริง
- (2) ข้อเท็จจริงของตัวผู้กระทำความผิด ประวัติความเป็นมา ความประพฤติเป็นอาชญา ประเภท สาเหตุของการกระทำความผิด

โดยการที่ได้ข้อมูลทั้ง 2 ประการนี้จะต้องดำเนินการตั้งแต่ชั้นสอบสวนฟ้องร้องไปสู่การพิจารณาพิพากษาจึงต้องการความเป็นภาวะวิสัยเป็นข้อเท็จจริงที่ตรงไปตรงมา ผู้ต้องหาต้องได้รับความคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชน ปราศจากการแทรกแซงด้วยอำนาจใดๆ ดังนั้นอำนาจการสอบสวนฟ้องร้องจึงต้องเป็นอำนาจเดียวกัน ความเป็นเอกภาพ จะส่งผลให้ข้อมูลที่ส่งต่อมามีคุณภาพและได้ถูกส่งต่อไปในชั้นพิจารณาได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้พิพากษาที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมส่งผลให้โทษมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขผู้กระทำความผิดได้

ในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดการจะให้ผลในการลงโทษให้เหมาะสมแก่บุคคลนั้นจะต้องจำแนกลักษณะการกระทำความผิดยาเสพติดมีความสำคัญต่อการลงโทษเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกระทำความผิดหลายรูปแบบ ได้แก่ ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้ค้ารายย่อย ผู้ผลิต ผู้ขนส่ง ผู้รับจ้าง ผู้สมคบ ผู้สนับสนุน ผู้เสพ การลงโทษจะต้องแตกต่างกันตามความชั่ว³³

ตามหลักทัณฑ์วิทยา³⁴ การปฏิบัติหรือการลงโทษผู้กระทำความผิดจะต้องคำนึงถึงภูมิหลังหรือพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเป็นผู้ร้ายหรือคนพลาดพลั้งเป็นผู้ที่พอแก้ไขได้หรือดลาลึกเกินไปกว่าจะแก้ไข เป็นผู้ชั่วร้ายโดยสันดานมีความโหดร้ายทารุณ การปฏิบัติก็ต้องแตกต่างกันออกไป โดยพวกที่มีความทารุณโหดร้ายมากต้องรับโทษหนักหรือถูกตัดออกสังคมนานหรืออาจถึงขั้นตลอดชีวิต

³³ธานี วรภัทร์, “ศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับการวินิจฉัยการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขังหญิง,” (งานวิจัยทุนวิจัยสำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา : กระทรวงยุติธรรม, 2559), น.12-14

³⁴ นัทธิ จิตสว่าง, หลักทัณฑ์วิทยา, พิมพ์ครั้งที่3 (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546), น.198-200.

แต่หากเป็นพวกที่พลาดพลังหรือกระทำโดยอารมณ์ชั่ววูบก็ต้องให้โอกาสกลับตัวและลงโทษเบา ถ้าจะเปรียบเทียบผู้กระทำความผิดเป็นบัว 3 ระดับ ก็อาจแยกได้ดังนี้ พวกบัวพื้่น้ำเป็นผู้ที่กระทำความผิดโดยพลาดพลังในคดีเล็กน้อยพวกนี้ไม่จำเป็นจะต้องใช้วิธีการจำคุกก็สามารถกลับตัวได้ควรจะอบรมแก้ไขเขาและให้โอกาสกลับตัวกลับใจ พวกที่สองพวกบัวปริ่มน้ำ พวกนี้ต้องการเวลาในการอบรมแก้ไขพื้่น้ำพื้่น้ำในระยะเวลาหนึ่งอาจจะกลับตัวได้หรืออาจจะกลับตัวไม่ได้ พวกนี้เป็นพวกขาดอะไรหลายๆอย่างในสังคมต้องการพื้่น้ำ พวกที่สามคือพวกบัวในโคลนตม พวกนี้เป็นพวกกระทำความผิดโดยสันดาน พวกอาชญากรมืออาชีพ ยากต่อการกลับตัวต้องกำจัดออกจากสังคมเป็นเวลานานหรือตลอดไป ทั้งนี้การจะแยกผู้กระทำความผิดออกเป็นประเภทได้จะต้องพิจารณาจากภูมิหลังของผู้กระทำความผิดในแต่ละราย พิจารณาจากประวัติแวดล้อมและสาเหตุของการกระทำความผิด

2.5.1 ความมุ่งหมายของการลงโทษ³⁵ คือ การลงโทษนั้นจะต้องเป็นการลงโทษโดยคำนึงธรรมชาติของผู้กระทำผิดหรืออาชญากรเป็นสิ่งสำคัญ มิใช่ลงโทษโดยคำนึงถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งสำคัญ การลงโทษที่ชอบด้วยกฎหมาย จะต้องเป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดและทำให้ผู้กระทำความผิดรวมทั้งผู้บริสุทธิ์สามารถอยู่รวมกันในสังคมได้อย่างปกติสุขและเป็นการลงโทษในการกระทำที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นความผิด เพราะเป้าหมายสุดท้ายของการลงโทษก็คือความเสมอภาคกันในกฎหมาย ฉะนั้นการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด จะกระทำได้ดีต่อเมื่อมีการปรับปรุงวัตถุประสงค์ในการลงโทษและกำหนดให้กฎหมายมีความยืดหยุ่น

การลงโทษให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิด มีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมแวดล้อมของคดี และไม่ใช้กฎหมายอย่างย่อ โดยละเอียดข้อเท็จจริง ที่แตกต่างกันในแต่ละคดี ดังนั้นการลงโทษโดยมีความมุ่งหมายไปถึงอุปนิสัยและบุคลิกลักษณะจึงตรงข้ามกับการลงโทษที่มุ่งจะทดแทน โดยไม่คำนึงถึงการกระทำในอดีตและสิ่งที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตและการที่จะให้ความมุ่งหมายในเรื่องการลงโทษ สามารถนำมาใช้กับผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมจำเป็น

³⁵ Raymond Saleilles, *The Individualization of Punishment*. Publication No.15: Patterson Smith Reprint Series in Criminology, แปลโดย พรธิดา เอี่ยมศิลา, “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิดเพื่อประกอบการดำเนินคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2549), น.27.

จะต้องยอมรับเอาธรรมชาติของบุคลิกลักษณะ และอุปนิสัยใจคอของผู้กระทำความผิดมาใช้บังคับ เพื่อให้การลงโทษเกิดความเป็นธรรม และสามารถแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ แต่ถ้าอาชญากรนั้นไม่อาจปรับปรุงแก้ไขให้กลับตนเป็นคนดีได้ ย่อมจะต้องใช้วิธีลงโทษอย่างรุนแรง ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันผลประโยชน์ของคนในสังคมจากอาชญากรรม

ดังนั้น การดัดแปลงการลงโทษบุคคลให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิดจึงมีความสำคัญต่อการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำ และเป็นการป้องกันสังคมจากอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย ปัจจุบันได้เรียกหลักการลงโทษดังกล่าวว่า “หลักการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับบุคคล (Individualization)”

2.5.2 ประเภทของการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล (Types of Individualization)³⁶
กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันยังประสบปัญหาในเรื่องการลงโทษ ให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิด ฉะนั้นเพื่อให้การลงโทษเป็นไปอย่างเหมาะสมจึงมีการจำแนกประเภทของการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล ดังนี้

(1) การลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล โดยใช้ระบบของกฎหมาย (legal individualization) คือ เป็นการนำบทบัญญัติของกฎหมายมาเป็นกรอบให้มีการลงโทษให้เกิดความเหมาะสมกับผู้กระทำผิด โดยบทบัญญัติของกฎหมายจะมีการบัญญัติอย่างชัดเจนแน่นอนในเรื่องพื้นฐานทั่วไป และผู้พิพากษาจะเป็นผู้มีหน้าที่นำหลักการลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำผิดมาใช้ในการพิพากษาคดี โดยคำนึงถึงองค์ประกอบที่แตกต่างกันในแต่ละคดี และกฎหมายเองก็เป็นแบบของการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล โดยการใช้ระบบของอำนาจตุลาการการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับตัวบุคคลโดยใช้ระบบของกฎหมาย

เมื่อลองพิจารณาหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลโดยใช้ระบบของกฎหมายจะพบว่าหลักนี้ไม่มีความเหมาะสมกับตัวบุคคลเลย เนื่องจากกฎหมายจะใช้บังคับไปในลักษณะความแตกต่างตามประเภทของคดี และกฎหมายไม่สามารถที่จะรับรองลักษณะเฉพาะของแต่ละคดีได้ ซึ่งเมื่อ

³⁶ เห่งอ้าง, น.28.

พิจารณาหลักการโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลนั้นพิจารณาแล้วเห็นว่าน่าจะนำมาพิจารณาสำหรับเหตุบรรเทาโทษ หรือเพิ่มโทษ โดยอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างความผิดว่า เป็นความผิดที่ร้ายแรงหรือไม่ และระดับความรับผิดชอบ ดังนั้นหลักการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับบุคคลที่อาศัยความรับผิดชอบ จึงเป็นการกลับไปสู่สภาพของสำนักนิโคลาสสิก

สำนักนิโคลาสสิกเป็นสำนักที่ใช้หลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลที่ไม่ถูกต้อง เพราะการนำกฎหมายมาใช้จะต้อง

ยอมรับถึงเหตุบรรเทาโทษ คือ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นจะต้องนำบุคลิกของผู้กระทำความผิดมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาด้วย เพื่อให้การกำหนดโทษเกิดความเป็นธรรมต่อตัวผู้กระทำความผิด เช่น เหตุความรับผิดชอบในธรรมชาติของความผิดที่เกิดจากการกระทำไม่เจตนาฆ่า เช่น เจตนาทำร้าย ซึ่งผลอาจเป็นการฆ่า เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริงที่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้า ดังนั้นจึงถือว่าเป็นการฆ่าโดยเจตนา แต่ก็ไม่ใช่การฆ่าโดยไตร่ตรองไว้ก่อน และผลของการบรรเทาโทษมิให้เกิดเป็นความสำเร็จก็ได้รับการรับรองในกฎหมายให้เป็นเหตุบรรเทาโทษได้ หรือในกรณีการป้องกัน ที่มีเจตนาฆ่าคนตาย แต่การฆ่าเนื่องจากกระทำโดยป้องกันนั้นมีพฤติการณ์อันเป็นเหตุยกเว้นโทษได้

ต่อมาในภายหลังความผิดอาญาจึงได้มีการคำนึงถึงหลักการบรรเทาโทษเมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นเหตุอันควรลดหย่อนโทษ โดยข้อสันนิษฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับการบรรเทาโทษจะเข้าไปเกี่ยวข้องในคดีอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่อย่างไรก็ตามต้องเข้าใจว่าบทบัญญัติของกฎหมายจะมีกรอบของการบัญญัติเกี่ยวกับหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคลอยู่แล้ว คือ หมวดหมู่ของกฎหมายจะบอกถึงแบบแผน และระบบการลงโทษที่จะมีการบัญญัติไว้โดยการลงโทษนั้นจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ และภายในขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจโดยกฎหมายจะบัญญัติไว้อย่างชัดเจนในเรื่องพื้นฐานทั่วไป และมีความยืดหยุ่น โดยในการพิพากษาคดีผู้พิพากษาจะต้องให้ความสำคัญกับบุคลิกของผู้กระทำผิด เพื่อนำไปใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ³⁷

³⁷ สรรค์ชัย สุทธิคณี, “การนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่คดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2552), น.49.

(2) การลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล โดยใช้ระบบของอำนาจตุลาการ (judicial individualization) การลงโทษให้เหมาะสมตามระบบนี้ ผู้พิพากษาจะเผชิญหน้ากับอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิดของเขาเป็นสำคัญ ซึ่งผู้พิพากษาควรจะยอมรับการลงโทษที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดให้กลับตนเป็นคนดีได้ เพื่อให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ ซึ่งการลงโทษอันเป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิดจะกระทำได้อีกก็ต่อเมื่อผู้พิพากษามีข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอไม่ว่าจะเป็น ประวัติครอบครัว และภูมิหลังทางสังคม (family and social background) บุคลิกลักษณะ (character) ประวัติการกระทำความผิด (prior convictions) สภาพร่างกายและสภาวะแห่งจิตใจ (physical and mental condition) ^{๓๗} โดยข้อมูลที่ได้มานั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ครบถ้วน ถูกต้องและปราศจากการบิดเบือน จึงจะทำให้การกำหนดโทษของศาลเป็นไปอย่างเหมาะสมและสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดได้ และสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมได้อย่างแท้จริง การลงโทษให้มีความเหมาะสมกับตัวบุคคล โดยใช้ระบบอำนาจตุลาการจำแนกได้ ดังนี้

(ก)รูปแบบเดิมของหลักการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับตัวบุคคล คือ การลงโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล เป็นการนำหลักเรื่องความแตกต่างของบุคลิกลักษณะอาชญากรมาใช้ประกอบในการกำหนดโทษ ซึ่งการนำบุคลิกลักษณะ ที่แตกต่างกันของอาชญากรมาใช้ก็อาจเกิดปัญหาในเรื่องการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับตัวบุคคล หรือว่าจะจะเป็นปัญหาในการจัดหมวดหมู่ของประเภทอาชญากร ปัญหาเหล่านี้ล้วนแต่เป็นอุปสรรคต่อผู้พิพากษาในการนำหลักการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับความผิดและตัวผู้กระทำความผิด มาใช้บังคับกับการกำหนดโทษให้มากขึ้น โดยแนวปฏิบัติในการบรรเทาโทษหรือการเพิ่มโทษ จะขึ้นอยู่กับมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดซึ่งทฤษฎีในเรื่องมูลเหตุจูงใจ^{๓๘} เหตุจูงใจเหล่านี้จะชี้ให้เห็นว่าผู้กระทำความผิด เป็นผู้ที่มิเจตนาดีหรือชั่วอย่างไร และยังมีผลต่อเนื่องไปถึงการบรรเทาโทษหรือการลงโทษให้หนักขึ้น นอกจากนั้นการพิจารณาในเรื่องเหตุจูงใจยังมีผลต่อการ

³⁸ See the work, previously cited, of holtzendorff, "Das Verbrechen des Mordes und die Todesstrafe" แปลโดย พรธิดา เอี่ยมสีลา, "ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพื่อประกอบการดำเนินคดีอาญา," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2549), น.32.

กำหนดโทษและระยะเวลาในการรับโทษ กล่าวคือกำหนดระยะเวลาในการรับโทษที่แน่นอน จะมีผลเกี่ยวพันถึงการแก้ไขบุคคลลักษณะของผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี โดยเหตุจูงใจที่ถูกต้องจะเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดธรรมชาติและรายละเอียดของการกำหนดโทษ ดังนั้นเหตุจูงใจที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการกำหนดโทษ

(ข) ความยากลำบากในการใช้บังคับเหตุจูงใจในการลงโทษ³⁹ เป็นการยากที่จะทราบถึงเหตุจูงใจ เช่น ในคดีอาชญากรรมมีอาชิวบางคนมีความผิดฐานฆ่าคนตาย เนื่องจากการฆ่านั้นมีเหตุจูงใจเพื่อป้องกันการกระทำความผิดของตน ไม่ให้ถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย เพราะผู้ตายหรือพยานสำคัญที่รู้เห็นการกระทำของตน เหตุจูงใจเป็นเหตุที่นำมาใช้เป็นบรรทัดฐานสำหรับการกำหนดโทษ เพราะเหตุจูงใจจะเป็นแรงกระตุ้นชั่วคราวให้เกิดการตัดสินใจในการกระทำผิดอาญาแต่เหตุจูงใจดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะถือเป็นพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด ดังนั้นการนำเอาเหตุจูงใจมาเป็นตัวกำหนดโทษจึงสร้างความลำบากให้แก่ผู้พิพากษาเพราะเหตุจูงใจเป็นเรื่องภายในจิตใจของผู้กระทำความผิด จึงเป็นการยากที่จะทราบได้ว่าผู้กระทำความผิดมีเหตุจูงใจอะไรในการกระทำความผิดอาญา และมีเพียงเหตุจูงใจที่ถูกต้องแท้จริงเท่านั้นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดโทษของผู้พิพากษาให้มีความเหมาะสมกับผู้กระทำผิด และทำให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นคนดีได้

(ค) ระบบที่ถ่วงนานไปกับการลงโทษ: การลงโทษโดยถูกสังคมปฏิเสธ กล่าวคือ การลงโทษจะต้องไม่มีลักษณะที่ทำให้ผู้กระทำความผิดกลายเป็นที่เกลียดชังของคนในสังคมเพราะจุดประสงค์ของการลงโทษ ไม่มุ่งหมายที่จะทำลายชื่อเสียงแต่มุ่งที่จะรักษามันไว้ และความอับอายจากการกระทำความผิดที่ทำให้อาชญากรกลายเป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ ก็คือการลงโทษให้อับอายเมื่อพิจารณาในทางจิตวิทยาจะพบว่า การประกอบอาชญากรรมมักจะมี ความเกี่ยวข้องกับกลุ่มของสังคมเสมอ

ความอับอายและการเสียชื่อเสียง เป็นการแสดงประสิทธิภาพของสัตว์สังคมที่แสดงออกมาในรูปของการใช้อำนาจตุลาการ โดยมีการพิพากษาคัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งจะมีผลต่อตัวผู้กระทำความผิดกับสังคมโดยตรง เพราะการพิพากษาดังกล่าวทำให้ผู้กระทำความผิดเสียเพื่อนฝูงในสังคม

³⁹ อ่างแล้ว เชนอรรถที่ 29, น. 33.

ไป และจะนำมาซึ่งการคว่ำบาตรของคนในสังคมและอยู่อย่างไม่มีเกียรติ ปัจจุบันเรามีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นนี้โดยสังคมจะต้องให้ออกาสและยอมรับผู้กระทำผิด รวมถึงคืนความรู้สึกมีเกียรติในสังคมให้เขา เพราะจุดประสงค์ของการลงโทษที่แท้จริงคือทำให้ผู้กระทำความผิดกลับมาอยู่ในสังคมโดยรู้สึกเท่าเทียมกับคนในสังคม การลงโทษที่จะประสบความสำเร็จนั้นจะไม่รวมเกียรติยศที่ผู้กระทำความผิดจะต้องสูญเสียไปแต่เป็นการลงโทษที่จะฟื้นฟูเกียรติยศที่สูญเสียไปกลับคืนมาและให้ผู้กระทำความผิดนับถือตัวเองให้มาก ซึ่งเหตุผลเหล่านี้จะทำให้เขาเกิดความคิดในชีวิตใหม่และมีพลังงานในการริเริ่มการทำงานที่ดีขึ้นและจะทำให้เขาเห็นคุณค่าในชีวิตมากขึ้นและด้วยเหตุที่จึงทำให้สังคมต้องคืนความรู้สึกมีเกียรติให้กับเขา ฉะนั้นการเริ่มต้นในสังคมของผู้กระทำความผิดที่กลับตนเป็นคนดี จึงเป็นการยืนยันการทดสอบชีวิต และจุดมุ่งหมายสุดท้ายของการลงโทษจะต้องให้หลักประกันแก่สังคมที่ยอมรับผู้กระทำผิดที่กลับตนเป็นคนดี ได้ว่าผู้กระทำผิดจะไม่มากระทำผิดซ้ำอีก

2.6 ความสำคัญของข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ของผู้ต้องหา

การมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเข้ามาในการดำเนินคดีอาญา จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีและสามารถรู้ถึงเจตนาที่แท้จริงในการครอบครองยาเสพติดของจำเลยว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร และยังเป็นประโยชน์ต่อการทำสำนวนของพนักงานอัยการและเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีและการแถลงต่อศาลของพนักงานอัยการ เพื่อประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลที่จะส่งผลให้สามารถกำหนดโทษให้เหมาะสมแก่จำเลยรายบุคคลได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลัง และความประพฤติอันเป็นอาฉิมของผู้ต้องหา เพื่อจะได้ทราบเจตนาที่แท้จริงและเพื่อนำมาประกอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งคดี ซึ่งการมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอในชั้นสอบสวนและฟ้องร้องจะเป็นประโยชน์ต่อศาลในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดเป็นรายบุคคล (Individualization)

2.6.1 ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา ข้อเท็จจริงในคดียาเสพติดนั้นก็เช่นเช่นเดียวกับคดีอาญาซึ่งโดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่กระทำและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับ

คน ซึ่งข้อเท็จจริงทั้งสองส่วนนี้จะต้องถูกรวบรวมไปด้วยพร้อมกันจึงจะทำให้สามารถอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้อย่างแท้จริง ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาที่สามารถนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้นั้น จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายวางไว้ และเจ้าพนักงานผู้นำเสนอพยานหลักฐานเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาไม่ควรจำกัดแต่เฉพาะเรื่องที่เป็นโทษเท่านั้น แต่ควรเสนอสิ่งที่เป็นคุณด้วยเช่นกัน ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหานั้นสามารถแยกพิจารณาออกเป็น 2 ประการ คือ⁴⁰

1. ลักษณะของข้อเท็จจริงที่เป็นคุณต่อผู้ต้องหาส่วนใหญ่ นั้น จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาแห่งชีวิตตลอดจนความประพฤติก่อนการกระทำความผิด ซึ่งเป็นภูมิหลังที่เกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อันได้แก่ ประวัติครอบครัวและภูมิหลังทางสังคม (family and social background) ประวัติการทำงาน (work record) บุคลิกลักษณะ (character) สภาพร่างกายและภาวะแห่งจิตใจ (physical and mental condition) และตามกฎหมายของประเทศอังกฤษ ในการพิจารณาคดีศาลจะไม่ยอมรับพยานหลักฐานเกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่ดีของผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย เนื่องจากอาจมีความอคติขึ้นจากพยานหลักฐานเช่นนั้น แต่ไม่ห้ามในการที่จะรับฟังพยานหลักฐานเกี่ยวกับความประพฤติที่ดีของผู้ต้องหา หรือจำเลยการที่ผู้กระทำความผิดมีความประพฤติดี (good character) มาตลอดจนถึงปัจจุบัน โดยสามารถนำมาพิจารณาประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เบาลงตราบเท่าที่แสดงให้เห็นได้ว่าการกระทำความผิดในครั้งนั้น เป็นความผิดพลาดที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องอยู่กับคุณลักษณะส่วนตัวที่เหลือของผู้กระทำความผิด กฎหมายของประเทศอังกฤษยอมให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยอ้างความประพฤติที่ดีของตนในการต่อสู้คดี ทั้งในส่วนประเด็นที่ว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งมีความประพฤติที่ดีตามที่ได้นำสืบนั้น จะกระทำความผิดตามที่ถูกฟ้องได้อย่างไร (improbability) และประเด็นที่เกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ (credibility) เกี่ยวกับความประพฤติของผู้ต้องหาหรือจำเลยด้วย

2. ข้อเท็จจริงที่เป็นโทษต่อผู้ต้องหาส่วนใหญ่ จะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิด (prior convictions) เพื่อให้ทราบว่าคุณต้องหาเคยกระทำความผิดอะไร และได้รับโทษไปแล้ว

⁴⁰ ญัฐพงศ์ สวัสดิ์วงษ์พร, “การค้นหาความจริงจากภูมิหลังของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.14-15.

หรือไม่ ซึ่งเป็นภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในประเทศไทยเรียกข้อมูลดังกล่าวว่า “ทะเบียนประวัติอาชญากร” (Criminal Records) ซึ่งประวัติบุคคลที่ปรากฏในทะเบียนประวัติอาชญากรนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 4 ข้อ คือ

ข้อ 1 ประกอบด้วย ชื่อ อายุ ตำนีรูปพรรณ ตำนีพิการ ลายสัก อุปนิสัย ประจำตัว ภาพถ่าย เชื้อชาติ สัญชาติ ลายพิมพ์นิ้วมือ

ข้อ 2 ประกอบด้วย ที่อยู่ ที่เกิด ที่ทำงาน สถานที่ที่ชอบไปเที่ยว หรือปรากฏตัว

ข้อ 3 ประกอบด้วย ญาติพี่น้อง เครือญาติ เพื่อนฝูง สิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับบุคคลและสถานที่

ข้อ 4 ประกอบด้วยความรู้ การศึกษา อาชีพ พฤติกรรมเกี่ยวกับความประพฤติความโน้มเอียงไปในทางความเชื่อประเภทใด วิธีการในการกระทำผิดถ้าเป็นผู้เคยกระทำผิด

ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบว่า บุคคลผู้นั้นเคยกระทำ ความผิดหรือไม่ และเป็นการป้องกันการสอบสวนผิดตัว ทำให้การจับกุมตัวผู้กระทำผิดเป็นไปอย่างถูกต้อง และสามารถนำไปประกอบการบรรยายฟ้องของอัยการ และขอเพิ่มโทษบวกโทษ หรือนับโทษต่อ และในชั้นพิจารณาของศาล ศาลจะต้องพิจารณาว่าจำเลยในคดีนี้เคยต้องคำพิพากษามาก่อนหรือไม่ หากศาลได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับประวัติอาชญากรทำให้ลดขั้นตอนการตรวจสอบผลคำพิพากษาในคดีก่อนของจำเลยได้

2.6.2 ความสำคัญในการนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรม ในส่วนของข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดไม่ว่าจะเป็นความร้ายแรงของการกระทำความผิด ประวัติของตัวผู้กระทำความผิดว่าเป็นผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือเป็นผู้กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ความประพฤติ สุขภาพร่างกาย ภาวะแห่งจิต รวมถึงสภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด จะถูกนำเสนอแตกต่างกันตามรูปแบบของระบบกฎหมาย ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ นั้นจะมีการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิด จึงกระทำในรูปแบบของรายงานก่อนพิพากษา โดยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพความผิด บุคลิกลักษณะ ตลอดจนประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิด ซึ่งจะมีการเสนอต่อศาลในระหว่างดำเนินกระบวนการกำหนดโทษในรูปแบบรายงานต่างๆ แต่สำหรับกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบซีวิลลอว์จะมีรูปแบบการดำเนินคดีอาญาแบบไม่ต่อสู้อย่างที่พนักงานตำรวจ

พนักงานอัยการ ศาล และทนายความของผู้ถูกกล่าวหาต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริง ดังนั้น การรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิด จึงกระทำอย่างกว้างขวางโดยพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และทนายความจะร่วมมือกัน เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดให้มากที่สุด

เนื่องจากข้อมูลดังกล่าว มีความสำคัญในการที่ศาลจะรับรู้ถึงเจตนาที่แท้จริงในการครอบครองยาเสพติดของจำเลยเพื่อนำไปสู่การแยกได้ว่าจำเลยมียาเสพติดครอบครองไว้เพื่อเสพ หรือเพื่อจำหน่ายและจะได้กำหนดโทษที่เหมาะสมแก่จำเลยรายบุคคล เพราะการกำหนดโทษที่เหมาะสมย่อมมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคมต่อไปได้ ซึ่งในระบบนี้การพิจารณาพิพากษาและการกำหนดโทษผู้กระทำความผิดสามารถกระทำไปพร้อมๆกันได้ เหตุที่สามารถกระทำเช่นนั้นได้เนื่องจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดหรือจำเลยและพยานหลักฐานในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดถูกรวบรวมไว้ด้วยกันแล้วและปรากฏให้ศาลเห็นตั้งแต่ก่อนพิจารณาคดี

ดังนั้นการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดและการกระทำความผิดจึงนับว่าเป็นขั้นตอนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดำเนินคดีอาญา ที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ เนื่องจากข้อเท็จจริงเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการแยกอาชญากรออกจากผู้เสพและเพื่อให้ศาลสามารถกำหนดโทษที่เหมาะสมได้ ดังนั้นการแสวงหาข้อเท็จจริงจึงต้องกระทำอย่างกว้างขวาง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอันเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดโทษเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

การมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดในชั้นสอบสวนของตำรวจจะเป็นประโยชน์ต่อการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีและการเขียนสำนวนของพนักงานอัยการ อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อพนักงานอัยการในการแถลงต่อศาล เพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาล ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลัง และความประพฤติอันเป็นอาชญากรรมของผู้ต้องหา เพราะการมีข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์จะส่งผลให้ศาลสามารถแยกได้ว่าจำเลยครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพหรือไว้เพื่อจำหน่าย แม้แต่กรณีมียาเสพติดไว้ครอบครองเพื่อจำหน่ายก็ยังสามารถทราบได้ว่าเป็นอาชญากรประเภทใด จะได้ลงโทษที่เหมาะสม อย่างเช่นกรณีมียาเสพติดไว้

เพื่อเสพซึ่งผู้เสพยานนั้นมิใช่อาชญากรแต่ถือเป็นผู้ป่วยสมควรที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูมากกว่าจะลงโทษจำคุก หากศาลพิจารณาคดีโดยคำนวณจากสารบริสุทธิ์โดยไม่ได้คำนึงถึงประวัติภูมิหลังที่เกี่ยวกับตัวจำเลยก็อาจจะตัดสินลงโทษจำคุกจำเลยไปและโทษก็ไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงตัวจำเลยที่ เป็นผู้เสพยาเสพติดได้

การพิจารณาคดีของศาลนั้น ศาลก็สามารถสืบพยานเพิ่มเติมได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 และ มาตรา 229 ซึ่งในการสืบพยานนั้นศาลสามารถสืบในเรื่องประวัติภูมิหลัง และความประพฤติอันเป็นอาชญาของจำเลยได้ เพื่อให้ศาลมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยอย่างเพียงพอ นอกเหนือไปจากข้อเท็จจริงที่กล่าวมาในฟ้องหรือในสำนวนสอบสวน อันจะเป็นประโยชน์ต่อศาลในการพิพากษากำหนดโทษจำเลยให้เหมาะสมและเป็นธรรม ทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมของจำเลยให้สามารถกลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้

2.6.3 การนำข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์มาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา การนำข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์มาใช้ในขั้นตอนการสอบสวนฟ้องร้อง ในขั้นตอนการฟ้องมีผู้ที่เกี่ยวข้องในการรวบรวม และนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องหา ดังนี้

(1) ตำรวจ เป็นองค์กรแรกที่เป็นต้นสายแห่งความยุติธรรม การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นตำรวจจึงมีความสำคัญมาก ดังนั้นเจ้าพนักงานผู้นำเสนอพยานหลักฐานเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาไม่ควรจำกัด แต่เฉพาะเรื่องที่เป็นโทษที่ชี้ยันผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ควรเสนอสิ่งที่เป็นคุณต่อตัวผู้ต้องหาด้วย ในประเทศเยอรมนีในชั้นสอบสวนถ้าผู้ต้องหาอ้างถึงเรื่องใดแล้วพนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนในเรื่องนั้นทันที โดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำให้ผู้ต้องหาเสียเปรียบแต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ต้องการอ้างก็ถือว่าเป็นสิทธิของเขา⁴¹ ดังนั้นเพื่อให้เกิดความยุติธรรมต่อตัวผู้ต้องหาพนักงานสอบสวนจึงควรสอบสวนในเรื่องที่เป็นคุณเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ปรากฏในสำนวนการสอบสวนด้วย และสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหามาใช้ในขั้นตอนการฟ้องและการกำหนดโทษได้⁴²

⁴¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มาตรา 136

⁴²อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 31, น. 41.

(2) พนักงานอัยการ เป็นผู้ที่มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจในการสั่งคดีอาญา โดยจะใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องเมื่อเห็นว่าผู้ต้องหา นั้นกระทำความผิดจริงและสมควรได้รับโทษ และมีดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาแบ่งออกเป็น 2 กรณี คือ การสั่งไม่ฟ้องเนื่องจากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ กับ สั่งไม่ฟ้องแม้มีพยานหลักฐานเพียงพอในการพิสูจน์ความผิด ซึ่งในกรณีแรกนั้นเป็นที่ยอมรับกันในทุกประเทศที่ยอมรับระบบการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ แต่ในกรณีหลังนั้นแม้มีพยานหลักฐานเพียงพอในการพิสูจน์ความผิดมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น พนักงานอัยการต้องสามารถนำเสนอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลังของจำเลยทั้งในส่วนที่เป็นคุณและเป็นโทษในการประกอบเหตุผลในการใช้ดุลพินิจในการสั่งฟ้องคดีที่มีมูล ในประเทศเยอรมนีข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา รวมทั้งพยานหลักฐานอันเป็นเหตุบรรเทาโทษต่างๆเพื่อพิสูจน์ความผิดนั้น จะถูกรวบรวมตั้งแต่ชั้นตำรวจและพนักงานอัยการจะนำไปใช้ประกอบดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ ในการพิจารณาผู้ต้องหาเป็นรายบุคคล⁴³

การนำข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์มาใช้ในขั้นตอนการกำหนดโทษนั้น การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาทางด้านต่างๆของผู้กระทำความผิดทำให้ศาลรู้จักตัวผู้กระทำความผิดมากขึ้น เมื่อนำข้อเท็จจริงในส่วนนี้มาประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษก็จะทำให้การพิพากษาคัดสินคดีนั้นเป็นไปด้วยความยุติธรรมไม่ใช่คำนึงแต่จำนวนเม็ดยาหรือสารบริสุทธิ์ที่ตรวจพบได้ในขณะจับกุม เพราะนั่นเป็นข้อเท็จจริงในส่วนที่เป็นโทษต่อตัวผู้กระทำความผิดเท่านั้น เพราะการคำนวณสารบริสุทธิ์หรือจำนวนเม็ดยาไม่สามารถทราบเจตนาของจำเลยได้ว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร การที่ศาลจะทราบถึงเจตนาการครอบครองยาเสพติดได้นั้นจะต้องพิจารณาจากประวัติภูมิหลังและความประพฤติเป็นอาชญาของจำเลยถึงจะค้นหาเจตนาที่แท้จริงได้ ทั้งนี้เพื่อจะได้ลงโทษจำเลยให้เหมาะสมกับการกระทำความผิด เพื่อแก้ไขปัญหาของการกำหนดโทษไม่เหมาะสมอย่างในทางปฏิบัติที่กระทำอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาลให้จำเลยสามารถกลับตัวเป็นคนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

⁴³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 153 เอ

2.7 หลักการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมของไทย

การค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งเนื่องจากการดำเนินคดีอาชญากรรมซึ่งก็คือการดำเนินคดีอาชญากรรมหนึ่งนั้น ต้องใช้หลักการตรวจสอบ คือ ต้องมีการค้นหาความจริงและพิสูจน์ความจริงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี โดยหลักแล้วตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานไว้หลายมาตราด้วยกัน ฉะนั้นแล้วในการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมที่มีความยุ่งยากซับซ้อนจึงมีความจำเป็นที่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจะต้องให้ความร่วมมือกันในการที่จะค้นหาให้ได้ความจริงแท้เพื่อมาพิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ของจำเลย และเพื่อให้กระบวนการกำหนดโทษของจำเลยเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่จำเลยรายบุคคล

2.7.1 หลักการดำเนินคดีอาชญากรรมในประเทศไทย โดยในการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมนั้น ประเทศไทยมีแนวความคิด เช่นเดียวกับประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบซีวิลลอว์ กล่าวคือ ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (public prosecution) และถือ “หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา” (the principle of material truth) ในการดำเนินการค้นหาความจริงของเรื่องให้ได้ถูกต้องตามที่เกิดขึ้นจริงว่า ได้มีการกระทำความผิดหรือไม่ โดยการดำเนินการค้นหาความจริงถือว่าทุกฝ่ายมีหน้าที่ในการดำเนินการค้นหาความจริงตามที่เกิดขึ้นจริง โดยมีศาลเป็นองค์กรหลักในการดำเนินการค้นหาความจริงภายใต้การตรวจสอบและการถ่วงดุลระหว่างองค์กร โดยการแยกภารกิจการสอบสวนฟ้องร้อง ออกจากการพิจารณา พิพากษาคดี ซึ่งตัวบทกฎหมายลักษณะพยานก็เป็นไปในแนวทางนี้ กล่าวคือ ให้ศาลมีอำนาจถามโจทก์จำเลย หรือ พยานคนใดก็ได้หรือจะจดพยานก็ได้ จึงเป็นกรณีให้ศาลค้นหาความจริง นอกจากนี้ศาลยังสามารถใช้ดุลพินิจได้อย่างกว้างขวาง ได้แก่ การริเริ่มกำหนดให้มีวันตรวจพยานหลักฐาน การริเริ่มให้มีการสืบพยานหลักฐานล่วงหน้า เป็นต้น และศาลจะไม่ผูกมัดอยู่กับคำร้องขอของผู้ใด โดยมีโจทก์และจำเลยเป็นผู้ช่วยเหลือศาลในการดำเนินการค้นหาความจริง โดยการนำพยานหลักฐานเข้ามาตีแผ่ นำเสนอให้ศาลเห็นเบื้องต้นว่ามีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นตามที่ได้มีการฟ้องร้องหรือไม่

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า คดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา กระบวนการในการค้นหาความจริงในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจึงต้องดำเนินการภายใต้หลักการสำคัญในการดำเนินคดีอาญา และยังเป็นไปตามกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้บังคับกับผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และโดยผลจากการที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาหรือ ลงนามรับรองอนุสัญญาต่างๆ จึงทำให้มีพันธกรณีที่จะต้องนำข้อกำหนดของอนุสัญญาดังกล่าวมาบัญญัติเป็นกฎหมายภายใน เพื่อให้มีผลบังคับใช้ภายในประเทศซึ่งเป็นการแปรสภาพจากกฎหมายระหว่างประเทศเป็นกฎหมายภายใน จึงทำให้ประเทศไทยบัญญัติกฎหมายเพื่อใช้บังคับกับผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.2534 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 เป็นต้น

2.7.2 หลักการค้นหาความจริงในคดียาเสพติด กระบวนการยุติธรรมเป็นกระบวนการตามกฎหมาย ที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และในขณะเดียวกัน ก็มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำความผิดให้มีสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม การตรวจสอบค้นหาความจริงถือเป็นหลักเกณฑ์อย่างหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือแม้แต่ถูกล่วงละเมิดโดยองค์กรของรัฐ การค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาต้องใช้หลักการตรวจสอบ คือ ต้องมีการค้นหาความจริงและพิสูจน์ความจริงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี โดยในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีบทบัญญัติที่ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานและอำนาจในการแสวงหาพยานหลักฐานไว้หลายประการ อย่างไรก็ดี การค้นหาความจริงในคดียาเสพติดซึ่งเป็นคดีอาญาประเภทหนึ่งก็มีความจำเป็นต้องอาศัยอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่กำหนดดังกล่าวด้วย แต่เนื่องจากลักษณะของการกระทำความผิดในคดียาเสพติดเป็นเรื่องที่มีการดำเนินการเป็นการลับ และมีลักษณะของการประกอบอาชญากรรมแบบองค์กรที่มีความซับซ้อนและมีระบบการดำเนินการแบบลำดับชั้น

การค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นเป็นหลักการสำคัญในการดำเนินคดีอาญาเพราะนำมาใช้พิสูจน์ความผิดและพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาหรือจำเลย รวมทั้งการนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมา

ลงโทษ กระบวนการสืบสวนสอบสวนจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการสอบสวนนั้นเป็นจุดเริ่มต้นในการค้นหาความจริง ดังนั้น ในการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงจึงจำเป็นต้องดำเนินการโดยคำนึงถึงหลักในการค้นหาความจริงโดยมุ่งจะควบคุม ปราบปราม อาชญากรรม และก็ต้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยคำนึงถึงการไม่ลิดรอนหรือละเมิด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลเป็นสำคัญ

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญาของประเทศไทยนั้น ใช้หลักการตรวจสอบ (examination principle) การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญา มี 2 ชั้น⁴⁴ คือ การตรวจสอบค้นหาความจริงในชั้นเจ้าพนักงานและการตรวจสอบค้นหาความจริงในชั้นศาล โดยมีการกำหนดมาตรการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีเริ่มตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน ชั้นการฟ้องคดี และการพิจารณาพิพากษาคดี เพื่อให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องแต่ทั้งนี้จำเป็นต้องกำหนดขอบเขตและอำนาจของเจ้าหน้าที่อย่างชัดเจน เพื่อมิให้กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และป้องกันการใช้อำนาจเกินสมควรหรือไม่เป็นธรรมแก่บุคคล ซึ่งในการตรวจสอบค้นหาความจริงในชั้นเจ้าพนักงาน ก็คือ การสอบสวนและการสังคดีของพนักงานอัยการ ซึ่งต้องมีความเป็น “ภาวะวิสัย” โดยการสอบสวนนั้นมีเนื้อหา 2 ประการ⁴⁵ คือ

1. การรวบรวมพยานหลักฐาน
2. การใช้มาตรการบังคับ ในปัจจุบันในการใช้มาตรการบังคับกับตัวผู้ต้องหาโดยเจ้าพนักงานมีเพียง การออกหมายเรียกเท่านั้น ส่วนการใช้มาตรการบังคับอย่างอื่นเป็นอำนาจของศาลหรือผู้พิพากษา

การดำเนินคดีในชั้นเจ้าพนักงานเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ซึ่งในระบบกล่าวหา โดยปกติถือว่ากระบวนการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้องคือ พนักงานอัยการ โดยมีอำนาจรวบรวมพยานหลักฐานและทำ

⁴⁴อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 3, น. 439.

⁴⁵ชาคริต บุญเพิ่ม, “การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ : ศึกษากรณีการจับ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2554), น. 106.

การพิจารณาสั่งฟ้องคดี จึงทำให้การสอบสวนฟ้องร้องคดีอาญาเป็นอำนาจเดียวกัน โดยสมบูรณ์ สอดคล้องกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐตามระบบกล่าวหา ทั้งนี้เนื่องจากการสอบสวนคดีอาญานั้นก็มีขึ้นเพื่อประโยชน์ในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการเท่านั้น⁴⁶ เมื่อพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจในการดำเนินคดีอาญาจึงเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินการทั้งหลายก่อนฟ้องคดี อันเป็นหลักเกณฑ์ของระบบอัยการที่สมบูรณ์ โดยถือว่า การสอบสวนฟ้องร้อง เป็นกระบวนการดำเนินคดีอาญากระบวนการเดียวกันไม่แบ่งแยกออกจากกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นเพียง เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ช่วยเหลือพนักงานอัยการ แต่สำหรับกระบวนการก่อนฟ้องของประเทศไทยนั้น ในทางปฏิบัติแยกความรับผิดชอบออกเป็นการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน แล้วต่อด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ซึ่งการแยกความรับผิดชอบแบบนี้ ทำให้อำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีอยู่อย่างกว้างจนขาดความเป็นนิติรัฐ⁴⁷

2.7.3 บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ได้แก่ บทบาทของพนักงานสอบสวนในการค้นหาความจริงในคดีอาญา บทบาทของพนักงานอัยการในการค้นหาความจริงในคดีอาญา และ บทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญา

(1) บทบาทของพนักงานสอบสวนในการค้นหาความจริงในคดีอาญา⁴⁸ ประเทศไทยยึดถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินคดีอาญา ซึ่งบนพื้นฐานของหลักการดังกล่าวทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริงตั้งแต่ในชั้นเจ้าพนักงานจับกุม ชั้นสอบสวนและชั้นศาล ฉะนั้น พนักงานสอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานเฉพาะที่ใช้ยืนยันว่าผู้ต้องหากระทำผิดอย่างเดียวหาได้ไม่ แต่ควรจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เพราะคดีอาญานั้นต้องตัดสินกันด้วยความจริง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้อง

⁴⁶ มาละตรี เฮาส์กุนต์, “ทิศทางการเป็นอำนาจเดียวของการสอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญาในประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2555), น. 15-16.

⁴⁷ อ้างแล้ว เชนอรรถที่ 3, น. 66-67.

⁴⁸ อ้างแล้ว เชนอรรถที่ 23, น. 78.

รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาด้วย บทบัญญัติที่สนับสนุนความคิดดังกล่าวปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 98(1) เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของซึ่งน่าใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์หรือยับยั้งผู้ต้องหาหรือจำเลย มาตรา 138 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเองหรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตหรือความประพฤติเป็นอาชญาของผู้ต้องหา มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกร้องกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เป็นการยืนยันว่าหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยถือ “หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ” บนพื้นฐานที่ว่า “ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ค้นหาความจริง” ตั้งแต่ชั้นจับกุมถึงชั้นศาล ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นผลดีและผลร้ายต่อผู้ถูกกล่าวหา เพราะในคดีอาญาใช้หลักการตรวจสอบค้นหาความจริงพนักงานสอบสวนจึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานก่อนที่จะมีการจับกุมเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล การค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นเจ้าพนักงานต้องมีความเป็นภาวะวิสัย (Objectivity) คือ ต้องค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง จนกว่าจะมั่นใจว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง⁴⁹ ในชั้นพนักงานสอบสวนก็ยังคงต้องยึดถือหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยหากมีพยานหลักฐานใดที่รวบรวม ได้มีข้อสงสัยอันทำให้เห็นว่าจำเลยไม่น่าจะเป็นผู้กระทำความผิด ก็ต้องทำความเข้าใจในเบื้องต้นไปยังพนักงานอัยการว่า เห็นควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา⁵⁰ เมื่อพนักงานสอบสวนเสนอความเห็นพร้อมสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการก็จะสามารถใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาต่อไปซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาคดีของศาลด้วย

(2) บทบาทของพนักงานอัยการในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดบทบาทของพนักงานอัยการในการค้นหาความจริงด้วยการกลั่นกรอง

⁴⁹ อ่างแก้ว เจริญธรรมที่ 23, น. 78-79.

⁵⁰ สมบัติ คาวแจ้ง, “ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบในกฎหมายอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543), น. 17.

ข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวน ได้รวบรวมแล้วนำเสนอสำนวนพร้อมความเห็น ว่า ควรสั่งฟ้องหรือไม่ ควรสั่งฟ้องต่อพนักงานอัยการ⁵¹ เพื่อมีดุลพินิจสั่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลหรือไม่ ในมาตรา 143 เมื่อพนักงานอัยการได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวข้างต้นให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้องและแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหามาเพื่อฟ้องต่อไป
2. ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง

ในกรณีหนึ่งกรณีข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ

- (ก) สั่งตามที่เห็นสมควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งต่อไป
- (ข) วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้หรือขอให้ศาลขังแล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

จะเห็นได้ว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 บัญญัติให้พนักงานอัยการเป็นผู้ค้นหาความจริงโดยกลั่นกรองข้อเท็จจริงจากสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ในกรณีที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอ พนักงานอัยการสามารถสั่งให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องต่อไปได้ ซึ่งในขั้นนี้พนักงานอัยการจะทำหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองคดีอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาว่าควรฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่ายังมีข้อสงสัยอยู่ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือไม่ ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย นั่นคือ ต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา

(3) บทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญา อย่างที่ได้กล่าวไปแล้วว่าการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญาของไทยเป็นระบบการค้นหาความจริงโดยรัฐและใช้หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา ในการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา รัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการ

⁵¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 141 และมาตรา 142

ดำเนินคดีอาญา โดยมีองค์กรฝ่ายตุลาการได้แก่ ศาล เป็นองค์กรหลักในการดำเนินการค้นหาความจริง ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติตามมาตรา 229 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็กำหนดให้ศาลเป็นผู้สืบพยาน ศาลจะต้องเข้าไปมีบทบาทอย่างกระตือรือร้น ในการดำเนินการค้นหาความจริงของเรื่องตามที่เกิดขึ้นจริงเพื่อหาข้อยุติให้ได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างหรือไม่ หากเห็นว่าพยานหลักฐานซึ่งนำขึ้นมาสู่กระบวนการพิจารณาไม่เพียงพอ ศาลก็มีอำนาจในการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยพลการ มีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบกรณีวินิจฉัย แม้แต่กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในคดีที่มีโทษจำคุกต่ำกว่า 5 ปี⁵² ศาลอาจพิพากษาคดีในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพได้เลย แต่หากกรณีเป็นที่สงสัยในคำรับสารภาพ ศาลก็มีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากศาลเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา พนักงานอัยการแม้อยู่ในฐานะโจทก์ก็มิได้อยู่ในฐานะเป็นคู่ต่อสู้กับจำเลย เหมือนอย่างคดีแพ่งจะต้องระมัดระวังมิให้เปิดเผยข้อต่อสู้อันจะเป็นการเสียเปรียบในการต่อสู้คดี และเมื่อสืบพยานหลักฐานจนเป็นที่พอใจแล้ว ศาลจะเป็นผู้ชี้แนะนักพยานหลักฐานในช่วงสุดท้ายและจะลงโทษเมื่อแน่ใจว่ามีการกระทำความผิดจริงและจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดเท่านั้น อันเป็นบทบาทเช่นเดียวกับศาลในระบบชีวิตลอร์ โดยจะทำการวางเฉยปล่อยให้การค้นหาความจริงเป็นเรื่องของกลุ่มความเหมือนอย่างที่ปฏิบัติกันอยู่ทุกวันนี้ไม่ได้ เพราะนั่นเป็นการค้นหาความจริงตามระบบกฎหมายคอมมอนลอร์

2.8 การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

กฎหมายยาเสพติดของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สามารถแยกพิจารณากฎหมายได้เป็น 3 ด้านด้วยกัน คือ ด้านการป้องกันและควบคุม ด้านการปราบปราม ด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู การดำเนินการทางกฎหมายทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมาก แต่ข้อสังเกตที่น่าสนใจก็คือ ประเทศไทยมีบทบัญญัติกฎหมายยาเสพติดจำนวนมากพอสมควรและถือได้ครอบคลุม

⁵²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176

ทุกด้าน⁵³ ในส่วนของฐานความผิดมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น บัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ในหัวข้อนี้จะขอกล่าวถึงในส่วนความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

2.8.1 พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มีสาระสำคัญดังต่อไปนี้ ในมาตรา 4 ได้บัญญัติคำนิยามศัพท์ไว้ดังนี้

“ยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใดๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใดๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปปรุง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังกเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

“ส่งออก” หมายความว่า นำหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

“เสพ” หมายความว่า การรับยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด

“ติดยาเสพติดให้โทษ” หมายความว่า เสพเป็นประจำติดต่อกันและตกอยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องพึ่งยาเสพติดให้โทษนั้น โดยสามารถตรวจพบสภาพเช่นว่านั้นได้ตามหลักวิชาการ

⁵³ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ, “โครงการศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษและสหรัฐอเมริกา,” (รายงานผลการวิจัยทุนวิจัยสำนักกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม, 2556), น.16-17 .

“หน่วยการใช้” หมายความว่า เม็ด ซอง ขวด หรือหน่วยอย่างอื่นที่สร้างขึ้นซึ่งโดยปกติสำหรับการใช้เสพหนึ่งครั้ง

“การบำบัดรักษา” หมายความว่า การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ ซึ่งรวมตลอดถึงการฟื้นฟูสมรรถภาพและการติดตามผลหลังการบำบัดรักษาด้วย

“สถานพยาบาล” หมายความว่า โรงพยาบาล สถานพยาบาล สถานพักฟื้น หรือสถานที่อื่นใดเฉพาะที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

“ข้อความ” หมายความว่า รวมถึงการกระทำที่ปรากฏด้วยตัวอักษร ภาพ ภาพยนตร์ แสง เสียง เครื่องหมายหรือการกระทำอย่างใด ๆ ที่ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจความหมายได้

“โฆษณา” หมายความว่า รวมถึงการไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ในทางการค้า แต่ไม่หมายความรวมถึงเอกสารทางวิชาการหรือตำราที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน⁵⁴

จากคำนิยามศัพท์ที่ได้กล่าวไปนั้นกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับการครอบครองเพื่อจำหน่ายว่าให้หมายความว่าอย่างไร แต่กฎหมายฉบับนี้ในมาตรา 15 นั้นได้บัญญัติเป็นข้อสันนิษฐานว่าอย่างไรคือ การมียาเสพติดครอบครองไว้เพื่อจำหน่าย โดยจะกล่าวในรายละเอียดในเรื่องถัดไป

นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการควบคุมที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม เนื่องจากแต่ละประเภทมีอันตรายและความจำเป็นในทางการแพทย์ไม่เหมือนกัน ประเภทยาเสพติดให้โทษ แบ่งเป็น 5 ประเภท ดังนี้

ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin) แอมเฟตามีนและเมทแอมเฟตามีน เอ็กซ์ตาซี แอลเอสดี

ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเคอีน (Codeine) ฝิ่นยา (Medicinal Opium)

⁵⁴พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4

ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย คือ ยารักษาโรคที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 เป็นส่วนประกอบอยู่ในสูตร

ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2 เช่น อาเซติก แอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

สำหรับความผิดตามกฎหมายที่สำคัญ ได้แก่ ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก ครอบครองเพื่อจำหน่าย ครอบครองและเสพ⁵⁵

การมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายนั้น ไม่ได้มีคำนิยามศัพท์เอาไว้โดยเฉพาะ แต่เกิดจากบทบัญญัติ อันเป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่ปรากฏอยู่ใน พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ข้อสันนิษฐานตามกฎหมายยาเสพติดนั้นประเทศไทยนำมาจากอนุสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 กำหนดว่า “การรู้ข้อเท็จจริง เจตนาหรือวัตถุประสงค์ที่เป็นองค์ประกอบของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด นั้นอาจพิจารณาได้จากสถานการณ์ความเป็นจริง” หรือ “ข้อสันนิษฐานตามความจริง”⁵⁶

มาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 นั้นมีการแก้ไขจนถึงปัจจุบัน 6 ครั้ง เหตุที่มีการแก้ไขนั้นก็เพื่อให้เหมาะสมกับกาลสมัย และเพื่อปราบปรามยาเสพติดให้โทษได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 1) พ.ศ.2522
2. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2528
3. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2530
4. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2543

⁵⁵ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ศูนย์ศึกษาและวิจัย “กฎหมายสาเหตุและความจำเป็นในการบูรณาการกฎหมายยาเสพติดในประเทศไทย,” (รายงานการศึกษาและวิจัยครั้งที่ 1-2,2556). น.31

⁵⁶เพ็งอึ้ง, น.147.

5. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2545

6. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2560

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 1 มาตรา 15 นั้น ได้มีการกำหนดบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 ไว้ในครอบครองถึงปริมาณตามที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่ามิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยบัญญัติไว้ดังนี้ “ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 เว้นแต่การมีไว้ในครอบครองในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการตามที่รัฐมนตรีจะอนุญาตเป็นหนังสือเฉพาะรายหรือเฉพาะกรณีให้เห็นสมควร

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภทที่ 1 จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตั้งแต่ยี่สิบกรัมขึ้นไป ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย”⁵⁷

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 5 มาตรา 15 นั้น ได้มีการกำหนดบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 ไว้ในครอบครองถึงปริมาณตามที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่ามิไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยบัญญัติไว้ดังนี้ “มาตรา ๑๕ ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ เว้นแต่รัฐมนตรีได้อนุญาตเฉพาะในกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๑) เด็กซ์โทรไลเซอร์ไฮด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณจำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

⁵⁷พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2522 มาตรา 15

(๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นอกจาก (๑) และ (๒) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป”

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ฉบับที่ 6 มาตรา 15 วรรคสาม นั้น ได้มีการกำหนดบทสันนิษฐานเกี่ยวกับการมียาเสพติดให้โทษประเภท 1 ไว้ในกรอบครองถึงปริมาณตามที่กฎหมายกำหนดให้สันนิษฐานว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยบัญญัติไว้ดังนี้ “การผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ตามปริมาณดังต่อไปนี้ ให้สันนิษฐานว่าเป็นการผลิต นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(๑) เด็กซ์โทรไลเซอร์ไฮด์ หรือ แอล เอส ดี มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่ศูนย์จุดเจ็ดห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไปหรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่สามร้อยมิลลิกรัมขึ้นไป

(๒) แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์แอมเฟตามีน มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามร้อยเจ็ดสิบห้ามิลลิกรัมขึ้นไป หรือมียาเสพติดที่มีสารดังกล่าวผสมอยู่จำนวนสิบห้าหน่วยการใช้ขึ้นไป หรือมีน้ำหนักสุทธิตั้งแต่หนึ่งจุดห้ากรัมขึ้นไป

(๓) ยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ นอกจาก (๑) และ (๒) มีปริมาณคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ตั้งแต่สามกรัมขึ้นไป”

จากบทบัญญัติที่มีการแก้ไ่นั้น สรุปได้ว่าฉบับที่ 1 และฉบับที่ 5 นั้นกฎหมายใช้คำว่า “ให้ถือว่า” จึงเป็น บทสันนิษฐานเด็ดขาด หากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณยาเสพติดให้โทษประเภท 1 มีปริมาณซึ่งคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ตามที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่า มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่ปริมาณสารบริสุทธิ์นั้นแตกต่างกัน โดยฉบับที่ 1 กำหนดไว้ ตั้งแต่ 20 กรัมขึ้นไปแล้ว ส่วนฉบับที่ 2 กำหนดไว้ ตั้งแต่ 375 มิลลิกรัมขึ้นไปหรือมี 15 หน่วยการใช้ขึ้นไป จะถือว่ามีแอมเฟตามีนครอบครองไว้เพื่อจำหน่ายโดยเด็ดขาด โจทก์ไม่ต้องนำสืบพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำความผิดตามที่กฎหมาย

สันนิษฐานไว้และจำเลยจะนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าวไม่ได้เลยว่า ครอบครองไว้เพื่อเสพ ศาลเองก็ต้องวินิจฉัยชี้ขาดให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ทั้งนี้ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้ต้องการให้มีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษอย่างมีประสิทธิภาพ และเหตุที่กำหนดจำนวนสารบริสุทธิ์ไว้ไม่มากก็เจตนาเพื่อปราบปรามผู้ค้ารายย่อย⁵⁸ แต่ตามกฎหมายฉบับล่าสุดคือฉบับที่ 6 นั้น มีข้อความเหมือนเช่นมาตรา 15วรรคสาม ของฉบับที่ 5 แต่เปลี่ยนจากคำว่า “ให้ถือว่า” เป็น “ให้สันนิษฐานว่า” จึงกลับกลายเป็นว่าปัจจุบัน มิใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดอีกต่อไป จำเลยสามารถนำสืบหักล้าง แม้จะมีการแก้ไขกฎหมายแล้วว่าเป็นเพียงข้อสันนิษฐานก็ตาม แต่ถ้าการค้นหาความจริงในชั้นสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ หรือแม้แต่ชั้นศาลนั้น หากไม่มีการค้นหาความจริงที่สมบูรณ์ ก็เป็นการยากที่จะให้จำเลยหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์หักล้างได้ เพราะศาลเองก็จะจะไม่เชื่อจำเลยและจำเลยก็จะกลายเป็นผู้ร้ายปากแข็งไม่ยอมรับสารภาพไป แต่ถ้าหากกระบวนการยุติธรรมทำหน้าที่ร่วมมือกันค้นหาความจริงก็จะมีข้อมูลที่จะรับฟังพยานหลักฐานของจำเลยว่าเป็นหลักฐานจริงหรือหลักฐานเท็จ ฉะนั้นแล้วถ้าการค้นหาความจริงในคดียาเสพติดของประเทศไทยนั้น ในชั้นพนักงานสอบสวนนั้นจะมุ่งเน้นการค้นหาความจริงเฉพาะเรื่องที่ต้องหาได้กระทำความผิด โดยไม่ได้ให้ความสำคัญในส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา แม้ข้อสันนิษฐานของกฎหมายจะถูกแก้ไขให้ไม่ใช่ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดแล้ว ก็เป็นการยากสำหรับจำเลยในการหาพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อ) ดังนั้นเมื่อมีการแก้ไขกฎหมายเปลี่ยนเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่เด็ดขาดแล้ว เจ้าหน้าที่อย่างพนักงานสอบสวนก็ควรจะทำหน้าที่ในการรวบรวมหลักฐานเพื่อค้นหาที่แท้จริงในการมียาเสพติดไว้ในครอบครองว่าผู้ต้องหาไว้เพื่ออะไร เพราะถ้ายังคงรวบรวมพยานหลักฐานเฉพาะเรื่องที่ต้องหากระทำความผิดจะพบปัญหาที่ตามมาก็คือ เกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งความรับผิดชอบระหว่างผู้ค้าและผู้เสพนั้น ถูกต้องเหมาะสมต่อการนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเสพติดในสังคมได้เพียงใด เพราะการนำปริมาณยาเสพติดมาเป็นตัวแบ่งเกณฑ์ความรับผิดชอบว่าใครเป็นผู้ค้าใครเป็นผู้เสพย่อมไม่สามารถวัดได้อย่างแน่นอน เพราะการจะรู้เจตนาที่แท้จริงย่อมต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ ในบางครั้งแม้ผู้กระทำความผิดจะมียาเสพติดประเภท 1 ไว้ในครอบครองเป็น

⁵⁸อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 47, น.21.

ปริมาณที่มากตามข้อสันนิษฐานตามกฎหมายแต่นั้นเขาอาจเป็นเพียงผู้เสพที่มีกำลังทรัพย์ในการซื้อขายเสพติมาเก็บไว้ก็เป็นได้ ฉะนั้นแล้วการแบ่งว่าผู้ใดคืออาชญากร ผู้ใดคือผู้ป่วย ย่อมไม่สามารถกระทำได้โดยการแบ่งจากการคำนวณสารบริสุทธิ์ในยาเสพติ แต่การจะรู้ว่าผู้ใดเป็นอาชญากร หรือผู้ใดเป็นผู้ป่วยนั้นจะต้องอาศัยข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดมาเป็นตัวชี้วัดเจตนาในการครอบครองยาเสพติได้เป็นอย่างดี

ประเทศเยอรมนีนั้นไม่มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายว่าการครอบครองยาเสพติเท่าไรถือเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือเพื่ออะไร เพราะกระบวนการค้นหาความจริงของประเทศเยอรมนีเน้นการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ฉะนั้นแล้วจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติข้อสันนิษฐานเอาไว้เพราะ การสอบสวนจะสามารถรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงโดยไม่ต้องอาศัยข้อสันนิษฐาน

2.8.2 การใช้บัญชีระดับอัตราโทษเป็นแนวทางในการกำหนดโทษ⁵⁹ ตามที่ได้กล่าวมาในหัวข้อก่อนนี้ในกรณีข้อสันนิษฐานว่ามียาเสพติไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย กระบวนการต่อมาเมื่อเข้าข้อสันนิษฐานแล้ว ศาลจะกำหนดโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งในการกำหนดโทษในคดียาเสพตินั้น ศาลไทยใช้บัญชีระดับอัตราโทษ(ยี่ด็อก) โดยให้ความสำคัญกับปริมาณยาเสพติ และนั่นเองจึงทำให้เกิดปัญหาในการกำหนดโทษเนื่องจากการกำหนดโทษนั้นเป็นเรื่องดุลพินิจของผู้พิพากษาที่แตกต่างกันซึ่งเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น การขาดข้อเท็จจริงมาประกอบการพิจารณา หรือการขาดเอกภาพในการนำหลักทฤษฎีมาปรับใช้ เป็นต้น อย่างไรก็ตามความแตกต่างในการกำหนดโทษ (sentencing disparity) เป็นเรื่องที่สำคัญ ที่จะต้องหาแนวทางแก้ไขจากสาเหตุต่างๆให้ลดน้อยลงซึ่งในทางปฏิบัติศาลได้หาแนวทางแก้ไขเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความแตกต่างในการกำหนดโทษภายในศาลเดียวกันขึ้น โดยการกำหนดเป็นบัญชีระดับอัตราโทษ (Sentencing Guideline) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ยี่ด็อก ซึ่งผู้พิพากษาในศาลต่างๆ จะยึดยี่ด็อกเป็นคู่มือที่สำคัญในการกำหนดโทษสำหรับการทำบัญชีระดับอัตรา

⁵⁹กลุ่มที่ 2, “การใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาลยุติธรรม,” (หลักสูตรผู้พิพากษาผู้บริหารในศาลชั้นต้น.”รุ่นที่3” สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2549),น.15.

โทษศาลจะรวบรวมความผิดต่างๆทั้งในประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา
จัดทำเป็นบัญชีและกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดในความผิดนั้นๆไว้ในบัญชี
ดังตัวอย่างตาราง ดังต่อไปนี้

มาตราและฐานความผิด	โทษตามกฎหมาย	โทษวางก่อนลด
มาตรา 15วรรคหนึ่ง, วรรคสาม(1)(2)(3),66 วรรคสอง จำหน่ายหรือมีไว้ใน ครอบครองเพื่อจำหน่าย ซึ่งยาเสพติดให้โทษใน ประเภท 1 และมีปริมาณ คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ ตั้งแต่ปริมาณที่กำหนด ตามมาตรา 15 วรรคสาม แต่ไม่เกิน 20 กรัม	อายุความ 30 ปี จำคุกตั้งแต่ 4 ปี ถึง จำคุกตลอดชีวิต และปรับตั้งแต่ 400,000บาทถึง 5,000,000บาท	แอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ 375 -500 มิลลิกรัม จำคุก 4 ปีและปรับ 400,000 บาท ไม่เกิน 1 กรัมจำคุก 5 ปี ปรับ 450,000 บาท ไม่เกิน 2 กรัมจำคุก 6 ปี ปรับ 500,000 บาท ไม่เกิน 3 กรัมจำคุก 7 ปี ปรับ 550,000 บาท ไม่เกิน 4 กรัมจำคุก 8 ปี ปรับ 600,000 บาท ไม่เกิน 5 กรัมจำคุก 9 ปี ปรับ 650,000 บาท ไม่เกิน 6 กรัมจำคุก 10ปี ปรับ 700,000 บาท ไม่เกิน 7 กรัมจำคุก 11 ปี ปรับ 750,000 บาท ไม่เกิน 8 กรัมจำคุก 12 ปี ปรับ 800,000 บาท ไม่เกิน 9 กรัมจำคุก 13 ปี ปรับ 850,000 บาท ไม่เกิน 10 กรัมจำคุก 14 ปี ปรับ 900,000 บาท ไม่เกิน 11 กรัมจำคุก 15 ปี ปรับ 950,000 บาท ไม่เกิน 12 กรัมจำคุก 16 ปี ปรับ 1,000,000 บาท ไม่เกิน 13 กรัมจำคุก 17 ปี ปรับ 1,050,000 บาท ไม่เกิน 14 กรัมจำคุก 18 ปี ปรับ 1.100,000 บาท ไม่เกิน 15 กรัมจำคุก 19 ปี ปรับ 1,150,000 บาท เกิน 15 กรัมขึ้นไปจำคุก 20 ปี ปรับ 1,200,000 บาท

ตาราง : บัญชีระดับอัตราโทษตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ

บัญชีระดับอัตราโทษนี้มีไว้สำหรับเป็นแนวทางให้ผู้พิพากษาทุกคนในศาลใช้ในการกำหนดโทษเพื่อให้เป็นไปในแนวเดียวกัน เช่นเมื่อจำเลยมีแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ในขณะที่ถูกจับกุมคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 10 กรัม ผู้พิพากษาทุกคนในศาลก็จะกำหนดโทษจำคุก 14 ปี ปรับ 900,000บาท ถ้ามีเหตุต้องเพิ่มหรือลดโทษแล้วจึงเพิ่มโทษ หรือลดโทษจากโทษที่วางหรือกำหนดไว้นี้ เป็นต้น

การกำหนดประเภทของโทษและจำนวนโทษไว้ในบัญชีระดับอัตราโทษนี้ แต่ละศาลจะกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมของสภาพเหตุการณ์ วัฒนธรรม ประเพณี แห่งท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด แต่ละภาค และจะมีการแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของบ้านเมือง ดังนั้นการลงโทษในศาลนั้นๆจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ถึงแม้บัญชีระดับอัตราโทษจะทำให้การกำหนดโทษในกรณีคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์เท่ากันจะได้รับโทษเหมือนกันนั้นแต่การกำหนดโทษโดยใช้บัญชีระดับอัตราโทษนั้นก็มิผลเสียอยู่หลายประการ กล่าวคือ ประการแรก ทำให้ผู้พิพากษาใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษโดยมีข้อจำกัด เพราะจะลงโทษก็ต้องคำนึงถึงบัญชีระดับอัตราโทษเป็นสำคัญ เพราะหากจะใช้ดุลพินิจกำหนดโทษให้แตกต่างไปจากบัญชีระดับอัตราโทษ(ยึดถือ)แล้วก็อาจถูกตำหนิจากหัวหน้าศาล ซึ่งเกรงว่าจะเป็นผลร้ายต่อตนเอง หรืออาจถูกตำหนิจากจำเลยต่างๆไปว่าเหตุใดคดีนี้ถึงลงโทษแตกต่างกันทั้งๆที่มีแอมเฟตามีนคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ในจำนวนเท่าๆกัน อาจถูกมองว่ารับสินบน ดังนั้นจึงทำให้ผู้พิพากษาส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษต่างไปจากบัญชีระดับอัตราโทษ ทั้งนี้และเพื่อความสะดวกสบายในการตัดสินใจและเพื่อความปลอดภัย โดยไม่ต้องมาใช้เวลาให้เหนื่อยให้เสียเวลา การกำหนดโทษเช่นนี้จึงส่งผลให้โทษที่กำหนดนั้นไม่สอดคล้องต่อตัวจำเลยรายบุคคล เพราะศาลไม่ได้นำข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวจำเลยมาพิจารณากำหนดโทษแต่เป็นการกำหนดโทษโดยพิจารณาจากบัญชีระดับอัตราโทษ ส่งผลให้โทษไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขจำเลยให้กลับตนเป็นคนดีและอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข ประการที่สอง ทำให้ผู้พิพากษาเกิดความเคยชินไม่ขวนขวายหาความรู้ในเชิงวิชาการสาขาต่างๆ⁶⁰ ที่เกี่ยวข้อง และในส่วนที่เกี่ยวกับทฤษฎีการ

⁶⁰เพ็งอ้าง , น.16.

ลงโทษ รวมทั้งไม่ค้นหาข้อเท็จจริงในพฤติการณ์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและประวัติดูหมิ่นของผู้กระทำผิดด้วย เช่น กรณีของการไม่คอยจะมีการสืบเสาะกัน เป็นต้น ทั้งๆที่ข้อเท็จจริงเหล่านี้จะต้องนำมาประกอบในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมแก่จำเลยรายบุคคล ทั้งนี้เพราะผู้พิพากษาถือว่า บัญชีระดับอัตราโทษ(ยี่ต็อก) เป็นเครื่องชี้นำอยู่แล้ว ทำให้การกำหนดโทษของผู้พิพากษา ไม่ยืดหยุ่น ทำงานคล้ายเครื่องจักรหรือเครื่องสมองกลไป⁶¹ ประการที่สาม บัญชีระดับอัตราโทษบางศาลไม่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้กระทำผิดบางคน ทราบถึงโทษที่จะได้รับล่วงหน้า จึงกล้าที่จะเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายได้⁶²

ตามที่ได้กล่าวมาแล้วแม้บัญชีระดับอัตราโทษจะมีข้อดีในด้านทำให้การกำหนดโทษของผู้พิพากษาเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยไม่ทำให้เกิดความแตกต่างในข้อเท็จจริงที่เหมือนกัน แต่ก็ยังมีข้อเสียอยู่หลายประการตามที่ได้กล่าวไปแล้ว ซึ่งข้อเสียที่กล่าวไปนั้นส่งผลต่อตัวจำเลยโดยตรงทั้งๆที่เขาเหล่านั้นเป็นประชาชนพลเมืองสมควร ได้รับการคุ้มครองสิทธิแม้จะเป็นผู้กระทำความผิดก็ตาม ดังนั้น จึงควรนำข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวมาใช้พิจารณาประกอบด้วยเพื่อทำให้การดำเนินกระบวนการยุติธรรมเป็นไปตามหลักการตรวจสอบค้นหาความจริงที่ถูกต้อง ชอบธรรม

⁶¹เพ็ญอ้าง , น.16.

⁶²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชานิติศาสตร์ การบริหารงานยุติธรรม,(2540),น.372-373.

บทที่ 3

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญาที่มีไว้ครอบครองเพื่อจำหน่าย และจำหน่ายตามกฎหมายของต่างประเทศ

การค้นหาความจริงในคดีอาญาในระบบประมวลกฎหมายหรือระบบซีวิลลอว์ ดำเนินไปในระบบตรวจสอบข้อเท็จจริง การฟ้องคดีต่อศาลเป็นไปตามระบบการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ (State Prosecution) ซึ่งตามระบบดังกล่าวรัฐเป็นผู้ดำเนินการค้นหาความจริงในกรณีที่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ทำให้องค์กรต่างๆต่างมีหน้าที่ต้องอำนวยความสะดวกไม่ว่าจะเป็น ชั้นก่อนฟ้องซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการและตำรวจในการร่วมมือกันค้นหาความจริงโดยพนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้อง รวบรวมพยานหลักฐาน โดยมีตำรวจเป็นผู้ช่วย และชั้นพิจารณาพิพากษานั้นศาลเป็นผู้มีอำนาจในการค้นหาความจริงซึ่งศาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพิจารณาคดี ระบบการตรวจสอบข้อเท็จจริงนี้ เรียกอีกอย่างว่า วิธีการค้นหาความจริงแบบไม่ต่อสู้กันหรือการค้นหาความจริงในเนื้อหา¹ หลักการค้นหาความจริงของระบบนี้องค์กรในการดำเนินคดีอาญาของรัฐทุกฝ่ายจึงมีหน้าที่ในการค้นหาความจริงโดยไม่ผูกมัดกับคำขอหรือคำร้องของผู้ใดเลยในชั้นศาลจะต้องมีความกระตือรือร้นในการค้นหาความจริงเพื่อที่จะรวบรวมพยานหลักฐานมาพิจารณาคดี

¹ปทุมพร กลัดอำ, “การนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาความอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), น.6-7.

3.1 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศเยอรมนีนั้นมีความหมายอาญาที่นับได้ว่าเป็นกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นที่มีชื่อเสียงและนานาประเทศต่างนำมาเป็นแบบอย่างหรือนำมาเป็นต้นแบบในการจัดทำประมวลกฎหมายของประเทศนั้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีนั้นได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายโรมันแต่ถูกนำมาดัดแปลงเพื่อให้เข้ากับประเพณีวัฒนธรรมของชาวเยอรมนี จึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายโรมันเป็นกฎหมายดั้งเดิมของประเทศเยอรมนี

ในส่วนของ การดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีนั้นเป็นการดำเนินคดีอาญาแบบหลักการดำเนินคดีตามกฎหมาย² กล่าวคือจะต้องทำการฟ้องคดีหากว่ามีพยานหลักฐานแต่มาในระยะหลังนั้นได้มีการผ่อนปรนหลักดังกล่าวโดยนำหลักการฟ้องคดีอาญาตามดุลพินิจเข้ามาใช้มากขึ้นแม้จะมีความขัดแย้งกับกฎหมายอยู่บ้าง³ แต่การใช้ดุลพินิจก็ต้องถูกจำกัดอย่างเข้มงวดเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กฎหมายบัญญัติไว้และบางกรณีก็อาจถูกควบคุมโดยศาล

3.1.1 หลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนี ประเทศเยอรมนีนั้นใช้ระบบกฎหมายตามระบบซีวิลลอว์ การยื่นฟ้องคดีอาญากระทำโดยสำนักงานอัยการของรัฐ⁴ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความเยอรมัน มาตรา 152⁵ แบบได้ส่วนหาความจริง (Inquisitorial System) ในอดีตนั้นศาลได้สวนแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนฟ้องร้องและชี้ขาดตัดสินลงโทษผู้ต้องหาโดยตั้งอยู่บนหลักการสอบสวนโดยพื้นฐานของการสอบสวนที่ศาลได้กระทำการสอบสวนด้วยตนเอง แต่ต่อมาเพื่อเป็นการถ่วงดุลตรวจสอบอำนาจของศาล การพิจารณาคดีของประเทศเยอรมนีจึงได้เป็นไปตามหลักการ

²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มาตรา 156 แสดงให้เห็นว่า หลักเปลี่ยนแปลงไม่ได้ คือหลังจากที่ได้มีการได้ส่วนมูลฟ้องหรือพิจารณาแล้ว การถอนฟ้องจะกระทำไม่ได้

³คณิต ฒ นคร, รวมบทความด้านวิชาการของ ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร อัยการสูงสุด, น.146-158

⁴ปิยะ ศรีวิริยะ, “รายงานการเก็บข้อมูลการเปิดเผยพยานบุคคลโดยให้อำนาจคู่ความร้องขอต่อศาลให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเปิดเผยพยานเพิ่มเติมในประเทศที่ใช้ระบบ Civil law : กรณีศึกษาเฉพาะประเทศเยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น,” รายงานผลวิจัย 2549, น.12.

⁵ Section 152 [Indicting Authority; Principle of Mandatory Prosecution] (1) the public prosecution office shall have the authority to perfect public charges.

ตรวจสอบค้นหาความจริง (Examination principle) และดำเนินคดีแบบระบบกล่าวหา⁶ จึงได้มีการแบ่งแยกอำนาจออกจากกัน โดยมีการแยกการดำเนินคดีออกเป็นขั้นตอนสำคัญ โดยเป็นการแยกหน้าที่ในการ “สอบสวนฟ้องร้อง” ออกจากหน้าที่ใน “การพิจารณาพิพากษา” อันเป็นขั้นตอนภายหลังจากการฟ้องคดี ทั้งนี้โดยมีองค์กรที่ทำหน้าที่ต่างหากจากกัน โดยขั้นตอนการสอบสวนฟ้องร้องนั้นอำนาจหน้าที่เป็นของพนักงานอัยการฝ่ายเดียว และ ขั้นตอนในการพิจารณา พิพากษานั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของศาล โดยยึดถือหลักการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการที่แบ่งแยกกันไม่ได้

3.1.2 กระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญา ในประเทศเยอรมันเป็นการใช้ระบบประมวลกฎหมาย โดยมีการแยกการดำเนินคดีในชั้นสอบสวนฟ้องร้องออกจากการพิจารณาพิพากษาคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา⁸ ได้แบ่งการดำเนินคดีอาญาออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ๆคือ

ขั้นตอนที่ 1 กระบวนการดำเนินคดีอาญาขั้นต้น (Vorverfahren) เป็นกระบวนการในการหาข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งเป็นขั้นตอนการก่อนฟ้องคดีอาญา หน้าที่ในขั้นตอนนี้เป็นหน้าที่ขององค์กรอัยการการดำเนินคดีในขั้นนี้เป็นการดำเนินการเพื่อยืนยันข้อกล่าวหา อันเป็นการชี้ขาดในเรื่องที่มีการกล่าวหาซึ่งการที่จะชี้ขาดได้จะต้องมีการพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นและโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อเท็จจริงที่ได้มาจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาโดยชอบในการชี้ขาด ในขั้นนี้จึงเป็นการชี้ขาดคดีอาญาขั้นเข้าหน้าที่หากข้อเท็จจริงที่ได้มาพอฟังได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริงก็จะต้องดำเนินการฟ้องศาล เพื่อกระทำการชี้ขาดคดีอาญาโดยศาลซึ่งก็คือขั้นตอนการพิจารณาพิพากษานั้นเอง

⁶ ธาณี วรรณทร์, “การศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับการวินิจฉัยการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขังหญิง,” (โครงการกำลังเงินทุนวิจัยสำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม, 2559), น.45.

⁷ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 3, น. 76.

⁸ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 4, น. 11.

⁹ บุญชัย ภัทรวัฒนานนท์, “การเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการสืบพยานในคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, 2549), น.38-39.

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการดำเนินคดีอาญาชั้นกลาง(Zwischenverfahren) เมื่อพนักงานอัยการทำการสอบสวนเสร็จและสั่งให้มีการดำเนินคดีแล้ว ก่อนที่จะถึงขั้นตอนสุดท้ายในการดำเนินการพิพากษานั้นจะต้องมีการดำเนินการในชั้นกลางก่อน โดยมีวัตถุประสงค์ทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ โดยศาลจะทำหน้าที่ในการไต่สวนมูลฟ้อง โดยศาลอาจสั่งว่าคดีมีมูลหรือไม่มีมูลก็ได้ตามพยานหลักฐานที่นำมาแสดง

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการดำเนินคดีอาญาชั้นหลัก (Hauptverfahren) การดำเนินคดีอาญาในขั้นนี้เป็นกระบวนการชี้ขาดคดีโดยศาล ซึ่งก็คือ การพิจารณาพิพากษาคดีนั่นเอง โดยในแต่ละขั้นตอนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีได้กำหนดถึงองค์กรต่างๆที่เข้ามามีบทบาทที่แตกต่างกันโดยภาระหน้าที่หลักขององค์กรทั้งหลาย คือ การช่วยกันค้นหาความจริงในคดีอาญา (examination doctrine) เพื่อบรรลุเป้าหมายของการดำเนินคดีอาญา คือ การชี้ขาดเรื่องที่กล่าวหา

3.1.3 องค์กรที่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีอาญา ในแต่ละขั้นตอนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันได้กำหนดองค์กรต่างๆที่จะเข้ามามีบทบาทที่แตกต่างกัน โดยภาระหลักขององค์กรทั้งหลายก็คือ การช่วยกันตรวจสอบค้นหาความจริง (Untersuchungsgrundsatz) แบ่งได้เป็น 3 ส่วนดังนี้¹⁰

(ก) ตำรวจประเทศเยอรมนีในการแสวงหาความจริงนั้นมีหน้าที่เป็นผู้ทำการสอบสวนในเบื้องต้นเท่านั้น ส่วนในการสอบสวนทางคดีตำรวจจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการในมาตรการต่างๆ การตรวจหาพยานหลักฐาน ตรวจยึดพยานหลักฐาน และขณะที่ตำรวจปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานอัยการเกี่ยวกับคดีจะต้องฟังคำสั่งของพนักงานอัยการ ฐานะของตำรวจในทางคดีจึงเป็นองค์กรที่มีหน้าที่สอบสวนของอัยการ (Ermittlungsorgan der Staatsanwaltschaft) เท่านั้น โดยหลักการ

¹⁰ทิพย์วรรณ จันทนะ, “มาตรการพิเศษในการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556), น.120.

แล้วหากตำรวจนั้นจะดำเนินการสอบสวนในชั้นเล็กน้อยได้เองแต่จะต้องทำการแจ้งและส่งบันทึกให้แก่พนักงานสอบสวนโดยเร็ว¹¹ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 163

(ข) พนักงานอัยการของประเทศเยอรมนีเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้อง¹² ส่วนเอกชนผู้เสียหายฟ้องคดีได้อย่างจำกัด¹³ ดังนั้นพนักงานอัยการจึงมีอำนาจในการเริ่มคดีเองหรือให้ตำรวจดำเนินการให้ ตำรวจจึงมีฐานะเป็นเพียงเครื่องมือของพนักงานอัยการเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติบ่อยครั้งที่ตำรวจจะเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนคดีโดยลำพัง โดยฝ่าฝืนความมุ่งหมายของกฎหมาย โดยหลักพนักงานอัยการจะเข้าดำเนินการสอบสวนคดีต่อเมื่อคดีที่เกิดขึ้นนั้นมีความสำคัญหรือยุ่งยากซับซ้อน หรือการสอบสวนของตำรวจที่อาจมีอิทธิพลทางการเมืองเข้าครอบงำ ดังนั้นหากพนักงานอัยการเห็นว่าตำรวจจะละทิ้งคดีหรือไม่ดำเนินคดีด้วยเหตุผลทางการเมือง พนักงานอัยการจึงเป็นผู้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการสอบสวนคดีเสียเอง เพราะพนักงานอัยการมีความเป็นกลางและอิสระมากกว่าตำรวจ¹⁴

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าพนักงานอัยการกับตำรวจในประเทศเยอรมนีมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ¹⁵ พนักงานอัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีในชั้นสอบสวนฟ้องร้องทั้งหมดแต่ทั้งนี้ไม่ตัดความรับผิดชอบของตำรวจ ตำรวจจึงมีสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ที่จะต้องคลี่คลายเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคดีอาญาโดยลำพังตนเองตามแนวทางปฏิบัติ ไม่จำกัดเฉพาะเกี่ยวกับมาตรการ

¹¹สำนักงานกิจการศาลยุติธรรม, “การใช้อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคลตามกฎหมายลักษณะพิเศษ,” (รายงานการวิจัย,2546),น.77.

¹²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มาตรา 152วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้ากฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องสอบสวนดำเนินคดีกับการกระทำอันเป็นความผิดอาญาที่สามารถดำเนินการได้ทุกเรื่อง เมื่อปรากฏว่าในกรณีนั้นมีสิ่งที่น่าสนใจให้เชื่อได้ในทางข้อเท็จจริงที่เพียงพอ

¹³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาอาญามาตรา 374 .

¹⁴คณิต ฒ นคร, “ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับตำรวจในเยอรมัน,” วารสารกฎหมายธุรกิจบัณฑิต, ปีที่1, น.130-136,(กรกฎาคม-ธันวาคม,2545)

¹⁵เพ็ญอ้าง, น.130-136.

เร่งด่วน แต่ทั้งนี้ตำรวจจะต้องบอกกล่าวให้พนักงานอัยการทราบโดยเร็วเกี่ยวกับการกระทำผิดอาญาที่ตนได้ทราบและเกี่ยวกับมาตรการที่ตนได้ตัดสินใจดำเนินการไปแล้ว ส่วนพนักงานอัยการนั้นอาจดำเนินการสอบสวนคดีใดทั้งหมดหรือบางส่วนเองเมื่อใดก็ได้ทุกขณะหรืออาจกำหนดโดยทำเป็นคำสั่งให้ตำรวจเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนก็ได้

การดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมันใช้หลักการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายซึ่งถือว่าเมื่อการสอบสวนปรากฏหลักฐานว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด พนักงานอัยการจะต้องดำเนินการฟ้องร้องแต่ก็มีข้อยกเว้นที่พนักงานอัยการจะไม่ดำเนินคดีซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 7 กรณี

- (1) กรณีเนื่องจากความเล็กน้อยของคดี
- (2) กรณีเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ
- (3) กรณีใช้ดุลพินิจในความผิดอาญาต่อความมั่นคงของรัฐ
- (4) กรณีเนื่องจากผู้กระทำกลับใจและช่วยเหลือป้องกันผลร้าย
- (5) กรณีเหยื่อในความรับผิดชอบอาชญากรรม โจรหรือริคเอาทรัพย์
- (6) กรณีคำตัดสินคดีแพ่งหรือคดีปกครอง
- (7) กรณีความผิดอาญาฐานกล่าวหาเท็จและดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาท

หรือในกรณีที่พนักงานอัยการอาจไม่ฟ้องผู้ต้องหาโดยเหตุอื่นก็ได้ เช่น เมื่อคำนึงถึง อายุ บุคลิก สภาพแวดล้อม เป็นต้น¹⁶

(ค) ศาล เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีเป็นระบบได้สวนค้นหาความจริง ทั้งศาล พนักงานอัยการ และทนายของผู้ถูกกล่าวหาต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริง ทั้งนี้ เพื่อให้การกำหนดโทษจำเลยเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะศาลจะกำหนดโทษอย่างเหมาะสมได้ก็ต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างเพียงพอ แต่เนื่องจากประเทศเยอรมันไม่มีการทำรายงานก่อนพิพากษา (presentence reports) เสนอต่อศาลอย่างในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ก็อปปีดกันอยู่

¹⁶ศุภณัฐ ชูลาก, “บทบาทพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักร,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556), น.73.

นั่นเอง¹⁷อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 46 ยังกำหนดว่า ในการกำหนดโทษนั้นศาลจะต้องพิจารณาประวัติของผู้กระทำความผิด สถานภาพของบุคคลทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำความผิด ศาลจึงจำเป็นจะต้องค้นหาพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ความจริงแท้แน่นอน ซึ่งในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นศาลจะมีบทบาทที่สำคัญในการค้นหาความจริงในคดีอาญา โดยศาลจะทราบข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆของคดีอย่างครบถ้วนที่สุดก่อนที่จะพิพากษาคดี โดยศาลของประเทศเยอรมนีมีอำนาจที่จะแสวงหาพยานที่สำคัญเพื่อประโยชน์ในการตัดสินคดี¹⁸ การซักถามพยานเป็นหน้าที่ของศาล คู่ความมีหน้าที่เพียงให้ความช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริง พยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย จะถูกนำมาแสดง ตามหลักความยุติธรรมในเนื้อหา (Material Justice) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Truth Theory¹⁹

3.1.4 ข้อเท็จจริงที่จะต้องทำการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริง ตามที่ได้กล่าวไปว่าประเทศเยอรมนีใช้ระบบไต่สวนในการค้นหาความจริงทุกฝ่ายทั้งศาล พนักงานอัยการ และทนายความของผู้ถูกกล่าวหา ต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริง เพื่อให้การกำหนดโทษจำเลยเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะศาลจะกำหนดโทษอย่างเหมาะสมได้ก็ต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นประวัติส่วนตัวและภูมิหลัง ประวัติการกระทำความผิด ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย ฉะนั้นการมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างสมบูรณ์จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาทั้งระบบ ในการที่จะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ตัวผู้กระทำความผิด

ในการรวบรวมข้อเท็จจริงในคดีอาญานั้นในประเทศเยอรมนีมิได้รวบรวมแต่ข้อเท็จจริงที่เป็นพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้ต้องหาเท่านั้นแต่ยังเน้นการรวบรวมข้อเท็จจริงในส่วนที่

¹⁷Thomas Weigend, "Sentencing in West Germany," แปลโดย เกียรติภูมิ แสงศศิธร, "กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา : เปรียบเทียบของไทยกับต่างประเทศ" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533), น.66..

¹⁸ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 244(2)

¹⁹รพีพร วัฒนะชีวะกุล, "พยานหลักฐานประกอบ : ศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายคอมมอนลอว์," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2539), น.8 .

เกี่ยวกับตัว ประวัตินิติหลัง ประวัตินิติการกระทำ ความผิด ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา ทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย โดยพนักงานอัยการจะรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหาด้วย ในการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิลักษณ์ของผู้ต้องหาในประเทศเยอรมนีนั้นถ้าผู้ต้องหา อ้างถึงเรื่องใดแล้ว ตำรวจหรือพนักงานอัยการจะต้องทำการสอบสวนเรื่องนั้น โดยทันทีโดยไม่ถือว่าเป็นการทำให้ผู้ต้องหาเสียเปรียบแต่ถ้าผู้ต้องหาไม่ต้องการอ้างก็ถือว่าเป็นสิทธิของเขา²⁰

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนีได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการสอบสวนคดีไว้ดังนี้²¹

- (1) เมื่อเริ่มสอบสวนคดีครั้งแรก ให้เปิดเผยแก่ผู้ต้องหาว่า การกระทำผิดอาญาอย่างไรที่เขาถูกกล่าวหา ให้ถามผู้ต้องหาว่าเขาทำอะไรหรือไม่จะแก้ข้อกล่าวหา
- (2) การสอบสวนจะต้องให้โอกาสแก่ผู้ถูกกล่าวหาที่จะปลดเปลื้องเหตุผลที่ทำให้เขาต้องสงสัยให้หมดไปและให้เข้าอ้างข้อเท็จจริงใดๆ ที่เป็นประโยชน์แก่เขาด้วย
- (3) ในการสอบสวนผู้ต้องหาครั้งแรกนั้น ให้คำนึงถึงการสืบสวนฐานะส่วนตัวของเขาด้วย

²⁰หยุด แสงอุทัย, “การเสนอข้อคิดเห็นในรายงานการประชุมคณะกรรมการปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา,” ครั้งที่ 41-10/2506, น.3,

²¹The German code of criminal procedure Section 136 (1) At the commencement of the first examination, the accused shall be informed of the offence with which he is charged and of the applicable criminal law provisions. He shall be advised that the law grants him the right to respond to the charges, or not to make any statement on the charges, and the right, at any stage, even prior to his examination, to consult with defence counsel of his choice. He shall further be advised that he may request evidence to be taken in his defence and, under the conditions set out in Section 140 subsections (1) and (2), request the appointment of defence counsel in accordance with Section 141 subsections (1) and (3). In appropriate cases the accused shall also be informed that he may make a written statement, and of the possibility of perpetrator-victim mediation. (2) The examination shall give the accused an opportunity to dispel the grounds for suspecting him and to assert the facts which speak in his favour. (3) At the first examination of the accused, consideration shall also be given to ascertaining his personal situation.

เมื่อคดีมาสู่อำนาจของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการประเทศเยอรมนีมีความอิสระและเป็นกลางสูงมาก จึงสามารถให้ความเสมอภาคแก่คู่ความทุกฝ่ายได้ โดยเฉพาะฝ่ายผู้ต้องหาซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน มาตรา 160 (2)บัญญัติว่า “การดำเนินคดีอาญาของอัยการในการสืบสวนให้ได้ความจริงนั้น จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานไม่เพียงแต่ที่เป็นโทษแก่ผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้ต้องหาด้วย”²² เพราะพนักงานอัยการมีหน้าที่ที่จะต้องรักษาผลประโยชน์อันชอบธรรมของผู้ต้องหาด้วยในฐานะที่เขาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มิใช่รักษาแต่เฉพาะผลประโยชน์ของสาธารณะหรือของผู้เสียหายเท่านั้น เมื่อพนักงานอัยการเห็นว่าจากการสอบสวนนั้นมีเหตุสมควรสั่งฟ้องสำนักงานอัยการก็จะยื่นคำฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจตามมาตรา 170(1)²³ โดยในคำฟ้องต้องระบุเนื้อหาสาระที่ฟ้องรวมทั้งระบุพยานด้วย คำฟ้องในคดีอาญาของเยอรมันจะต้องมีการเปิดเผยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในคดีให้สมบูรณ์ กล่าวคือ จะต้องมีการแสดงถึงข้อเท็จจริงอันเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับตัวจำเลย ถิ่นกำเนิด ที่อยู่อาศัย อาชีพ สัญชาติของผู้กระทำความผิด

ข้อเท็จจริงที่จะปรากฏในสำนวนสอบสวนที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีนั้นแบ่งออกเป็น 6 อย่างดังนี้

- (1) ความร้ายแรงของการกระทำความผิด
- (2) ลักษณะของการกระทำความผิด และผลที่สะท้อนให้เห็นถึงความชั่วของการกระทำความผิด
- (3) มูลเหตุในการกระทำความผิด เป้าหมายของผู้กระทำความผิด
- (4) ความรู้สึกนึกคิดซึ่งเห็นได้จากการกระทำความผิด และจิตใจที่อยู่ในการกระทำความผิด

²²The German code of criminal procedure Section 160(2) The public prosecution office shall ascertain not only incriminating but also exonerating circumstances, and shall ensure that evidence, the loss of which is to be feared, is taken.

²³Section 170 [Conclusion of the Investigation proceedings] (1) If the investigation offer sufficient reason for preferring public charges, the public prosecution office shall prefer them by submitting a bill of indictment to the competent court.

(5) ประวัติ สถานภาพทางสังคมและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด

(6) ความประพฤติกายหลังการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งความพยายามที่จะเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งความพยายามของผู้กระทำผิดที่จะชดเชยความเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาดังกล่าวนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในการใช้ดุลพินิจในการสั่ง

ฟ้องคดีของพนักงานอัยการและการกำหนดโทษเบื้องต้นของพนักงานอัยการและการกำหนดโทษในชั้นศาล อีกทั้งในระหว่างการพิจารณาศาลจะทำหน้าที่ค้นหาความจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยเพิ่มเติมให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้มีข้อมูลที่ต้องครบถ้วนเพื่อนำไปประกอบการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เหมาะสมกับจำเลยแต่ละคน

3.1.5 การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดียาเสพติดฐานมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เนื่องจากในกระบวนการสอบสวนคดียาเสพติดนั้นประเทศเยอรมนีไม่มีกฎหมายเฉพาะหรือกำหนดหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการดำเนินคดียาเสพติดไว้เป็นพิเศษ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักในการสอบสวนคดียาเสพติด โดยในการกำหนดแนวทางการสอบสวนคดียาเสพติดนั้นอยู่ในส่วนของกรณีที่เป็นการค้าขายยาอย่างร้ายแรงในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อในการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจและพนักงานอัยการในการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับคดียาเสพติด ภายใต้หลักการของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรองรับสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวเยอรมัน

3.1.5.1 นโยบายด้านยาเสพติด ของประเทศเยอรมันดำเนินการตาม “แผนปฏิบัติการว่าด้วยยาเสพติดและการติดยาเสพติด” ของประเทศที่ the Federal Cabinet ได้วางไว้ในปี 2003 แผนปฏิบัติการได้กำหนดกลยุทธ์อย่างกว้างขวางหลายปีเพื่อต่อต้านยาเสพติด เสาหลักที่สำคัญคือ (1) การป้องกัน (2) การบำบัดและการให้คำปรึกษา (3) การช่วยในการดำรงชีพ เสมือนเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าสำหรับผู้ติดยาเสพติดและ (4) การสั่งห้ามลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย และลดอุปทาน ประเทศเยอรมันยังนำยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของ EU ในปี 2005-2012 และแผนปฏิบัติการมาใช้ The National

Interagency Drug and Addiction Council ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสมาพันธ์รวมทั้งองค์กรประชาสังคมตั้งขึ้นในปี 2004 เพื่อแนะนำรัฐในเรื่องการนำมาตรการมาใช้กับยาและการติดยาเสพติด

สาระสำคัญของกฎหมาย นั้นมีความพยายามที่จะควบคุมทางนิติบัญญัติในการเสพ การมีไว้ในครอบครอง การลักลอบการค้ายาเสพติด และการเพาะปลูกพืชเสพติดหลายชนิดของเยอรมัน ประเทศเยอรมันมีนโยบายและกฎหมายยาเสพติดหลายฉบับที่ถือว่าก้าวหน้า อย่างเช่น การให้ดุลพินิจกับอัยการเพื่อจะไม่ดำเนินคดีกับผู้ที่มีความผิดจากการมียาเสพติดไว้ในครอบครองในปริมาณที่ไม่มากนักเพื่อใช้ในการส่วนตัว ตลอดจนเข้ารับการบำบัดแทนการคุมขังสำหรับผู้ต้องโทษจากการเสพยาและการติดยา อย่างไรก็ตาม กฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมันก็ได้รับการแก้ไขให้มีบทลงโทษภาคบังคับขั้นต่ำสำหรับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่ร้ายแรง เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด และการผลิตสารควบคุมหรือสารที่ผิดกฎหมายในปริมาณมาก การปฏิรูปกฎหมายดังกล่าวของประเทศเยอรมันได้ทำให้นานาประเทศที่สนับสนุนวิธีการที่เข้มงวดมากขึ้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งกำหนดไว้ 4 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มความผิดที่เกี่ยวกับความมั่นคง, กลุ่มความผิดอาญาฐานปลอม การค้ำมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สิน และความสงบสุขของประชาชน, กลุ่มความผิดอาญาตามกฎหมายอาญา การควบคุม อาวุธสงคราม และกลุ่มความผิดอาญาตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

ในส่วนของกฎหมายว่าด้วยยาเสพติด (BtMG/Law concerning the Trade with Narcotics) ได้ถูกบัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกในปีค.ศ.1971 และในปี ค.ศ.1981 ได้มีการแก้ไขโดยเน้นแนวทางด้านการบำบัดรักษาได้ถูกนำมาบัญญัติไว้แทนการลงโทษ “The therapy instead of punishment” หลักการของรัฐบัญญัติฉบับนี้ คือ การสร้างกระบวนการนิติธรรมในการดำเนินคดีอาญาเกี่ยวกับยาเสพติดมุ่งปกป้องสิทธิของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมุ่งกำหนดวิธีการที่เจ้าพนักงานของรัฐที่จะปฏิบัติหรือใช้มาตรการทางอาญาต่างๆต่อผู้กระทำความผิดให้ถูกต้องตามหลักนิติธรรม

ดังนั้น ถือได้ว่าการดำเนินคดียาเสพติดในประเทศเยอรมนีมุ่งเน้นที่จะแสวงหาความจริงในคดีร่วมกันระหว่าง ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญาของผู้กระทำความผิดและเป็นการพิทักษ์สิทธิของผู้กระทำความผิดให้ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม

กับระดับของการกระทำความผิดตามทฤษฎีเจตจำนงอิสระและเมื่อสามารถที่จะแสวงหาความจริงได้อย่างแน่แท้แล้วจะส่งผลต่อการลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล

3.1.5.2 ความผิดและบทลงโทษ กฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมนี(BtmG) ได้วางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวกับคดียาเสพติดไว้ เช่น การจำแนกลักษณะการกระทำความผิดกฎหมายอาญาเกี่ยวกับยาเสพติด บัญญัติโทษแต่ละฐานความผิด จำแนกประเภทยาเสพติด บัญญัติการอนุญาตให้ใช้ยาเสพติดเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์ โดยได้จำแนกประเภทยาเสพติดไว้ 3 กลุ่มดังนี้²⁴

ประเภทที่1 ยาเสพติดที่ไม่นอกพาณิชย์ เช่น กัญชา หรือ เฮโรอีน

ประเภทที่2 ยาเสพติดที่ทางนอกพาณิชย์ซึ่งมิใช่ยารักษาโรค เช่น ทีเสซซี

ประเภทที่3 ยาเสพติดที่ทางนอกพาณิชย์และจัดเป็นตำรับยารักษาโรค เช่น แอมเฟตามีน, โคเคอีน, เมทาโดน, มอร์ฟินและฝิ่น

การลงโทษตามกฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมัน (BtmG) ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความผิดและแบ่งตามอัตราโทษ ดังนี้²⁵

1) กรณีโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี และปรับเงิน ตามบทบัญญัติมาตรา 29 ความผิดทางอาญาได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำความผิดไว้ดังนี้

- การเพาะปลูกพืชเสพติดอย่างผิดกฎหมาย ผลิตและค้ายาเสพติดหรือโดยไม่ต้องมีส่วนร่วมในการค้าของพวกเขานำเข้า ส่งออก, ขาย, หรืออย่างอื่น ในการนำพืชเสพติดสู่ตลาด หรือกระบวนการใดๆ
- ผลิตเตรียมรับการยกเว้นโดยไม่มีใบอนุญาตตามมาตรา 3 หมวด 1 หมายเลข2

²⁴ชุนินทร์รัฐ ธนกิจนรินทร์, “การควบคุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2555), น.65.

²⁵ ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์และคณะ, “โครงการศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ. ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษและสหรัฐอเมริกา” (โครงการกำลังวิทยุวิจัยสำนักงานกิจการในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม, 2556), น.113-114.

- ครอบครองยาเสพติดไม่มีใบอนุญาตที่เป็นลายลักษณ์อักษรสำหรับการซื้อของพวกเขา
- นำเข้าหรือส่งออกยาเสพติดให้โทษ

2) กรณีโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนจนถึง 5 ปี ตามบทบัญญัติมาตรา 29a²⁶ และมาตรา 30(2) กฎหมายยาเสพติดได้บัญญัติว่าในกรณีที่ไม่ได้เป็นกรณีรุนแรงตามมาตรา 29a ข้อ (1) และมาตรา 30(1) ข้อ 1-4 จะสามารถพิจารณาลงโทษจำคุกตั้งแต่ 3 เดือนจนถึง 5 ปี ส่วนกรณีไม่รุนแรง ตามมาตรา 30(1) หมายถึง ความผิดที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษที่แสดงให้เห็นว่าแตกต่างจากกรณีปกติซึ่งการลงโทษไม่เป็นการสมควร

3) กรณีโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือน จนถึง 5 ปี บทบัญญัติมาตรา 30a กฎหมายยาเสพติดได้บัญญัติว่า ในกรณีที่ไม่ได้เป็นกรณีรุนแรง ตามมาตรา 30a ข้อ (1) (2) จะสามารถพิจารณาลงโทษโดยการจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนจนถึง 5 ปี

4) กรณีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี บทบัญญัติมาตรา 29a กฎหมายยาเสพติดได้บัญญัติว่า จะมีการลงโทษผู้กระทำผิดโดยการจำคุกไม่น้อยกว่า 1 ปี หากว่า

- กรณีบุคคลที่อายุเกิน 21 จำหน่ายยาเสพติดให้กับบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือฝ่าฝืนมาตรา 13 อนุมาตรา 1, จัดการให้บุคคลดังกล่าวหรือทำให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีสำหรับการใช้งานได้ทันทีหรือ
- การค้ายาเสพติดอย่างผิดกฎหมายอย่างผิดกฎหมายในปริมาณที่ไม่ได้เป็นขนาดเล็ก ผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายพวกเขาในปริมาณที่ไม่ได้เป็นขนาดเล็ก หรือมีพวกเขาโดยไม่ต้องได้รับพวกเขาบนพื้นฐานของการมีใบอนุญาตตามมาตรา 3 หมวด 1

5) กรณีโทษจำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปี บทบัญญัติ มาตรา 30 กฎหมายยาเสพติดได้บัญญัติว่าจะมีการลงโทษผู้กระทำผิดโดยการจำคุกไม่น้อยกว่า 2 ปี หากว่า

²⁶ Section 29a, paragraph 1 ผู้ใดอายุเกิน 21 ปี จัดหายาเสพติดให้ผู้มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือมีส่วนร่วมในการจำหน่าย ผลิต จำหน่ายยาเสพติด มีโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี

- ทำการเพาะปลูกอย่างผิดกฎหมาย ผู้ผลิต หรือผู้ค้ายาเสพติดและทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกของแก๊งที่เกิดขึ้นในการที่จะกระทำผิดเช่นนี้ซ้ำแล้วซ้ำอีก
- ทำหน้าที่บนพื้นฐานเชิงพาณิชย์
- เป็นตัวแทนยาเสพติด
- การนำเข้ายาเสพติดในปริมาณที่ไม่ได้มีขนาดเล็ก โดยไม่มีใบอนุญาตตามมาตรา 3 หมวดที่ 1 หมายเลข 1

6) โทษจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี บทบัญญัติมาตรา 30a(1) กฎหมายยาเสพติดบัญญัติว่า จะมีการลงโทษผู้กระทำผิดโดยการจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี และมาตรา 30a(2) กฎหมายยาเสพติดได้บัญญัติว่า จะมีการลงโทษผู้กระทำผิดโดยการจำคุกไม่น้อยกว่า 5 ปี หากว่า

- คนที่อายุเกิน 21 เป็นสาเหตุที่ทำให้คนอายุต่ำกว่า 18 ค้ายาเสพติดอย่างผิดกฎหมายหรือโดยไม่ต้องมีส่วนร่วมในการค้าของพวกเขา ที่จะนำเข้า ส่งออก ขายหรือจัดหา หรือวิธีอื่นใด ที่พวกเขานำเข้าสู่ตลาดหรือเพื่อส่งเสริมให้ผู้หนึ่งผู้ใดใช้ยาเสพติด
- ค้ายาเสพติดอย่างผิดกฎหมายในปริมาณมากหรือ โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมในการค้าของพวกเขา นำเข้า ส่งออก หรือจัดหา และในการทำเช่นนั้น โดยมีอาวุธหรือการกระทำอื่นใด ซึ่งโดยลักษณะและเจตนาให้เกิดอันตรายแก่กาย

กฎหมายยาเสพติด (BtmG) ตามบทบัญญัติในมาตรา 31 นั้นแสดงให้เห็นว่าได้ให้อำนาจกับพนักงานอัยการทั้งนี้โดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาล ที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่เล็กน้อย ไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น และไม่กระทบต่อความปลอดภัยของสาธารณะ ผลจากบทบัญญัติมาตรานี้ โดยเนื้อหาแล้วเป็นการทำให้การเสพยาเสพติดส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายโดยพฤตินัยในประเทศเยอรมัน ผลที่ตามมาทำให้ผู้ที่มีกัญชาต่ำกว่า 10 กรัมไว้ในครอบครองไม่ถูกดำเนินคดีภายใต้กฎหมายเยอรมัน เพราะถือเป็นกรณีไม่รุนแรง

สำหรับความรับผิดชอบทางอาญานั้น กฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมันกำหนดให้สามารถลงโทษได้หากศาลพบว่าความผิดดังกล่าว “ไม่รุนแรง” หากเป็นเช่นนี้ ศาลอาจลงโทษน้อยกว่าที่

กฎหมายกำหนดได้ ซึ่งศาลฎีกาเยอรมันได้เคยมีคำพิพากษาว่าความผิดที่เข้าข่าย “ไม่ร้ายแรง” นั้นขึ้นอยู่กับ การพิจารณาจากสภาวะแวดล้อมที่แสดงถึงความแตกต่างจากสภาพการณ์ทั่วไป อันทำให้ศาลเห็นได้ ว่า การลงโทษที่ใช้ตามปกตินั้นไม่สมเหตุสมผล

การใช้ยาเสพติดและการครอบครองยาเสพติดนั้น กฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมนี ไม่ได้กำหนดเรื่องปริมาณเท่าใดของการใช้ยาเสพติดที่เป็นความผิดหนักเบาไว้อย่างชัดเจน แต่การครอบครองยาเสพติดดังกล่าวก็เป็นความผิดอาญาแต่ใครก็ตามที่ครอบครองยาเสพติดสำหรับการใช้งานส่วนบุคคลพนักงานอัยการอาจใช้อำนาจตามมาตรา 31a สั่งไม่ฟ้องคดีได้ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายอาญาที่มีบทบัญญัติพิเศษที่ให้อำนาจพนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดีตามดุลพินิจในการสั่งคดีซึ่งนั้นก็ นำมาใช้ในการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด

ดังที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นจึงสรุปได้ว่า ประเทศเยอรมนีไม่ได้กำหนดหน่วยงานเฉพาะที่ควบคุมดูแลการดำเนินคดียาเสพติดไว้เป็นพิเศษ จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งบทบาทของเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศเยอรมนีนั้นอยู่ในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้อง โดยมีองค์กรอัยการเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ในการสอบสวน และฟ้องร้องคดี ซึ่งองค์กรตำรวจจะทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ช่วยพนักงานอัยการแต่หากเป็นกรณีเร่งด่วนเจ้าหน้าที่ตำรวจก็สามารถทำการสอบสวนได้ด้วยตนเองแต่ต้องแจ้งและส่งบันทึกให้แก่พนักงานอัยการโดยไม่ชักช้าในสิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานอัยการทำการสอบสวนรวบรวมนั้นนอกจากจะทำการสอบสวนถึงพฤติการณ์ที่ผู้ต้องหากระทำความผิด ประเทศเยอรมนียังมุ่งเน้นการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด อาทิ ประวัติภูมิหลัง บุคลิกลักษณะ สาเหตุในการกระทำความผิด สภาพทางสังคม สภาพทางครอบครัว เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอบสวนสั่งคดีและกำหนดโทษทั้งนี้ การดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีมุ่งเน้นการแสวงหาความจริงเพื่อนำมาประกอบการดำเนินคดี

การแบ่งประเภทอาชญากรรมในคดียาเสพติด เนื่องจากกฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมนีนั้นเน้นการลงโทษตามความรุนแรงของการกระทำความผิดการแบ่งประเภทของอาชญากรรมในคดียาเสพติดนั้นก็แบ่งตามความรุนแรงของการกระทำความผิด โดยลักษณะของความผิดและการ

ลงโทษคดียาเสพติดนั้นจะต้องมุ่งเน้นการปราบปรามและลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “ผลิต” “จำหน่าย”มากกว่า “ผู้เสพ” อาชญากรรมในคดียาเสพติด แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

(1) อาชญากรรมที่เกิดจากการกระทำความผิดโดยตรง²⁷ (Acquisitive Crimes) ได้แก่ การขนยาเสพติด และการจำหน่ายยาเสพติด เฉพาะในประเภทของการจำหน่ายยาเสพติด แบ่งออกเป็นอีก 2 ประเภท คือ การกระทำที่เป็นการจำหน่ายยาเสพติดโดยตรง และการกระทำที่เกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับการจำหน่ายยาเสพติด โดยเป็นอาชญากรรมอื่นที่กระทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์จะนำเงินไปซื้อยาเสพติด

(2) อาชญากรรมที่เป็นผลสืบเนื่องจากการกระทำความผิด (Drugs Related Crimes) หมายถึง อาชญากรรมอื่นที่เป็นผลกระทบสืบเนื่องจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่เป็นประจักษ์ โดยแบ่งออกเป็น อาชญากรรมที่ได้รับอิทธิพลโดยตรงจากความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และอาชญากรรมที่เป็นผลมาจากการติดยาหรือต้องพึ่งพิงยาเสพติด

ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศเยอรมนีในชั้นสอบสวนนั้นจะมีการพิจารณาก่อนว่าผู้ต้องหาที่กระทำความผิด มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม หรือเครือข่ายค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินคดีในชั้นต่อไป เพื่อเป็นการตรวจสอบและคัดแยกผู้กระทำความผิดรายย่อยออกจากรายใหญ่ สิ่งหนึ่งที่สามารถนำไปพิจารณาประกอบได้ คือ ปริมาณยาเสพติดในครอบครองระหว่างการจับกุม²⁸

3.1.5.3 การนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหามาใช้ในคดียาเสพติด²⁹ ตามที่ได้กล่าวมาในหัวข้อก่อนแล้วว่า การดำเนินคดียาเสพติดนั้นไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาโดยเฉพาะ ฉะนั้นการดำเนินคดียาเสพติดจึงอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนี

²⁷ธานี วรภัทร์, “การศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายอาญามาใช้กับการวินิจฉัยการกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขังหญิง,” (โครงการกำลังเงินทุนวิจัยสำนักงานกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภากระทรวงยุติธรรม,2559),น.35-36.

²⁸เพ็งอ้าง,น38.

²⁹เกียรติภูมิ แสงศศิธร, “กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา:เปรียบเทียบกับต่างประเทศ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2533),น.62-65.

เช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ทั้งศาล พนักงานอัยการ และทนายความของผู้ถูกกล่าวหาต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริง และในการค้นหาความจริงเพื่อนำมาดำเนินคดีอาญาและใช้ประกอบดุลพินิจทั้งในการสั่งคดีและในการกำหนดโทษนั้น ประเทศเยอรมนีนั้นเน้นการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติส่วนตัวและภูมิหลัง ประวัติการกระทำผิด ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆที่เกี่ยวกับตัวจำเลยทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย ฉะนั้นการจะมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างสมบูรณ์จึงมีความสำคัญต่อการดำเนินคดีอาญาทั้งระบบ

ในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมของประเทศเยอรมนีนั้น จะมีการรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลัง ตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับจำเลยในด้านที่เป็นผลดีและเป็นผลร้าย รวมตลอดถึงข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวจำเลยให้มากที่สุด เพราะเนื่องจากการดำเนินคดีของประเทศเยอรมนีมุ่งเน้นการค้นหาความจริงเป็นสำคัญ เพื่อให้การกำหนดโทษจำเลยเป็นไปอย่างเหมาะสม และในการค้นหาข้อเท็จจริงนั้นนอกจากจะกระทำในชั้นสอบสวนของ ตำรวจและพนักงานอัยการแล้ว ข้อเท็จจริงต่างๆที่เกี่ยวกับตัวจำเลยยังอาจได้มาในระหว่างการพิจารณาคดีโดยศาลจะทำหน้าที่ค้นหาความจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลเพียงพอในการนำมาใช้ประกอบดุลพินิจในการกำหนดโทษ

ในทางปฏิบัติของการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมนั้น เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมจะใช้ดุลพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึง ชนิดของยา ความเสี่ยงส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องในการทำความผิดทั้งปวง หากพบว่ากรณีที่มียาเสพติดน้อย บทลงโทษก็จะรุนแรงน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ แต่บทลงโทษก็อาจสูงมากกว่า เมื่อเป็นการทำความผิดที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการลักลอบขนหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ได้มาในการสอบสวนและในระหว่างการพิจารณาของศาล เพราะการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดนั้นจะถูกนำมาใช้ตั้งแต่ ในชั้นสอบสวนเพื่อพิจารณาก่อนว่าผู้ต้องหาที่ทำความผิด มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม หรือเครือข่ายค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือไม่ เพื่อเป็นการตรวจสอบและคัดแยกผู้กระทำความผิดรายย่อยออกจากรายใหญ่ ก่อนที่จะดำเนินคดีในชั้นต่อไป ทั้งนี้จะได้กำหนดโทษให้เป็นไปตามหลักการลงโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล

ในส่วนของการนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหามาใช้ในการดำเนินคดีนั้นจะเห็นได้ว่ามีประโยชน์ตั้งแต่ขั้นการสอบสวนของพนักงานอัยการ กล่าวคือ ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาจะถูกรวบรวมมา กับพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดที่ได้จากการรวบรวมของตำรวจและพนักงานอัยการ และจะนำไปใช้ประกอบดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ หากเห็นว่า การฟ้องคดีไม่เป็นประโยชน์ต่อ สาธารณะ หรือพิจารณาข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งคดีและข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังในแง่ ต่างๆของผู้ต้องหาแล้วเห็นควรสั่งไม่ฟ้องคดีก็สามารถกระทำได้³⁰ ส่วนในกรณีที่พนักงานอัยการเห็น ควรสั่งฟ้องคดี ในส่วนของการบรรยายฟ้องนั้น พนักงานอัยการจะเสนอความเป็นมา ความประพฤติ และข้อเท็จจริงอย่างอื่นที่เกี่ยวกับผู้กระทำความผิดอย่างกว้าง เพื่อให้ศาลนำมาใช้ประกอบดุลพินิจใน การกำหนดโทษ และในส่วนของ การกำหนดโทษนั้นถือว่าเป็นหน้าที่หนึ่งที่เด่นชัดของพนักงานอัยการ ในการคุ้มครองสิทธิของคู่ความ กล่าวคือ หน้าที่ในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับโทษ หลังจากการสืบ พยานหลักฐานเสร็จพนักงานอัยการจะเสนออัตราโทษที่ตนเห็นว่าเหมาะสมกับจำเลยต่อศาลเพื่อให้ศาล ใช้ดุลพินิจโดยคำนึงถึงความเห็นของพนักงานอัยการแต่ความเห็นของพนักงานอัยการ ไม่ใช่ข้อผูกมัดที่ ศาลจะต้องยึดถือปฏิบัติตาม³¹ เพราะหากศาลไม่เห็นด้วยก็สามารถที่จะลงโทษให้แตกต่างจากความเห็น ของพนักงานอัยการได้ แต่ถ้าศาลลงโทษไม่เหมาะสมกับตัวจำเลยแล้วพนักงานอัยการมีสิทธิที่จะ อุทธรณ์ในการกำหนดโทษของศาลได้

3.1.5.4 การค้นหาข้อเท็จจริงในคดีอาชญากรรมมีไว้ในครอบครอง กฎหมายอาชญากรรมคดี ของประเทศเยอรมนีนั้นแยกออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ อาชญากรรมที่ไม่สามารถจำนำหรือใช้ทาง การแพทย์ได้ อาชญากรรมที่สามารถจำนำได้ แต่ใช้ในทางการแพทย์ไม่ได้ และอาชญากรรมที่สามารถ

³⁰ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญามาตรา 153a บัญญัติว่า โดยความเห็นชอบของศาลที่จะพิจารณา พิพากษาคดีนั้นและของผู้ต้องหา อัยการ อาจารย์การยื่นฟ้องคดีในความผิดอาญาโทษปานกลางไว้ชั่วคราวได้ โดยวาง ข้อกำหนดให้ผู้ต้องหาปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใด

ทั้งนี้ในเมื่อเห็นว่ามาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่เหมาะสม และกรณีนั้นความชั่วของผู้ต้องหามีน้อยทั้ง เห็นว่าโดยการวางมาตรการนั้นจะเป็นการขัดต่อประโยชน์สาธารณะออกไปโดยอัยการกำหนดเวลาให้ผู้ต้องหาปฏิบัติ และเมื่อผู้ต้องหาปฏิบัติและคดีก็เป็นอันยุติ

³¹ เพิ่งอ้าง, น.65.

จำหน่ายได้ และใช้ทางการแพทย์ได้ และในการกำหนดอัตราโทษไม่ได้ขึ้นอยู่กับประเภทของยาเสพติด แต่กฎหมายฉบับนี้จะแยกการบังคับโทษ สำหรับผู้มียาเสพติดปริมาณน้อย หรือครอบครองเพื่อเสพ ออกมาต่างหาก เมื่อกรณีดังกล่าวไม่กระทบต่อสาธารณะ หรือเป็นความผิดเกี่ยวกับผู้เยาว์ตาม³²

ปัญหาอาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติดมีการเพิ่มขึ้นในประเทศเยอรมนีในตอนท้ายของปี 1960 สถานการณ์ดังกล่าวทำให้รัฐบาลเยอรมนีออกกฎหมายเกี่ยวกับการติดยาเสพติดและการลักลอบค้ายาเสพติดที่ผิดกฎหมาย แต่เดิม เยอรมนีใช้รัฐบัญญัติปี 1929 ในการควบคุมสารเสพติด แต่ในปัจจุบัน ใช้รัฐบัญญัติการควบคุมการค้ายาเสพติด (Betäubungsmittelgesetz : BtMG) นำมาใช้ในปี 1982 เป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามหลักการพื้นฐานของอนุสัญญาของสหประชาชาติเกี่ยวกับยาเสพติด ปี 1961 และอนุสัญญาของสหประชาชาติว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาม ปี 1971

การค้าที่ผิดกฎหมายและการลักลอบขน (นำเข้าส่งออกการขนส่ง), การเพาะปลูกและการผลิตที่ผิดกฎหมายของยาเสพติดนั้นจัดอยู่ในอันดับหมู่ความผิดที่ร้ายแรงที่สุดในคดียาเสพติด การจัดหมวดหมู่ประเภทความผิดนั้นพิจารณาจากสถานการณ์ของการกระทำความผิดที่มีอยู่จริง ในกรณีปริมาณยาเสพติด ไม่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในคราวนั้น เช่น กรณีที่ผู้ใหญ่จับให้เด็กเสพยาเสพติด (aggravating) (มาตรา 29a) การเคลื่อนย้ายยาเสพติดในลักษณะของ "มืออาชีพ" หรือเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรม (มาตรา 30a) หรือเมื่อผู้ต้องหาคดียาเสพติดที่มีพฤติกรรมของการกระทำความผิดรุนแรงอย่างอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ใช้อาวุธทำอันตรายต่อร่างกาย หรือแนวโน้มที่จะมีความตั้งใจที่จะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย นอกจากนั้น แม้ว่าบทบัญญัติที่กำหนดมาตรการบังคับโทษจะมากหรือน้อย ไม่ได้สัมพันธ์กับชนิดประเภทของยาเสพติดที่กำหนดไว้ในบัญชีตามกฎหมาย แต่ในความเป็นจริง เจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม จะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาโดยคำนึงถึงชนิดของยา ความเสี่ยงส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดทั้งปวง และผลกระทบต่อสังคม ในทางปฏิบัติ กรณีที่มีปริมาณยาเสพติดน้อย

³² Section 31a BtMG

บทลงโทษก็จะรุนแรงน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติ แต่บทลงโทษอาจสูงชันกว่ามาก เมื่อเป็นการกระทำความผิดที่มีความเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการลักลอบขน หรือองค์กรอาชญากรรม

การใช้ยาเสพติดและครอบครองยาเสพติด (Drug use and drug possession)³³ รัฐบัญญัติการควบคุมการค้ายาเสพติดนั้น ไม่ได้กำหนดเรื่องปริมาณเท่าใดของการใช้ยาเสพติดที่เป็นความผิดหนักเบาไว้อย่างชัดเจน แต่การครอบครองยาเสพติดดังกล่าวก็เป็นความผิดทางอาญา แต่ใครก็ตามที่ครอบครองยาเสพติดสำหรับการใช้งานส่วนบุคคล และไม่ได้มีการอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรในการซื้อของยาเสพติด จะได้รับการพิจารณาตามความผิดตามมาตรา 29 อนุ 1 ของรัฐบัญญัติการควบคุมการค้ายาเสพติดที่กำหนดให้ทุกคนที่ปลูก, ผลิต, จัดหา และจำหน่ายยาเสพติดในตลาดสถานที่อื่น ๆ โดยไม่ได้รับการอนุญาตอย่างเป็นทางการใด ๆ ส่วนขอบเขตของการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีความผิดสำหรับการใช้งานส่วนบุคคล ได้รับการบัญญัติในปี 1992 ตั้งแต่นั้นพนักงานอัยการภายใต้การพิจารณาอย่างเคร่งครัดตามบทบัญญัติของมาตรา 31a อาจพิจารณาให้ส่งไม่ฟ้องคดีได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของศาล หรือเมื่อเป็นกรณีที่ความผิดของผู้กระทำผิดเป็นความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่อยู่ในความสนใจของประชาชนและไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม ก็จะมีบทลงโทษตามกฎหมายที่กำหนดไว้สำหรับการใช้งานของผู้กระทำความผิดในปริมาณที่น้อย

ดังตัวอย่าง คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญของสหพันธ์ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 1994 กำหนดมาตรฐานใหม่สำหรับการดำเนินคดีความผิดของใช้ส่วนบุคคล ศาลยืนยันว่าข้อห้ามการลงโทษการใช้กัญชา เป็นประเด็นเกี่ยวกับหลักรัฐธรรมนูญ โดยระบุว่าในขณะที่รัฐบัญญัติการควบคุมการค้ายาเสพติดไม่ได้ละเมิดหลักการของสัดส่วนของความเสมอภาคและเสรีภาพส่วนบุคคล, เจ้าหน้าที่การดำเนินคดีของรัฐบาลกลาง (Lander) ควรพิจารณาในเรื่องการห้ามในการลงโทษที่มากเกินไป เป็นหลักพื้นฐานของกฎหมายในกรณีที่ความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ส่วนตัวของกัญชา นอกจากนี้ยังมี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2004 (Az: BVerfG 2 BvL 02/08) และ

³³ Germany Drug Control Data and Policies : Drug War Facts. (2015) Get The Facts Drug War Facts.org. Retrieved from <http://www.drugwarfacts.org/cms/germany#sthash.Gpq89PIJ.dpbs>.

30 มิถุนายน 2005 (Az: BVerfG 2 BVR 1772-1702) ถือเป็นการวางบรรทัดฐานของการลดอัตราส่วนโทษ กรณีที่เป็นการครอบครองที่มีปริมาณสารเสพติดน้อย

จากหลักกฎหมายอาญาเสพติดของประเทศเยอรมนีที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงสรุปได้ว่าการกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของประเทศเยอรมนีนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดตามประเภทหรือปริมาณของยาเสพติดมากเท่าไรนัก ในความหนักเบาของการกำหนดโทษในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นให้ความสำคัญในการคำนึงว่าส่งผลกระทบต่อความเสียหายต่อสังคมมากน้อยเพียงใดโดยเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม จะใช้ดุลพินิจในการพิจารณาโดยคำนึงถึงชนิดของยา ความเสี่ยงส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดทั้งปวง และผลกระทบต่อสังคม หากเป็นการใช้ในลักษณะส่วนตัวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมมากโทษทางอาญาก็จะน้อยหรืออาจใช้มาตรการทางเลือกอื่นแทนการลงโทษทางอาญา เช่น การส่งไปบำบัด แต่หาเป็นการค้าหรือเป็นลักษณะการกระทำขององค์กรอาชญากรรมแล้วโทษจะมากเพราะถือว่าเป็นสิ่งที่ส่งผลเสียต่อสังคมโดยมาก จึงอาจกล่าวได้ว่าการจะลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดนั้นการดำเนินคดีของประเทศเยอรมันใช้หลักการสอบสวน โดยเน้นการสอบสวนในเรื่องข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาประกอบพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าการมียาเสพติดไว้ในครอบครองของผู้ต้องหานั้นมีเพื่ออะไร ทั้งนี้หากมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพก็จะกำหนดอัตราโทษที่เบาหรือใช้มาตรการทางเลือกเพราะการมียาเสพติดเพื่อใช้งานส่วนตัวส่งผลกระทบต่อสังคมเป็นส่วนน้อยกว่ากรณีมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หรือ การผลิต หากการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาและจากพฤติการณ์ได้ความว่ามีเพื่อไว้จำหน่ายหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม โทษนั้นจะสูงเพราะถือว่าเป็นการทำลายสังคมอย่างมาก ดังนี้กฎหมายอาญาเสพติดของประเทศเยอรมนีจึงไม่ได้นำปริมาณของยาเสพติดมาเป็นตัวแบ่งว่ามีปริมาณยาเสพติดเท่าไรให้ถือว่าเป็นการครอบครองยาเสพติดไว้เพื่ออะไร เพราะอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วว่าการดำเนินคดีของประเทศเยอรมนีนั้นเน้นการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคน เมื่อให้ความสำคัญในข้อเท็จจริงส่วนนี้จึงทำให้การสอบสวนคดียาเสพติดสามารถทราบได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมียาเสพติดไว้เพื่ออะไร เช่นนี้เองการกำหนดโทษในคดียาเสพติดของประเทศเยอรมนีจึงมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิด

รายบุคคลเพราะกำหนดจากการค้นหาความจริงที่ทำให้ทราบเจตนาในการกระทำความผิดที่แท้จริงของผู้ต้องหาหรือจำเลย

3.2 ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส

ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศที่ริเริ่มใช้ระบบประมวลกฎหมายมาตั้งแต่สมัยนโปเลียนประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็เป็นที่ยุติบัญญัติขึ้นตั้งแต่สมัยนโปเลียนและยังมีการแก้ไขปรับปรุงให้อยู่จนถึงทุกวันนี้ หลักการส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นวิธีพิจารณาในระบบผสมระหว่างระบบไต่สวน (Inquisitorial system) และระบบกล่าวหา (Accusatorial system) แต่ส่วนสำคัญเป็นระบบไต่สวน³⁴ ในการไต่สวนค้นหาความจริงนั้นทั้งศาล พนักงานอัยการและตำรวจ ต่างมีหน้าที่กระตือรือร้นร่วมมือกันที่จะค้นหาความจริง โดยมีผู้เป็นคู่ต่อสู้ของผู้ถูกกล่าวหา ทั้งนี้อำนาจหน้าที่ต่างๆของเจ้าพนักงานเป็นอำนาจที่ได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code de procedure Penale) ทั้งนี้ก่อนมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลทุกคดีจะต้องผ่านการสอบสวนคดีอาญานั้นเสียก่อน³⁵

3.2.1 หลักการดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่ให้อำนาจการสอบสวนคดีอาญากับอำนาจการฟ้องคดีอาญาเป็นอำนาจเดียวกันกล่าวคือ เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐไม่แบ่งแยกการสอบสวนฟ้องร้องออกจากกัน อำนาจการสอบสวนอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการและพนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวนด้วย³⁶ และได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานขั้นตอนหนึ่ง และขั้นตอนหลังฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลอีกขั้นตอนหนึ่ง โดยมีองค์กรที่

³⁴โกเมน ภัทรภิรมย์, การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส:ชีวิตและผลงานโกเมนภัทรภิรมย์, (กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์,2536), น.86.

³⁵ยิ่งพันธุ์ คำภูเวียง, “เขตอำนาจสอบสวนคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2555) ,น.38.

³⁶เอกรินทร์ หนูนุกกิติ, “การกลั่นกรองคดีอาญาก่อนการพิจารณาของศาล,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต,2543) ,น.33.

เกี่ยวข้อง 3 องค์กร คือ ตำรวจฝ่ายคดี (police judiciaire) พนักงานอัยการ (ministere public) และผู้พิพากษาไต่สวน (judge d'istruction) โดยแต่ละองค์กรจะมีความเชื่อมโยงกันและมีการตรวจสอบกำกับการดูแลการสอบสวนซึ่งกันและกัน การดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสนั้น ยึดหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเป็นหลักการสำคัญ โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐคือ พนักงานอัยการทำหน้าที่ดำเนินคดีอาญาในนามของรัฐ ซึ่งประเทศฝรั่งเศสเป็นชาติแรกที่จัดให้มีพนักงานอัยการและเป็นแบบอย่างของพนักงานอัยการในประเทศอื่นในภาคพื้นยุโรป³⁷

3.2.2 กระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญา ประเทศฝรั่งเศสนั้นใช้ระบบไต่สวน(Inquisitorial system) ในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ซึ่งก่อนที่จะมีการนำคดีอาญาขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลนั้นจะต้องมีการสอบสวนคดีอาญานั้นก่อน ในการดำเนินคดีอาญานั้นสามารถแยกกระบวนการพิจารณาออกเป็น 2 ขั้นตอน³⁸ กล่าวคือ

(1) ขั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญา เป็นขั้นตอนการแสวงหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงโดยจะมีตำรวจพนักงานอัยการและ ผู้พิพากษาไต่สวน เป็นผู้ทำหน้าที่ค้นหารวบรวมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริง โดยทำการสอบสวนคดีทุกคดีก่อนฟ้องคดีอาญา ในการสอบสวนคดีอาญานั้นแบ่งออกเป็น 3 ประเภท

(ก) การสอบสวนเบื้องต้น (Enquete preliminaire) เป็นการสอบสวนคดีที่ไม่ใช่ความผิดซึ่งหน้า พนักงานอัยการหรือตำรวจดำเนินการสอบสวนคดีนั้นให้ได้รับความกระจ่าง เพื่อที่จะดำเนินการขั้นต่อไป การสอบสวนเบื้องต้นแม้จะเป็นเรื่องที่อาศัยความสมัครใจของผู้ที่ถูกสอบสวนเป็นใหญ่และมีส่วนสำคัญมากในการดำเนินคดีอาญา ในการสอบสวนเบื้องต้นนั้นพนักงานอัยการจะพิจารณาจากคำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษที่ได้รับว่าสมควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไร

³⁷คณิต ฒ นคร, อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา: ภูมิธรรมและบทบาทของพนักงานอัยการ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), น.55-66.

³⁸พัฒนาภ พ่วงลาภหลายและ กุลพล พลวัน, “วิธีพิจารณาความอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” วารสารอัยการ , ปีที่ 2 ฉบับที่ 24, น.45, (2552)

(ข) การสอบสวนความผิดซึ่งหน้า (Enquete en cass d' infraction flagrante) เป็นการสอบสวนในกรณีความผิดซึ่งหน้ามีวิธีการรวบรัดเป็นพิเศษเพื่อรวบรวมร่องรอยหลักฐานซึ่งยังใหม่ ๆ สดๆ และสามารถพิสูจน์ความจริงได้โดยมีความมุ่งหมายที่จะรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหลายในทันที หรือในเวลากระชั้นชิดกับเวลากระทำความผิด

(ค) การสอบสวนโดยผู้พิพากษา (Instruction) คือ ศาลชั้นต้นที่มีอำนาจพิจารณาคดี ได้แก่ ศาลแขวงและศาล ที่ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ทำการสอบสวน โดยผู้พิพากษาสอบสวนนั้นจะทำการพิจารณาคดีที่ตนเองทำการสอบสวนไม่ได้ โดยปกติผู้พิพากษาสอบสวนไม่มีอำนาจเริ่มการสอบสวนด้วยตนเองแต่จะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อได้รับคำฟ้องจากพนักงานอัยการ หรือผู้เสียหายก่อน ในการสอบสวนในขั้นนี้เป็นการดำเนินการไปฝ่ายเดียว แต่ทนายความผู้เสียหายและทนายความของผู้ต้องหา มีสิทธิขอเอกสารต่างๆ ได้ อำนาจของผู้พิพากษาสอบสวนนั้นมีมากกว่าอำนาจของตำรวจฝ่ายคดี³⁹ โดยหลักแล้วกฎหมายได้กำหนดให้คดีต่อไปนี้บังคับให้ผู้พิพากษาสอบสวนทำการสอบสวนก่อนฟ้องคดี ได้แก่ คดีอุกฉกรรจ์ทุกเรื่อง คดีที่ผู้เยาว์กระทำความผิด คดีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิด คดีที่ผู้ต้องหาอยู่ในฐานะที่จะต้องถูกฟ้องให้กักกัน ทั้งนี้ผู้พิพากษาอาจสั่งปฏิเสธไม่ยอมสอบสวนก็ได้ แต่ต้องแจ้งเหตุผลด้วย ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจกว้างขวางมาก อาจทำการทุกอย่างที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ในการค้นหาความจริง ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและในส่วนที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา ทั้งในด้านที่เป็นผลร้ายและผลดีแก่ผู้ต้องหา

ในประเทศฝรั่งเศสการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ เป็นหน้าที่ของตำรวจฝ่ายคดี โดยตำรวจฝ่ายคดีจะต้องรีบแจ้งให้พนักงานอัยการทราบทันทีเมื่อพบการกระทำความผิดซึ่งหน้าหรือได้รับการแจ้งว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้าเกิดขึ้น หากพนักงาน

³⁹ โทมน ภัทรภิมย์, “การสอบสวนคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส,” อัยการนิเทศ, เล่ม 31, ฉบับที่ 2, น. 338, (2512).

อัยการ ไปยังที่เกิดเหตุอำนาจในการสอบสวนของตำรวจสิ้นสุดลง และเป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่จะทำการสอบสวนต่อไป⁴⁰

(2) ขั้นตอนหลังฟ้องคดีอาญา เป็นหน้าที่ขององค์กรศาลที่ทำหน้าที่ ขั้นตอนนี้ศาลตัดสินจะเป็นผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินคดีที่ได้มีการสืบสวนสอบสวนมาก่อนแล้ว ในการพิพากษาคดีอาญานั้น ศาลยุติธรรมจะทำหน้าที่ในการค้นหาความจริง คือ การแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆร่วมกับคู่ความ⁴¹และศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยหากแน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดนั้น

3.2.3 องค์กรที่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีอาญา ในการดำเนินคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศสจะมีองค์กรใหญ่ ๆ อยู่ 3 องค์กรคือ ตำรวจฝ่ายคดี พนักงานอัยการ ผู้พิพากษาสอบสวนและศาลไต่สวน ซึ่งแต่ละองค์กรต่างมีหน้าที่ช่วยกันค้นหาความจริง โดยเป็นการร่วมมือกันค้นหาความจริงในลักษณะเชื่อมโยงกันและตรวจสอบกำกับดูแลการสอบสวนซึ่งกันและกัน

(ก) ตำรวจฝ่ายคดี (officier de police judiciaire) ตำรวจฝรั่งเศสมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อย ค้นหาผู้กระทำความผิดกฎหมาย รวบรวมพยานหลักฐานต่างๆและทำการจับกุมผู้กระทำความผิด⁴² โดยการปฏิบัติงานนั้นจะอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ เมื่อตำรวจฝ่ายคดีได้ทราบถึงการกระทำความผิดแล้วต้องรายงานให้พนักงานอัยการทราบทันทีและต้องไปยังสถานที่เกิดเหตุ เมื่อพนักงานอัยการไปถึงที่เกิดเหตุแล้ว ตำรวจฝ่ายคดีก็จะหมดอำนาจที่จะทำการสอบสวน อีกทั้งตำรวจจะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานอัยการ ในกรณีความผิดอาญาทั่วไปและความผิดลหุโทษ ตำรวจฝ่ายคดีเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนเบื้องต้น

⁴⁰The French code of criminal procedure. Article 68 แปลโดย พงศ์พิพัฒน์ ทัศนโกวิท, “การค้นหาความจริงในคดีอาญาโดยนาระบบไต่สวนมาใช้ในศาลยุติธรรม,” (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2550),น.101.

⁴¹ The French code of criminal procedure. Article 327,405,427 แปลโดย พงศ์พิพัฒน์ ทัศนโกวิท, “การค้นหาความจริงในคดีอาญาโดยนาระบบไต่สวนมาใช้ในศาลยุติธรรม,” (วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง,2550),น.102.

⁴²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 16

(ข) พนักงานอัยการ เนื่องจากประเทศฝรั่งเศสแบ่งแยกการสอบสวนฟ้องร้อง ออกจากการพิจารณาพิพากษา โดยพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้อง พนักงานอัยการของฝรั่งเศสจึงมีหน้าที่ทำการสอบสวนตั้งแต่เริ่มต้นคดี แต่ในทางปฏิบัติเมื่อตำรวจฝ่ายคดีได้ทราบการกระทำผิดแล้วจะต้องทำรายงานให้พนักงานอัยการทราบทันทีและต้องไปยังสถานที่เกิดเหตุ แต่เมื่อพนักงานอัยการไปถึงที่เกิดเหตุอำนาจในการสอบสวนของตำรวจจะหมดลงและพนักงานอัยการจะเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนเองและมีอำนาจในการสั่งให้ตำรวจดำเนินการใดๆก็ได้⁴³ และยังมีอำนาจในการควบคุมการสอบสวนจากการปฏิบัติงานของตำรวจ โดยถือว่าตำรวจเป็นเครื่องมือหรือกลไกของการอำนวยความสะดวกทางอาญา มีพนักงานอัยการเป็นผู้กำกับและควบคุมทิศทางการสอบสวน พนักงานอัยการของประเทศฝรั่งเศสจึงมีอำนาจทำการสอบสวนด้วยตนเองอย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่คดีเกิดจนถึงมีความเห็นสมควรสั่งเป็นอย่างไ

(ค) ศาลไต่สวน (Jurisdiction' Instruction) กล่าวคือ ผู้พิพากษาไต่สวนมีอำนาจอย่างพนักงานสอบสวนและผู้พิพากษาเมื่อทำการสอบสวนคดีเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการส่งฟ้องจำเลยต่อศาลที่มีอำนาจตัดสิน หรือดำเนินการสั่งไม่ฟ้อง และมีศาลไต่สวนชั้นที่สอง มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคำร้องขอคุ้มครองที่อุทธรณ์คำสั่งของผู้พิพากษาไต่สวนและพิจารณาความผิดอาญาชั้นมหันตโทษ เมื่อผู้พิพากษาไต่สวนส่งสำนวนมาให้พิจารณาว่าจะส่งฟ้องจำเลยต่อศาล โดยหลักการแล้วผู้พิพากษาไต่สวนไม่มีอำนาจเริ่มการสอบสวนด้วยตนเองแต่จะทำการสอบสวนได้ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายร้องขอและเมื่อผู้พิพากษาได้รับมอบหมายให้ทำการสอบสวนจะต้องไปทำการสอบสวนด้วยตนเอง เช่น ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ ค้นยึดของกลาง สอบพยานต่างๆ

การดำเนินคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส จะมีองค์กรใหญ่ 3 องค์กรด้วยกัน คือ ตำรวจฝ่ายคดี พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาสอบสวน เพียงแต่มีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจน⁴⁴ คือหากเป็นคดีที่มีความผิดเล็กน้อยตำรวจจะทำการสอบสวนไปโดยลำพังแต่หากเป็นคดีสำคัญเจ้าหน้าที่ตำรวจจะแจ้ง

⁴³ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ค.ศ.2005 มาตรา 68

⁴⁴ธาตาพันธ์ อังกินันท์, “รายงานการฝึกอบรมและดูงานเรื่องการดำเนินคดีอาญา ณ ประเทศฝรั่งเศส,” อัยการนิเทศ, เล่ม53ตอน4 ,น.488-491,(2534)

ให้พนักงานอัยการทราบเพื่อทำการสอบสวน โดยพนักงานอัยการอาจไปทำการสอบสวนด้วยตนเอง หรือแจ้งให้ผู้พิพากษาทำการสอบสวนด้วย แต่ในทางปฏิบัติจะให้ตำรวจทำการสอบสวนแทน และตำรวจจะต้องทำรายงานสรุปผลการสอบสวนให้พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการสั่งเองว่า เห็นสมควรเป็นอย่างไร

3.2.4 ข้อเท็จจริงที่จะต้องทำการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริง ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศในระบบซีวิลลอว์ การดำเนินคดีอาญาจึงเป็นระบบการไต่สวนหาความจริงที่ศาล พนักงานอัยการ และทนายความทำหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริงการดำเนินคดีอาญาจะเริ่มต้นจากตำรวจ โดยตำรวจทำหน้าที่สอบสวนและรวบรวมข้อเท็จจริงตลอดจนพยานหลักฐานเกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด รายงานต่างๆเกี่ยวกับคดี รวมถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติการกระทำความผิดและภูมิหลังของจำเลยเพื่อเสนอพนักงานอัยการ โดยพนักงานอัยการจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจเองและแม้แต่ในชั้นศาลเองศาลก็จะทำหน้าที่ในการแสวงหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงในคดี การสอบสวนผู้ต้องหาในประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ทำการสอบสวนเฉพาะพฤติการณ์แห่งคดีที่เกิดขึ้นเท่านั้น แต่ยังสามารถสืบไปถึงบุคลิกลักษณะและพฤติการณ์แวดล้อมเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา เพื่อนำไปสู่กระบวนการสุดท้ายที่จะพิจารณาพิพากษาว่าผู้ต้องหามีความผิดและกำหนดบทลงโทษ

การสืบเสาะหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดหรือจำเลย เป็นสาระสำคัญที่ไม่อาจแยกออกจากระบบการดำเนินคดีได้ เนื่องจากประวัติภูมิหลังของผู้กระทำความผิดและสิ่งแวดล้อมนั้น รวมถึงเหตุใกล้ชิดที่ทำให้เขากระทำความผิด เป็นสิ่งที่ประ โยชน์ต่อการกำหนดโทษให้มีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดตามหลัก Individualization โดยการสืบเสาะข้อเท็จจริงจะต้องกระทำอย่างกว้างเพื่อให้ทราบถึงประวัติ และเหตุการณ์แวดล้อมของผู้กระทำความผิด โดยมุ่งหมายที่จะให้เกิดความเป็นธรรมในการกำหนดโทษ ทั้งนี้โดยอาศัยสภาวะทางสังคมและบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิดเป็นส่วนประกอบในการพิจารณาด้วย

การสอบสวนคดีอาญา หากผู้พิพากษาไต่สวนเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะต้องศึกษาถึงตัวผู้ต้องหาให้กระจ่างแจ้ง ก็มีอำนาจทำการควบคุมตัวผู้ต้องหาและทำการสอบสวนถึงอุปนิสัย ใจคอ ความรู้ สติปัญญา สภาพครอบครัว และสภาพสังคมของผู้ต้องหาได้ด้วยตนเอง หรือมอบหมายให้

ตำรวจฝ่ายคดีเป็นผู้สอบสวนก็ได้ นอกจากนี้หากผู้พิพากษามีความสงสัยเพิ่มเติมก็อาจขอให้นายแพทย์ตรวจร่างกาย และจิตใจของผู้ต้องหาได้ โดยเฉพาะในความผิดประเภทคดีอาญาชั้นมหันตโทษ⁴⁵ กฎหมายบังคับให้ผู้พิพากษาศาลไต่สวนจะต้องทำการสอบสวนเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้ต้องหา⁴⁶ ส่วนในความผิดอาญาชั้นมัธยมโทษกฎหมายไม่ได้บังคับว่าให้ต้องทำการสอบสวนแต่ก็สุดแล้วแต่ดุลพินิจของผู้พิพากษาศาลไต่สวนที่เห็นสมควรเป็นอย่างไร จึงเห็นได้ว่าประเทศฝรั่งเศสนำเอาอัตราโทษมาเป็นเงื่อนไขในการที่จะพิจารณาว่าคดีจะต้องดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องหา

ประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศสการพิจารณาคดีที่ผู้กระทำความผิดมีอายุไม่เกิน 21 ปี จะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคล โดยเจ้าหน้าที่ทางสังคมสงเคราะห์ (travailleurs sociaux) ก่อน โดยข้อมูลส่วนบุคคลจะประกอบไปด้วย⁴⁷

- 1) การยอมรับสารภาพของผู้กระทำความผิด
- 2) ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการกระทำความผิด เช่น เป็นบุคคลที่ครอบครัวหย่าร้าง หรือ เป็นบุคคลที่สถานะทางครอบครัวตกอยู่ในสถานการณ์ที่ลำบากทางการเงิน
- 3) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาโดยอายุของผู้กระทำความผิด เป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาคดี
- 4) การกระทำความผิดติดนิสัย ผู้กระทำความผิดเป็นครั้งแรกอาจได้รับการให้อภัย หรือ ลงโทษสถานเบา หรืออาจมีการรอลงโทษ แต่ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดซ้ำใหม่อาจถือว่า

⁴⁵ความผิดอาญาชั้นมหันตโทษ ตามประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 131-1 ได้แก่

- (1) จำคุกตลอดชีวิตหรือกักขังตลอดชีวิต
- (2) จำคุกหรือกักขังสามสิบปี
- (3) จำคุกหรือกักขังยี่สิบปี
- (4) จำคุกหรือกักขังสิบห้าปี

⁴⁶ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส ค.ศ. 2005 มาตรา 79

⁴⁷เศรษฐชัย อันสมศรี, “ดุลพินิจในการกำหนดโทษจำคุก,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์

เป็นผู้กระทำความผิดตติณีสัยตามเงื่อนไขที่กำหนด และอาจได้รับโทษหนักขึ้นตามกฎหมายบัญญัติขึ้นเอาไว้

5) การเป็นคนต่างด้าว

6) พฤติกรรมของผู้กระทำผิดในระหว่างพิจารณา เช่น ลักษณะทางกายภาพของผู้กระทำความผิดซึ่งปรากฏต่อศาล เช่น การแต่งตัว การพูดจา บุคลิกลักษณะน่ากลัว หรืออันตรายหรือไม่ โง่เขลาหรือไม่ เป็นต้น

อาจกล่าวได้ว่าการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐในประเทศฝรั่งเศสต่างช่วยกันค้นหาความจริงโดยในการรวบรวมพยานหลักฐานในการค้นหาความจริงนั้น จะทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นพฤติการณ์ในคดีและข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดทั้งสองส่วนเพราะถือว่าทั้งสองส่วนนี้ต่างมีความสำคัญต่อการที่จะค้นหาความจริงว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่และสาเหตุมาจากอะไรหรือ ทำเพื่ออะไร เหล่านี้ล้วนแต่จะต้องทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดทั้งนั้นอีกทั้งการสืบเสาะข้อเท็จจริงในทางสังคม สุขภาพทางกายและทางจิตของผู้กระทำผิดรวมทั้งบุคลิกลักษณะ ประวัติภูมิหลัง เหล่านี้นอกจากจะทำให้ค้นหาความจริงได้อย่างกระจ่างแท้ยังส่งผลถึงการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิดอีกด้วย

3.2.5 การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดียาเสพติดฐานมีไว้ในครอบครอง ในการสอบสวนคดียาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสนั้นไม่มีกฎหมายกำหนดหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการดำเนินคดียาเสพติดไว้เป็นพิเศษ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญา เป็นหลักในการดำเนินคดียาเสพติด ในการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นจึงใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจและพนักงานอัยการในการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับคดียาเสพติด

3.2.5.1 นโยบายด้านยาเสพติด ในประเทศฝรั่งเศสได้เปลี่ยนมาใช้มาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (harm reduction) ตามหลังประเทศอื่นๆ ในยุโรป ก่อนปี ค.ศ.1995 นโยบายการลงโทษผู้เสพยาอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายอาญาที่บัญญัติขึ้นเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม ค.ศ. 1970 ขณะที่ประเทศอื่นๆในยุโรปได้เปลี่ยนไปใช้มาตรการทางการแพทย์และทางสังคมที่มียาเสพติดเป็นต้นเหตุได้ ขณะที่

ฝรั่งเศสยังคงใช้มาตรการการงดเสพเป็นวิธีการบำบัดและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นเครื่องมือในการลดการเสพและลดการลักลอบค้ายาเสพติด ประเทศฝรั่งเศสรักษาโครงสร้างทางนิติบัญญัติและสนธิสัญญาโดยรวมไว้อย่างเดิม กฎหมายที่บัญญัติเกี่ยวกับสาธารณสุข (the public health code) และกำหนดมาตรการดูแลสุขภาพและมาตรการควบคุม ซึ่งได้กำหนดวิธีการของประเทศฝรั่งเศสในการควบคุมการลักลอบค้ายาเสพติด การห้ามเสพยาเสพติด และเปิดให้บริการรักษาผู้ติดยาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย กำหนดความผิดและโทษที่จะได้รับใหม่ และแยกคดียาเสพติดที่ไม่มีอันตรายร้ายแรงออกจากคดีอาญาโดยนำไปรวมไว้ในระบบการดูแลจัดการทั่วไปหรือในระบบที่ไม่มีการลงโทษทางอาญา (punitive measures) นโยบายของประเทศฝรั่งเศสให้คำจำกัดความของ การติดยา ว่าเป็นปัญหาทางจิตใจที่วิธีการรักษาทางจิตสามารถช่วยได้

การปรับปรุงแก้ไขมาจากรายงานและบทความศึกษาหลายฉบับซึ่งรวมถึงรายงานPelletier report พบว่าประเทศฝรั่งเศสมีความจำเป็นต้องแยกประเภทระหว่างผู้เสพและผู้ลักลอบค้ายา และมีความจำเป็นที่ต้องมีการลงโทษที่น้อยลงและการบำบัดที่เพิ่มมากขึ้น ต่อมาได้เสนอมาตรการลดทอนความเป็นอาชญากรรมของการใช้ยาเสพติดเป็นการส่วนตัว แต่การเสพยาเสพติดก็ยังคงผิดกฎหมายอยู่ รัฐบาลฝรั่งเศสยังตระหนักถึงการเพิ่มจำนวนของผู้เสพยาที่เสพยาทั้งที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมายร่วมกัน

กฎหมายที่เกี่ยวกับยาเสพติดในประเทศฝรั่งเศสนอกจากประมวลกฎหมายอาญา(panel code)และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of panel procedure) แล้วยังมีประมวลกฎหมายการกระทรวงสาธารณสุข (Code of public health/Code de la sante publique) และประมวลกฎหมายศุลกากร (Code of Cutom)⁴⁸ กฎหมายฝรั่งเศสนั้นอยู่ภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศเนื่องจากประเทศฝรั่งเศสได้ให้สัตยาบันอนุสัญญาสหประชาชาติที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด คือ อนุสัญญาเดี่ยวยาเสพติด 1961 (Single Convention on narcotics) อนุสัญญาต่อจิตประสาท 1971 (Convention on psychotropics) และอนุสัญญาต่อต้านการค้ายาเสพติดและจิตประสาท 1988 (Convention against Illicit Trafficking of narcotics and of psychotropics)

⁴⁸อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21, น. 73.

สาระสำคัญของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด ประเทศฝรั่งเศสไม่แยกแยะระหว่างสารที่ผิดกฎหมาย ดังนั้นความผิดเช่นการใช้ยาเสพติดจะถูกดำเนินคดีและตัดสินในลักษณะเดียวกันโดยไม่คำนึงถึงชนิดของสารที่ผิดกฎหมาย โดยเจ้าหน้าที่จะพิจารณาถึงคุณสมบัติของสาร ปริมาณและประวัติอาชญากรรมที่มีมาก่อน เพื่อใช้ในการตัดสินและพิจารณาคำเนินคดี หรืออาจไม่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิด ในกรณีการใช้ยาเสพติดเพื่อสาธารณะหรือเพื่อส่วนตัวในประเทศฝรั่งเศสถือเป็นสิ่งต้องห้าม และถูกบัญญัติว่าเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายแต่อาจหันมาใช้โปรแกรมการรักษาตามคำสั่งศาล⁴⁹ แทนการลงโทษจำคุก

ในการสอบสวนคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้นยังคงเป็นอำนาจของพนักงานอัยการอย่างเช่นคดีอาญาทั่วไป พนักงานอัยการมีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานและมีตำรวจเป็นผู้ช่วยในการรวบรวมพยานหลักฐาน และหากเป็นกรณีที่เป็นคดียาเสพติดและเข้าข่ายบทลงโทษหนักจะถือว่าคดีเหล่านั้นเป็นคดีอุกฉกรรจ์ เช่นความผิดฐานค้ายาเสพติดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 222-34 ถึง 222-40 คดีเหล่านี้อำนาจการสอบสวนจะเป็นของผู้พิพากษาไต่สวน ลักษณะการใช้อำนาจในการสอบสวนเพื่อค้นหาความจริงของพนักงานอัยการนอกจากอำนาจทั่วไป เช่น ออกคำสั่งแก่ตำรวจ พนักงานอัยการยังมีอำนาจค้น ยึดยาเสพติดที่พบได้จากการค้นหลังจากที่ได้รับแจ้งจากตำรวจว่ามีบุคคลครอบครองยาเสพติด⁵⁰

3.2.5.2 ความผิดและบทลงโทษ ตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษของประเทศฝรั่งเศส ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษไว้ในประมวลกฎหมายสาธารณสุข ต่อมาภายหลังได้แยกความผิดที่รุนแรงบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาระบบใหม่ในที่นี้จะนำเสนอบทกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดกฎหมายยาเสพติดให้โทษของประเทศฝรั่งเศสที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายสาธารณสุขและประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้⁵¹

⁴⁹ประมวลกฎหมายกระทรวงสาธารณสุข มาตรา L3421-1 โทษสำหรับความผิดนี้มีโทษตั้งแต่จำคุกหนึ่งปี หรือปรับ 25,000 ฟรังก์

⁵⁰อ้างแล้ว เชนอรรถที่ 20, น.52.

⁵¹ บัณฑิต ไชยวงศ์, “ความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 : กรณีศึกษาการค้าเมทแอมเฟตามีน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2558), น.55

(1) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา แบ่งเป็น

ความผิดฐานใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 628⁵² จะลงโทษจำคุก 1 ปี และหรือปรับ 25,000 ฟรังก์ฝรั่งเศส สำหรับผู้ที่เสพยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย กระนั้นก็ตามบทบัญญัตินี้ได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าในกรณีที่ไม่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ใช้ยาในปริมาณเพียงเล็กน้อย แต่มาตรานี้ก็ได้รับการยืนยันแล้วว่าไม่ละเมิดสิทธิของบุคคลที่ต้องมีตามมาตรา 9 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของยุโรป (European Convention on Human Rights) ซึ่งสามารถบังคับโทษทางอาญาได้ตามกรณีที่เหมาะสม

ความผิดฐานก่อให้เกิดการใช้ยาเสพติดหรือลักลอบค้ายาเสพติดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 630⁵³ บัญญัติความผิดฐานนี้สำหรับการกระทำที่เป็นการชักนำให้หรือติดต่อให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอถึงรชาดอย่างอื่นที่มีผลเช่นเดียวกับยาเสพติดให้โทษ ซึ่งรัฐควบคุม ผู้กระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษจำคุก 5 ปีและปรับเงิน 500,000 ฟรังก์ฝรั่งเศส

(2) การกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา⁵⁴ แบ่งเป็น

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดขั้นร้ายแรง (the serious drug offences) ได้แก่ การควบคุมหรือจัดการองค์กรที่มีเป้าหมายในการลักลอบค้ายาเสพติด (Controlling or organizing a group destined for drug trafficking) ผลิตภัณฑ์หรือการผลิตยาเสพติดในโรงงาน (production or manufacture of drug) ได้แก่

⁵²ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 628 แปลโดย บัณฑิต ไชยวงศ์, “ความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522: กรณีศึกษาการค้าเมทแอมเฟตามีน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง), น.56.

⁵³ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 630 แปลโดย บัณฑิต ไชยวงศ์, “ความเหมาะสมของโทษประหารชีวิตในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522: กรณีศึกษาการการค้าเมทแอมเฟตามีน,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง), น.56.

⁵⁴ Wliian publishing Culmcott House, French criminal law, (London: TJ Internatiomal Psdstow Comwall, 2011), p.56-95

1) กรณีการควบคุมหรือจัดการองค์กรที่มีเป้าหมายในการลักลอบค้ายาเสพติด บทบัญญัติ มาตรา 222-34⁵⁵ บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการบังคับบัญชาการหรือจัดการกลุ่มองค์กรที่มี วัตถุประสงค์ที่ผิดกฎหมายเพื่อผลิต ผลิตในโรงงาน นำเข้า ส่งออก ขนส่ง ครอบครอง เสนอให้ จัด จำหน่าย การได้มาหรือใช้ยาเสพติด ให้ลงโทษ จำคุกตลอดชีวิตและปรับเงินจำนวน 50 ล้านฟรังก์ ฝรั่งเศส” เป้าหมายของความผิดตามมาตรา นี้ คือ ผู้นำขององค์กรมาเฟีย องค์กรมาเฟียและจะใช้อย่าง จำกัดโดยศาลเท่านั้น

2) กรณีผลิตภัณฑ์หรือการผลิตยาเสพติดในโรงงาน บทบัญญัติ มาตรา 222-35⁵⁶ บัญญัติว่า “ผลิตภัณฑ์ที่ผิดกฎหมายหรือการผลิตยาเสพติดในโรงงานผลิตจะต้องถูกลงโทษ และจะต้องรับ โทษ หนักขึ้นอีกหากปรากฏว่าได้กระทำโดยรูปแบบขององค์กรกลุ่ม ให้ลงโทษ จำคุกเป็นเวลา 20 ปีและปรับเงิน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส และต้องเพิ่มโทษจำคุกเป็นเวลา 30 ปี ในกรณีปรากฏว่าได้กระทำโดยรูปแบบ องค์กรกลุ่ม” เป้าหมายของความผิดตามมาตรา นี้ คือ สมาชิกขององค์กรมาเฟีย

ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดขั้นสำคัญ (the major offences) ได้แก่ นำเข้าหรือส่งออกซึ่งยา เสพติด (import or export of drug) ขนส่ง ครอบครอง เสนอขาย หรือจัดจำหน่ายยาเสพติด (transport, possession, offer or supply of drug) อำนวยความสะดวกในการใช้ยาเสพติด (facilitating the illegal use of drug) การฟอกเงินที่ได้จากการกระทำผิด (money launderings) กระทำความผิดในการพิสูจน์ความ บริสุทธิ์จากแหล่งที่มา (false justification of resources) จัดจำหน่ายหรือให้ความเห็นชักจูงให้ผู้อื่นเสพ

⁵⁵ Code pénal Article 222-34 Le fait de diriger ou d'organiser un groupement ayant pour objet la production, la fabrication, l'importation, l'exportation, le transport, la détention, l'offre, la cession, l'acquisition ou l'emploi illicites de stupéfiants est puni de la réclusion criminelle à perpétuité et de 7 500 000 euros d'amende.

Les deux premiers alinéas de l'article 132-23 relatif à la période de sûreté sont applicables à l'infraction prévue par le présent article

⁵⁶ Code pénal Article 222-35 La production ou la fabrication illicites de stupéfiants sont punies de vingt ans de réclusion criminelle et de 7 500 000 euros d'amende.

Ces faits sont punis de trente ans de réclusion criminelle et de 7 500 000 euros d'amende lorsqu'ils sont commis en bande organisée.

ยาเสพติด (supply or offer with a view to personal consumption) การเสพยาเสพติด (use of drug) ก่อให้เกิดการใช้หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (provocation to use or deal in drug) ได้แก่

1) กรณีนำเข้าหรือส่งออกซึ่งยาเสพติด บทบัญญัติ มาตรา 222-36⁵⁷ บทบัญญัติไว้ว่า “การนำเข้า หรือส่งออก ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายจะต้องถูกลงโทษ และจะต้องรับโทษหนักขึ้นอีกหากปรากฏว่าได้กระทำโดยส่วนหนึ่งส่วนใดขององค์กรกลุ่ม ลงโทษจำคุกเป็นเวลา 10 ปีและปรับเงิน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส และต้องเพิ่มโทษจำคุกเป็นเวลา 30 ปี ในกรณีปรากฏว่าได้กระทำโดยรูปแบบขององค์กรกลุ่ม”

2) กรณีขนส่ง ครอบครอง เสนอขายหรือจัดจำหน่ายยาเสพติด บทบัญญัติ มาตรา 222-37 วรรค1⁵⁸ บัญญัติว่า “การขนส่ง การครอบครอง การเสนอ การจัดจำหน่าย การได้มาหรือใช้ยาเสพติดอย่างผิดกฎหมาย จะต้องถูกลงโทษจำคุกเป็นเวลา 10ปีและปรับเงิน 50ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส”

3) กรณีอำนวยความสะดวกในการใช้ยาเสพติด บทบัญญัติ มาตรา 222-37⁵⁹ บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีการอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ด้วยวิธีการที่ผิดกฎหมายในการเสพยา การได้รับใบสั่งยาโดยวิธีการที่ผิด หรือไม่เหมาะสม การได้ใบสั่งยาโดยการเปลี่ยนมือโดยรู้ว่าผิดกฎหมายหรือได้มาโดยวิธีการที่ไม่ถูกต้องถูกลงโทษ ให้ลงโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับเงินจำนวน 50 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส”

4) กรณีการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำผิด บทบัญญัติ มาตรา 222-38 บัญญัติว่า “ถ้า

⁵⁷ Code pénal Article222-36 L'importation ou l'exportation illicites de stupéfiants sont punies de dix ans d'emprisonnement et de 7 500 000 euros d'amende.

Ces faits sont punis de trente ans de réclusion criminelle et de 7 500 000 euros d'amendelorsqu'ils sont commis en bande organisée

⁵⁸ Code pénal Article222-37 Le transport, la détention, l'offre, la cession, l'acquisition ou l'emploi illicites de stupéfiants sont punis de dix ans d'emprisonnement et de 7 500 000 euros d'amende.

⁵⁹ Code pénal Article222-37 Le transport, la détention, l'offre, la cession, l'acquisition ou l'emploi illicites de stupéfiants sont punis de dix ans d'emprisonnement et de 7 500 000 euros d'amende.

Est puni des mêmes peines le fait de faciliter, par quelque moyen que ce soit, l'usage illicite de stupéfiants, de se faire délivrer des stupéfiants au moyen d'ordonnances fictives ou de complaisance, ou de délivrer des stupéfiants sur la présentation de telles ordonnances en connaissant leur caractère fictif ou complaisant

ข้อเท็จจริงปรากฏว่ามีการอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด หรือกระทำได้ในการปกปิด ต่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินดั้งเดิมหรือแหล่งที่มาของเจ้าของทรัพย์สิน ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา 222-34 ถึง 222-37 หรือ ช่วยเหลือในการยกย้าย ซ่อน หรือเปลี่ยนมือของทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดข้างต้นต้องถูกลงโทษ ให้ลงโทษจำคุก 10 ปี และปรับเป็นเงิน 5 ล้านฟรังก์ฝรั่งเศส การปรับเงินจะถูกเพิ่มอีกเป็นสองเท่าของมูลค่าทรัพย์สินหรือเงินที่มีหากผู้กระทำความผิดเป็นตัวการในการฟอกเงิน”

5) กรณีกระทำความผิดในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์จากแหล่งที่มา บทบัญญัติมาตรา 222-39-1 ได้ถูกเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายนี้ บัญญัติว่า ข้อเท็จจริงใดไม่สามารถพิสูจน์แหล่งที่มาให้สอดคล้องกันกับวิถีชีวิตของผู้ใดผู้หนึ่งในการติดต่ออย่างปกติกับ ผู้กระทำความผิดกฎหมายในหมวดนี้ หรือการเกี่ยวกับผู้ที่เสพยาเสพติด ต้องถูกลงโทษ จำคุก 5 ปี และปรับเงินจำนวน 5 แสนฟรังก์ฝรั่งเศส การลงโทษจะเพิ่มเป็นจำคุก 10 ปี เมื่อใครคนหนึ่งหรือผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ที่อ้างถึงนั้นในการอ้างถึงนั้นเป็นผู้เยาว์

6) จัดจำหน่ายหรือให้ความเห็นชักจูงให้ผู้อื่นเสพยาเสพติด บทบัญญัติมาตรา 229-39⁶⁰ บัญญัติว่า ผู้ที่จัดจำหน่ายหรือเสนอขายยาเสพติดให้ผู้อื่น โดยให้ความเห็นเพื่อให้ผู้อื่นเสพยาต้องถูกลงโทษ ถ้าการกระทำดังกล่าวจะถูกลงโทษหนักขึ้นอีกเมื่อผู้ถูกกระทำเป็นผู้เยาว์หรือ ผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน หรือ มีหลักฐานว่าได้เป็นการกระทำของฝ่ายบริหาร ให้ลงโทษ จำคุก 5 ปี และปรับเงินจำนวน 5 แสนฟรังก์ฝรั่งเศส การลงโทษจะเพิ่มเป็นจำคุก 10 ปี เมื่อผู้ถูกกระทำเป็นผู้เยาว์หรือ ผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน หรือ มีหลักฐานว่าได้เป็นการกระทำของฝ่ายบริหาร

⁶⁰ Code pénal Article 222-39 La cession ou l'offre illicites de stupéfiants à une personne en vue de sa consommation personnelle sont punies de cinq ans d'emprisonnement et de 75 000 euros d'amende.

La peine d'emprisonnement est portée à dix ans lorsque les stupéfiants sont offerts ou cédés, dans les conditions définies à

l'alinéa précédent, à des mineurs ou dans des établissements d'enseignement ou d'éducation ou dans les locaux de l'administration, ainsi que, lors des entrées ou sorties des élèves ou du public ou dans un temps très voisin de celles-ci, aux abords de ces établissements ou locaux.

(3) บทกฎหมายการป้องกันการทำผิดพิเศษ (specific defence) เป็นการยากที่จะสืบสวนถึงการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มาตรา 222-43 ได้บัญญัติถึง ผู้ใดที่ได้รับโทษจำคุกจะได้รับลดโทษลงกึ่งหนึ่งหากให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการสืบสวนการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

สำหรับโทษในความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส ได้กำหนดรายละเอียดการลงโทษในลักษณะที่หลากหลายกว่ากฎหมายในอดีต คือ มีโทษที่สูงกว่า ศาลระดับกลางสามารถที่จะลงโทษจำคุกผู้กระทำผิดที่ค้ายาเสพติดซ้ำซากได้ถึง 40 ปี นอกจากนี้ในการพิจารณาความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดบางเรื่องกฎหมายยังได้กำหนดเขตอำนาจศาลอุทธรณ์ที่ประกอบด้วยผู้พิพากษาอาชีพอย่างเดียว และในกรณีความผิดฐานค้ายาเสพติดถูกกำหนดให้มีโทษรุนแรงด้วยเหตุผลที่กระทำต่อเยาวชน มีผลต่อกลไกทางเศรษฐกิจที่มีเรื่องการฟอกเงินเข้ามาเกี่ยวข้องในกฎหมายอาญาที่เกี่ยวกับยาเสพติดด้วย

กฎหมายอาญาของฝรั่งเศสในความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดนั้น ไม่ได้มีบทสันนิษฐานเรื่องปริมาณการครอบครองยาเสพติดว่าจำนวนเท่าใดถึงเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้องนำพยานหลักฐานสืบถึงเจตนาในการมียาเสพติดเอง โดยการสอบสวนนั้นก็จะต้องมุ่งเน้นการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด อาทิ ประวัติภูมิหลัง บุคลิกลักษณะ สาเหตุในการกระทำความผิด สภาพทางสังคม สภาพทางครอบครัว เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอบสวนสั่งคดีและกำหนดโทษทั้งนี้ การดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสมุ่งเน้นการแสวงหาความจริงเพื่อนำมาประกอบการดำเนินคดี

3.2.5.2 การนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหามาใช้ในคดียาเสพติด อย่างที่ได้กล่าวว่าการดำเนินคดียาเสพติดนั้นไม่ได้มีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาโดยเฉพาะ ฉะนั้นการดำเนินคดียาเสพติดจึงอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศสเช่นเดียวกับการดำเนินคดีอาญาทั่วไป ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาจึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่จะต้องร่วมกันในการค้นหาความจริง และในการค้นหาความจริงเพื่อนำมาดำเนินคดียาเสพติดและนำมาใช้ประกอบดุลพินิจทั้งในการสั่ง

คดีและในการกำหนดโทษนั้น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ และตำรวจจะต้องร่วมกันดำเนินคดีเพื่อเป็นการค้นหาความจริง

ประเทศฝรั่งเศสทุกคดีจะต้องผ่านกระบวนการสอบสวนคดีเพื่อค้นหาความจริงมาก่อนแล้ว มิฉะนั้นศาลจะพิพากษาไม่ได้ ในการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานอัยการนั้นก็เพื่อการสั่งคดีว่าเห็นสมควรฟ้องหรือไม่ฟ้อง โดยประเทศฝรั่งเศสใช้ระบบการสั่งคดีแบบระบบดุลพินิจ⁶¹ พนักงานอัยการอาจใช้ดุลพินิจในการสั่งยุติคดีหากเห็นว่าการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหา นั้นไม่เป็นประโยชน์หรือ เห็นว่ามีเหตุไม่สมควรดำเนินคดี หรือคดีที่มีผลกระทบต่อสังคมน้อยมาก⁶² ฉะนั้นแล้ว การนำข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหามาใช้ในคดีอาชญากรรมจึงมีความสำคัญต่อการแสวงหาความจริงและส่งผลต่อการพิจารณากำหนดโทษให้เหมาะสมกับจำเลย

พนักงานอัยการของประเทศฝรั่งเศสเป็นผู้มีอำนาจการสอบสวนคดีและเห็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคดีตั้งแต่ต้น ข้อเท็จจริงในส่วนเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา นั้นสำหรับประเทศฝรั่งเศสจึงปรากฏชัดตั้งแต่ในขั้นตอนการสอบสวนคดีของพนักงานอัยการและจะนำมาใช้ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมตั้งแต่การสั่งคดีของพนักงานอัยการและการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษของศาล นับได้ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องหา นั้นถูกนำมาใช้เป็นประโยชน์ตั้งแต่มีการเริ่มต้นคดีหรือถูกนำมาใช้ควบคู่กับการพิจารณาพฤติการณ์ในการทำความผิดของผู้ต้องหาแล้ว

ขั้นตอนการสั่งคดีของพนักงานอัยการ ในประเทศฝรั่งเศสในการดำเนินคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมนั้นหากไม่มีพนักงานอัยการ ศาลจะพิจารณาคดีไม่ได้ และพนักงานอัยการแต่ผู้เดียวเท่านั้นที่จะสามารถสั่งคดีโดยใช้ระบบดุลพินิจ พนักงานอัยการจะใช้ดุลพินิจในการสั่งคดี โดยเมื่อมีการสอบสวนคดี หรือพนักงานอัยการได้รับสำนวนการสอบสวนจากตำรวจฝ่ายคดี หรือจากผู้พิพากษาสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการจะทำการตรวจสอบว่าในสำนวนการสอบสวนนั้นมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาอย่างไรเพียงพอที่จะสมควรดำเนินการต่อไปหรือไม่หากพนักงานอัยการเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวยังไม่

⁶¹ สรรค์ชัย สุทธิชนะ, “การนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ถูกกล่าวหาเข้าสู่คดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2551), น.61.

⁶² เพิ่งอ้าง, น.61.

เพียงพอพนักงานอัยการก็มีอำนาจให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ เมื่อพนักงานอัยการได้ข้อเท็จจริงในการสอบสวนทั้ง พฤติการณ์ในการกระทำความผิดและประวัติภูมิหลังของผู้ต้องหาครบถ้วนก็จะนำมาพิจารณาประกอบกันเพื่อใช้ดุลพินิจในการสั่งคดี ทั้งนี้พนักงานอัยการจะสั่งฟ้องคดีก็ต่อเมื่อเห็นสมควรและเพื่อประโยชน์ของสังคม พนักงานอัยการของประเทศฝรั่งเศสไม่จำเป็นต้องฟ้องทุกเรื่องแม้จากพฤติการณ์นั้นผู้ต้องหากระทำความผิดจริง พนักงานอัยการก็อาจใช้ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้องคดีได้ถ้าหากพิจารณาจากประวัติภูมิหลัง และสาเหตุการกระทำความผิด อีกทั้งเห็นว่าเป็นความผิดเล็กน้อย ไม่คุ้มค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี หรือ เป็นกรณีใช้ยาเสพติดส่วนตัวซึ่งมีผลกระทบต่อสังคมน้อย หรือไม่เป็นประโยชน์ต่อสังคมหรือมีเหตุที่ไม่สมควรดำเนินคดีกับผู้ต้องหา ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวจำเลยจากจำนวนสอบสวนจะมีผลต่อการใช้ดุลพินิจสั่งคดีของพนักงานอัยการว่าสมควรสั่งฟ้องคดีหรือไม่ฟ้องคดี และเมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องคดีเมื่อ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการของประเทศฝรั่งเศสจะมีการบรรยายคำขอท้ายฟ้องของพนักงานอัยการเพื่อขอให้ศาลลงโทษตามที่ขอไว้ท้ายคำฟ้อง ซึ่งในส่วนคำขอท้ายฟ้องนั้นจะปรากฏคำขอให้ศาลลงโทษตามฐานความผิดฐานใดแล้ว ยังได้กำหนดอัตราโทษหรือขอให้ศาลกำหนดโทษจำเลยตามที่พนักงานอัยการเสนอไว้ท้ายคำฟ้องด้วย อันเป็นการช่วยให้ข้อมูลแก่ศาลเพื่อประกอบในการใช้ดุลพินิจการกำหนดโทษแก่จำเลย

ขั้นตอนการพิจารณาและกำหนดโทษของศาล เนื่องจากตามกฎหมายอาญาของประเทศฝรั่งเศส ได้กำหนดในเรื่องการลงโทษไว้ให้ศาลคำนึงบุคลิกลักษณะของบุคคลตามหลักการลงโทษให้เหมาะสมรายบุคคล กฎหมายดังกล่าวได้แก่

(1.) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา L 132-24 มีใจความว่า ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายศาลจะพิพากษาโทษและกำหนดขอบเขตของโทษโดยคำนึงถึงสภาพแห่งการกระทำความผิด และบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิด ในกรณีที่ศาลพิพากษาโทษปรับ ศาลกำหนดจำนวนเงินค่าปรับ โดยตระหนักสภาพรายได้และภาระที่ผู้กระทำความผิดจะต้องรับผิดชอบ

(2.) ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 132-1 วรรคสองและวรรคสาม บัญญัติไว้ว่า โทษทางอาญาทุกสถานที่กำหนดโดยศาลจะต้องถูกนำมาปรับใช้ให้เข้ากับผู้กระทำความผิดแต่ละราย ภายใต้บังคับของกฎหมาย ศาลพิจารณาลักษณะ ความรุนแรง และรูปแบบการลงโทษโดยพิจารณาจาก

พฤติการณ์ของความผิด และลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกันกับสถานะทางกายภาพทางครอบครัว ทางสังคมของผู้กระทำความผิด เพื่อให้การลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษที่กำหนดไว้ในมาตรา 130-1

ตามที่ได้กล่าวมานี้ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลที่จะต้องใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษให้เป็นไปตามกฎหมายแต่ในขณะเดียวกันประเทศฝรั่งเศสยังกำหนดหน้าที่ของพนักงานอัยการในส่วนของการกำหนดโทษไว้โดยการบรรยายคำขอไว้ท้ายคำฟ้องเพื่อขอให้ศาลลงโทษตามกำหนดอัตราโทษที่พนักงานอัยการขอไว้ และหากพนักงานอัยการเห็นว่าโทษที่ศาลกำหนดให้แก่จำเลยไม่เหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดี ซึ่งบทบาทของพนักงานอัยการในกรณีดังกล่าวนี้ เป็นการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจใช้ดุลพินิจในการพิจารณาคดีของผู้พิพากษาให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความมากยิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติดังกล่าวรวมถึงบุคลิกลักษณะของผู้กระทำความผิดหรือ จำเลย เป็นส่วนสำคัญต่อการพิพากษากำหนดมาตรการในการลงโทษว่าสมควรลงโทษแบบใดจึงจะเหมาะสมกับตัวผู้กระทำความผิด⁶³

3.2.5.3 การค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมมีไว้ในครอบครอง กฎหมายฝรั่งเศสไม่แยกแยะระหว่างสารที่ผิดกฎหมายและทำให้ความผิดเช่นการใช้ยาเสพติดที่มีการดำเนินคดีและการตัดสินเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยไม่คำนึงถึงสารที่ผิดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตามในการที่เจ้าหน้าที่จะพิจารณาดำเนินคดีอาจต้องใช้เวลาในการพิจารณาถึงลักษณะของสาร ปริมาณและประวัติอาชญากรรมที่มีมาก่อนเพื่อนำมาใช้ในการตัดสินพิจารณาว่าจะดำเนินคดี หรือไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด สารที่ผิดกฎหมายมีการระบุไว้ในภาคผนวกของ Decrees of 22 February 1990 ได้จำแนกประเภทของยาเสพติด ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้⁶⁴

- (1) List I : สารเสพติด เช่น เฮโรอีน โคเคน กัญชา เมทาโดน ฟีน เป็นต้น
- (2) List II : สารอื่นๆ เช่น โคเคอีน โพรพิแรม เป็นต้น

⁶³ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 53, น.62.

⁶⁴ อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 20, น.74

(3) List III : สารที่มีผลทางจิตใจ เช่น แอมเฟตามีน เอสตาซีLSD เป็นต้น

(4) List IV : สารสังเคราะห์ เช่น MBDB 4 – MATA เคตามีน นาบีโลน เป็นต้น

ความคิดและบทลงโทษที่ได้กล่าวไปหัวข้อมาก่อนแล้วนั้นจะเห็นว่าบทลงโทษสำหรับการครอบครองยาเสพติด⁶⁵ นั้นกฎหมายไม่ได้มีบทสันนิษฐานในเรื่องของปริมาณการครอบครองยาเสพติดว่าจำนวนเท่าใดถึงจะเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย แต่เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้องค้นหาความจริงและนำพยานหลักฐานมาสืบถึงเจตนาในการครอบครองยาเสพติดนั้น⁶⁶ อีกทั้งประเทศฝรั่งเศสยังมีนโยบาย ให้พนักงานอัยการชะลอการฟ้องสำหรับกรณีที่ค้นหาความจริงได้ว่ากรณีมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพ พนักงานอัยการอาจใช้มาตรการปรับ หรือ ส่งไปบำบัด ทำงานบริการสังคม แทนการลงโทษจำคุกก็ได้

หลักกฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงสรุปได้ว่าความผิดฐานครอบครองยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสนั้น ไม่ได้แบ่งว่าเป็นการครอบครองเพื่อเสพ ครอบครองเพื่อจำหน่าย เอาไว้ อีกทั้งไม่ได้แบ่งการครอบครองยาเสพติดจากปริมาณยาเสพติดที่ครอบครองอยู่ขณะจับกุม นั้นแสดงว่ากฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแบ่งประเภทการครอบครองจากปริมาณของยาเสพติด แต่ให้ความสำคัญในส่วนที่พนักงานอัยการจะต้องทำหน้าที่ค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบถึงเจตนาของการครอบครองว่ามีไว้ครอบครองเพื่ออะไร ซึ่งในการจะค้นหาความจริงเพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไรนั้นจะต้องเกิดความร่วมมือกันทั้งตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้ทราบถึงเจตนาอันแท้จริง เพราะการที่ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงของการมียาเสพติดไว้ในครอบครองของผู้ต้องหาหรือจำเลยจะสามารถทำให้กำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยได้อย่างเหมาะสม เช่น หากเป็นกรณีที่ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพพนักงานอัยการของฝรั่งเศสก็จะใช้วิธีการชะลอการฟ้องส่งไปบำบัด แต่หากเป็นกรณี

⁶⁵ ประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศส มาตรา 222-37

⁶⁶ อ่างแล้ว เจริญธรรมที่ 52, น.28.

ครอบครองเพื่อจำหน่ายก็ต้องรับโทษตามฐานความผิด และหากมีพฤติการณ์เพิ่มเติมว่าเป็นการขายให้เด็ก หรือเป็นกระกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือเป็นการกระทำของหัวหน้าค่ายาเสพติด โทษก็จะสูงขึ้นไปตามข้อเท็จจริงที่ได้มา จึงอาจกล่าวได้ว่าในการจะลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดนั้นการดำเนินคดีของประเทศฝรั่งเศสใช้หลักการสอบสวนโดยเน้นการสอบสวนในเรื่องข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาประกอบพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าในการมียาเสพติดไว้ในครอบครองของผู้ต้องหานั้นมีเพื่ออะไร ดังนั้นกฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสจึงไม่ให้ความสำคัญกับการคำนวณปริมาณของยาเสพติดมาเป็นตัวแบ่งว่ามีปริมาณยาเสพติดเท่าไรให้ถือว่าเป็นการครอบครองยาเสพติดไว้เพื่ออะไร เช่นนี้เองการกำหนดโทษในคดียาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสจึงมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพราะกำหนดจากการค้นหาความจริงที่ทำให้ทราบเจตนาในการกระทำความผิดที่แท้จริงของผู้ต้องหาหรือจำเลย

บทที่ 4

วิเคราะห์การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมที่มีอาชญากรรม ครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมนั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อที่จะร่วมมือกันทำหน้าที่ในการค้นหาความจริงให้ปรากฏแต่เนื่องจากที่ได้กล่าวมาในบทก่อนแล้วว่า การตรวจสอบค้นหาความจริงของประเทศไทยไม่ได้กระทำการร่วมมือกันเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดปัญหาในการตรวจสอบค้นหาความจริง และส่งผลให้การตรวจสอบค้นหาความจริงไม่ได้ประสิทธิภาพ ในบทนี้จะของกล่าวถึงปัญหาในการตรวจสอบค้นหาความจริง และวิเคราะห์ระบบการตรวจสอบค้นหาความจริง เพื่อที่จะได้ทำหลักการที่ดีและเหมาะสมแก่ประเทศไทยและเพื่อนำมาปรับใช้ให้กระบวนการค้นหาความจริงของประเทศไทยมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นไป

4.1 วิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมที่มีอาชญากรรม ครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่าย

ประเทศไทยใช้ระบบการดำเนินคดีแบบระบบกล่าวหา กระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาของศาลนั้นก็ใช้ระบบกล่าวหา (Accusatorial system) หลักสำคัญของระบบกล่าวหา ก็คือการถือว่าคู่ความมีฐานะที่เท่าเทียมกัน การพิจารณาคดีอาญาเป็นการต่อสู้ระหว่างฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลย และศาลวางตัวเป็นกลางไม่เอนเอียงเข้าข้างฝ่ายไหน ในการสืบพยานหลักฐานเป็นหน้าที่ของคู่ความ ศาลจะไม่ซักถามพยานเองเพราะจะเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมและจะกลายเป็นข้อครหาว่าเอนเอียงช่วยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยเหตุที่ประเทศไทยใช้ระบบกล่าวหาทั้งๆที่เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ จึงทำให้เกิดปัญหาต่อกระบวนการค้นหาความจริง ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการค้นหาความจริงในชั้นพนักงานสอบสวน การดำเนินการสอบสวนคดีของพนักงานสอบสวนนั้นเป็นอำนาจอิสระในการรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงในการกระทำความผิด สืบเนื่องมาจากการที่ประเทศไทยได้แยกอำนาจการสอบสวนและอำนาจการฟ้องร้อง อันทำให้พนักงานสอบสวนมีความเป็นอิสระปราศจากการตรวจสอบยอมทำให้เกิดการพลัดปลั่งและการละเมิดสิทธิมนุษยชนการใช้อำนาจช่วยเหลือพวกพ้องในกระบวนการค้นหาตัวผู้กระทำความผิดได้ง่ายเนื่องจากการกระทำที่เป็นอิสระมากเกินไป มุ่งแต่หาพยานหลักฐานที่จะปิดคดีโดยเร็ว ทั้งที่ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131 บัญญัติว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่างๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา” และมาตรา 138 บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเองหรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤตินั้นเป็นอาณัติของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบข้อความทุกข้อที่ได้มา” ตามบทบัญญัติดังกล่าว ก็แสดงให้เห็นเจตนารมณ์ของการดำเนินการสอบสวนของพนักงานสอบสวนซึ่งต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษแก่จำเลยรวมทั้งข้อเท็จจริงที่เป็นประวัติส่วนตัวของจำเลย แต่ในทางปฏิบัติแล้วการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนนั้นจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นโทษแก่ผู้ต้องหาเสียเป็นส่วนใหญ่ในส่วนที่เป็นคุณนั้นจะไม่ได้ถูกนำมารวบรวมเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องหาไปต่อผู้เองในคดีในชั้นพิจารณา เมื่อพนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานมาเช่นนี้ จึงส่งผลกระทบต่อการศึกษาพบว่าการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนของไทยนั้นมีความแตกต่างกับการรวบรวมพยานหลักฐานของในต่างประเทศอย่างประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนี เพราะทั้งสองประเทศนี้ ดำรงเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือและทำการสอบสวนคดีเบื้องต้นได้เท่านั้นและจะต้องรายงานการสอบสวนต่อพนักงานอัยการ โดยตรง ทำให้การสอบสวนของตำรวจ มีการควบคุมและตรวจสอบอย่างใกล้ชิด อีกทั้งยังเป็นการถ่วงดุลการสอบสวนของพนักงานสอบสวนด้วย แต่สำหรับประเทศไทยนั้น การสอบสวนเป็นอำนาจเด็ดขาดของพนักงานสอบสวนจึงทำให้อาจเกิดการแทรกแซงและใช้อำนาจตามอำเภอใจได้อย่างง่าย ดังนั้นหากให้พนักงานอัยการเข้ามามีอำนาจในการสอบสวนเฉกเช่นใน

ต่างประเทศก็จะส่งผลให้มีการคานอำนาจและมีการตรวจสอบทำให้สำนวนการสอบสวนมีความถูกต้องและสอบสวนครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

2. ปัญหาการค้นหาคความจริงในชั้นพนักงานอัยการ ตามหลักกฎหมายไทยแล้วนั้นพนักงานอัยการของไทยไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีทั่วไป มีแต่อำนาจในการฟ้องร้องคดีเท่านั้น การฟ้องคดีของพนักงานอัยการนั้นเป็นการพิจารณาสั่งคดีจากสำนวนสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้พิจารณา โดยพนักงานอัยการไม่มีส่วนร่วมในการสอบสวนในคดีตั้งแต่แรก สืบเนื่องจากประเทศไทยแยกอำนาจการสอบสวนออกจากการฟ้องร้องทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติที่พนักงานอัยการไม่อาจเข้าไปทำหน้าที่ดูแลคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาได้ทันการณ์ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนใช้อำนาจโดยมิชอบ อีกทั้งพนักงานอัยการไม่มีส่วนร่วมในการสอบสวนมาตั้งแต่เริ่มคดี ย่อมอาจทำให้เกิดการบิดเบือนรูปคดี และบิดเบือนพยานหลักฐานได้ ซึ่งในส่วนนี้เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศทำให้เห็นได้ชัดว่าพนักงานอัยการของประเทศไทยมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาน้อยมาก และทำให้พนักงานอัยการมีส่วนร่วมในการค้นหาคความจริงน้อยมาก ซึ่งขัดกับหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐซึ่งทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันค้นหาคความจริง แม้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 วรรคสอง (1) จะให้อำนาจพนักงานอัยการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้แต่ในความเป็นจริง ในกรณีที่พนักงานอัยการจะสั่งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม นั้น มีอุปสรรคในเรื่องระยะเวลา เช่นกรณีใกล้ครบระยะเวลาฝากขังแล้ว หากสอบสวนเพิ่มเติมยังไม่แล้วเสร็จภายในเวลาดำหนดฝากขังก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป พนักงานสอบสวนไม่อาจคุมตัวได้อีก ผู้ต้องหาหลบหนีก็เป็นการยากที่จะติดตามจับกุมได้ การสั่งสอบสวนเพิ่มเติมไม่สามารถบังคับใช้ได้เต็มที่ประสิทธิภาพ

3. ปัญหาในการค้นหาคความจริงในชั้นศาล เนื่องจากประเทศไทยนั้นมีลักษณะการดำเนินกระบวนการพิจารณาแบบผสมระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน แต่โดยหลักการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลแล้วใช้ระบบกล่าวหาเป็นส่วนใหญ่ ในการค้นหาคความจริงในการสืบพยานศาลจะไม่ได้ทำการสืบพยานด้วยตนเองแต่จะให้เป็นที่โจทก์และหน้าที่ของจำเลย ซึ่งโดยหลักการแล้วประเทศไทยเป็นประเทศซึ่งใช้ระบบประมวลกฎหมาย ก็น่าจะต้องใช้ระบบไต่สวนในการค้นหาคความจริง อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ที่บัญญัติว่า “ระหว่างการพิจารณาโดย

พลการหรือโดยคู่ความฝ่ายใดร้องขอ ศาลมีอำนาจสืบพยานเพิ่มเติม จะสืบเองหรือส่งประเด็นก็ได้” และ มาตรา 229 บัญญัติว่า “ศาลเป็นผู้สืบพยาน จะสืบในศาลหรือนอกศาลก็ได้ แล้วแต่เห็นควรตามลักษณะ ของพยาน” แต่กลับไปใช้ระบบกล่าวหาตามแบบของประเทศอังกฤษทั้งๆที่สภาพสังคมนั้นแตกต่างกัน การที่ให้โจทก์เป็นผู้นำสืบพยานนั้นถือเป็นการผลักภาระให้โจทก์ทั้งๆที่ในศาลนั้นเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการค้นหาความจริงในเป็นอย่างดี แต่เมื่อศาลวางตัวเป็นกลางทำให้กระบวนการ พิจารณาลดประสิทธิภาพลงไป แม้จะเป็นหลักประกันได้ว่าศาลจะไม่เอนเอียงเข้าข้างคู่ความฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด และเกิดปัญหาในกรณีที่จำเลยกระทำผิดจริงแต่โจทก์ไม่ได้นำพยานเข้าสืบ ก็ต้องยกประโยชน์ ให้แก่จำเลยไป และในกรณีตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 13 ในกรณีจำเลยให้การ รับสารภาพคดีที่มีโทษขั้นต่ำจำคุกตลอดชีวิต ศาลจะต้องสืบพยานจนเป็นที่พอใจว่าจำเลยได้กระทำผิด จริง นั้นแสดงว่าหากโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำให้จำคุกตลอดชีวิต ศาลสามารถลงโทษจำเลยได้เมื่อจำเลย ให้การรับสารภาพโดยไม่ต้องสืบพยาน ในการรับสารภาพของจำเลยนั้นบางครั้งเกิดจากความเชื่อ ว่ารับๆไปเดี๋ยวศาลจะได้ลดโทษให้จึงจำใจรับสารภาพเพราะคิดว่าตนเองไม่มีทางจะชนะคดีได้ ซึ่งนั่น ไม่ใช่การค้นหาความจริงที่ถูกต้อง

ปัญหาในองค์กรที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ที่ได้กล่าวมานั้น ส่งผลให้การ ดำเนินคดีอาญาเสียดังแต่ชั้นสอบสวนมุ่งแต่จะคำนวณสารบรีสุทธิ์เพื่อนำมาพิจารณาประกอบการ กำหนดโทษ โดยไม่ได้รวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำ เพื่อนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้ ประกอบในการดำเนินคดี และการกำหนดโทษ ในปัจจุบันนี้ เมื่อมีคดีอาญาเสียดเกิดขึ้นพนักงาน สอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานที่จะชี้ว่าผู้ต้องหาทำความผิด และคำนวณสารบรีสุทธิ์และสรุป สำนวนส่งให้พนักงานอัยการ เมื่อพนักงานอัยการรับสำนวนมาก็ทำการพิจารณาสั่งฟ้อง และฟ้องคดีต่อ ศาล เมื่อมาถึงชั้นศาล ศาลก็ให้ความสำคัญกับการคำนวณศาลบรีสุทธิ์ จากการกำหนดโทษที่ใช้บัญญัติ ระดับอัตราโทษ ศาลใช้สารบรีสุทธิ์เป็นอัตราในการกำหนดโทษ ซึ่งนั่นกระทำเพื่อให้เกิดความเสมอ ภาคในการลงโทษในศาลเดียวกัน แต่เป็นการกระลงโทษที่ไม่เหมาะสมและถือเป็นการล้มเหลวในการ ค้นหาความจริงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาเสียด

4.2 วิเคราะห์ปัญหาของการบัญญัติคำนิยามตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

ตามบทที่2ที่ได้กล่าวถึงบทนิยามศัพท์ ของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 โดยได้กล่าวถึงคำนิยามศัพท์ ดังต่อไปนี้

“ผลิต” หมายความว่า เพาะ ปลูก ทำ ผสม ปรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทาง วิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

“จำหน่าย” หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้

“นำเข้า” หมายความว่า นำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

นี่เป็นเพียงตัวอย่างของคำนิยามศัพท์ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ จะเห็นได้ว่ากฎหมายเกือบทุกฉบับที่มีการบัญญัติคำนิยามศัพท์เอาไว้ กฎหมายบางฉบับก็ใช้คำว่า “บทนิยาม” เช่นประมวลกฎหมายอาญา แต่กฎหมายบางฉบับก็ใช้คำว่า “บทวิเคราะห์ศัพท์” เช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง¹ และสำหรับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษนั้น ก็มีคำนิยามศัพท์เช่นกัน

เมื่อกฎหมายฉบับใดมีคำนิยาม หรือ บทวิเคราะห์ศัพท์ บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้วนั้น ย่อมต้องถือว่า คำที่มีบทนิยามไว้มีความหมายตามนั้น โดยเคร่งครัด² ซึ่งผู้ร่างกฎหมายบัญญัติคำนิยามขึ้นมา ก็มุ่งหมายที่จะใช้เฉพาะในกฎหมายนี้เท่านั้นฉะนั้นคำบางคำจึงมีความหมายที่ขยายกว้างเกินไปหรือ แคบไปกว่าความหมายตามที่ปรากฏอยู่ในพจนานุกรมหรือตามความหมายธรรมดา ทั้งนี้ก็เพื่อให้การบังคับใช้ภายใต้กฎหมายนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และก็เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการถกเถียงกันว่าคำนี้ ควรแปลความว่าอย่างไร แต่เมื่อบัญญัติคำนิยามศัพท์เอาไว้โดยเฉพาะแล้วก็ได้ไม่ได้หมายความว่าปัญหา จะหมดไป แต่ในทางกลับกันกลับเป็นปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะการตีความคำนิยาม ที่กฎหมายกำหนดไว้ อย่างเคร่งครัด เป็นผลเสียอย่างมาก ทั้งนี้ไม่ว่าจะเพราะปัญหาคำนิยามที่บัญญัติให้ความหมายไว้กว้างเกินไป หรือ แคบจนเกินไป อย่างคำว่า เช่น

¹ ธานินทร์ กรีชัยเชิธรและ วิชา มหาคุณ, การตีความกฎหมาย, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : ชวนพิมพ์ ,2539),น.183-184

² เพิ่งอ้าง , น.184.

“ผลิต” ที่มีความหมายกว้างถึงการ รวมบรรจุหรือแบ่งบรรจุ ให้หมายความว่า ผลิต นั้นเมื่อเป็นเช่นนี้ เพียงแค่แบ่งยาเสพติดออกเป็นถุงๆ เพียงเท่านั้นก็เป็นการผลิตแล้ว ทั้งๆที่จริงๆแล้วนั้นไม่ใช่การผลิตเลย แต่เป็นเพราะคำนิยามศัพท์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ ศาลหรือผู้พิพากษาก็จะตีความตามคำนิยามอย่างเคร่งครัดว่าเป็นการผลิต โดยไม่สามารถถกเถียงได้ว่าการแยกออกเป็นถุงๆไม่ใช่การผลิต

ตัวอย่างฎีกาคำนิยาม ผลิต ฎีกา 1424/2542 จำเลยมีเมทแอมเฟตามีนอันเป็นยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย และเจ้าพนักงานตำรวจจับกุม จำเลยได้ขณะจำเลยแบ่งบรรจุเมทแอมเฟตามีนใส่หลอดคาแฟ แล้วใช้ไฟลนหลอดคาแฟปิดหัวท้าย หลอดละ 10 เม็ด จำนวน 14 หลอด หลอดละ 20 เม็ด จำนวน 1 หลอด หลอดละ 1 เม็ด จำนวน 136 หลอดของกลาง แม้ว่าเมทแอมเฟตามีนของกลางโดยสภาพอัดเป็นเม็ดไม่จำเป็นต้องแบ่งบรรจุเหมือนเฮโรอีนก็ตาม แต่บทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ให้บทนิยามคำว่า “ผลิต” หมายความว่า เพาะปลูก ทำผสม ปรง แปรสภาพ เปลี่ยนรูป สังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์และให้หมายความรวมถึงการแบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย ดังนั้นแม้เมทแอมเฟตามีนมีการอัดเป็นเม็ดที่ไม่จำเป็นต้อง แบ่งบรรจุ ก็สามารถนำออกจำหน่ายได้สะดวกก็ตาม แต่ก็มีได้ หมายความว่า จะไม่สามารถแบ่งบรรจุได้ ดังนั้นเมื่อกระทำของ จำเลยเห็นได้ว่าเป็นการแบ่งบรรจุแล้ว ย่อมถือได้ว่าเป็นการ ผลิตตามที่ให้บทนิยามไว้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิด ฐานผลิตเมทแอมเฟตามีนด้วย

“นำเข้า” นั้นตามคำนิยามของพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ให้ความหมายไว้สั้นว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยเป็นการให้ความหมายตามลักษณะการกระทำของตัวจำเลยทั้งนี้แม้เพียงว่าจำเลยนำยาเสพติดเข้ามาเท่านั้นจำเลยก็มีความผิดฐานนำเข้าแล้ว โดยไม่คำนึงถึงข้อเท็จจริงในส่วนอื่นว่าจำเลยนำเข้ามาเพียงใด หรือจำนวนมากน้อยเพียงใด

ตัวอย่างฎีกาคำนิยาม นำเข้า ฎีกา 9206/2555 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยฐานนำเมทแอมเฟตามีนเข้ามาในราชอาณาจักร และมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า จำเลยนำเมทแอมเฟตามีน จำนวน 1.5 หน่วยการใช้ (เม็ด) ติดตัวมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แล้วนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อเสพ ไม่ได้เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรงและพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดฐานมียาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ไว้ใน

ครอบครองโดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยไม่อุทธรณ์ ส่วนโจทก์อุทธรณ์ว่าการกระทำของจำเลยเป็น ความผิดฐานนำยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ศาลอุทธรณ์ ภาค 4 พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดฐานนำยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 เข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ได้รับอนุญาต จำเลยฎีกาศาลฎีกาพิพากษาว่า การที่จำเลยเดินทางออกจากประเทศไทยไปยัง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและเดินทางกลับประเทศไทยโดยนำเมทแอมเฟตามีน 1.5 เม็ด เข้ามาโดยไม่ได้รับอนุญาต ถือได้ว่าเป็นการนำเข้าตามความหมายของมาตรา 4 แห่ง พ.ร.บ.ยาเสพติดให้ โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งหมายความว่า นำหรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักรแล้ว ไม่ว่าจะนำเมทแอมเฟตามีนเข้า มามากหรือน้อยหรือด้วยเหตุผลประการใดของจำเลยก็ตาม จำเลยจึงมีความผิดฐานนำยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต

“จำหน่าย” นั้นตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษนั้น ให้คำนิยามว่า ขาย แจก แลกเปลี่ยน ให้ ซึ่งเป็นการให้ความหมายอย่างกว้าง เพราะรวมถึงการให้ซึ่งปกติการจำหน่ายน่าจะ หมายถึงการได้รับผลกำไรหรือได้รับประโยชน์ แต่การจำหน่ายตามกฎหมายนี้รวมถึงการให้ ฉะนั้นถ้า เราให้ยาเสพติดใคร 1 เม็ดเท่ากับเราจำหน่ายยาเสพติดแล้วแม้เราจะไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนก็ตาม ซึ่งอันที่จริงแล้วการให้ในลักษณะนี้ไม่อาจจะหมายความรวมถึงเป็นการจำหน่าย แต่เมื่อกฎหมายบัญญัติ คำนิยามว่าการให้คือการจำหน่าย ศาลหรือผู้พิพากษาก็จะตัดสินตามคำนิยามศัพท์ที่บัญญัติไว้อย่าง เคร่งครัด

ตัวอย่างฎีกา คำนิยาม จำหน่ายฎีกา 3741/2553 การที่จำเลยนำเงินที่ลูกเรือประมงมอบให้ ไปซื้อเมทแอมเฟตามีนแล้วมาเสพด้วยกัน แม้ว่าลูกเรือประมงต่างคนต่างหยิบเมทแอมเฟตามีนที่จำเลย วางไว้ตรงหน้าไปเสพเอง ก็ถือได้ว่าเป็นการที่จำเลยกระทำให้ยาเสพติดให้โทษแพร่กระจายไปสู่บุคคลอื่น โดยวิธีขาย แจก แลกเปลี่ยน อันเป็นการจำหน่ายตามบทนิยามของคำว่า จำหน่าย ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติด ให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา 4 แล้ว

การที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้บัญญัติคำนิยามไว้แบบนี้และเมื่อฝ่ายตุลาการนำมาใช้บังคับอย่าง เคร่งครัดตามหลักการตีความตามตัวอักษรแล้วจึงทำให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมากเพราะเท่ากับองค์กรที่มี ส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาความจริงไม่ได้ทำการตรวจสอบค้นหาความจริงอย่างสมบูรณ์เพราะเป็นการ

มุ่งเน้นการตีความตามตัวอักษรอย่างเคร่งครัด โดยไม่ได้ให้ความสำคัญในการพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ตัวผู้กระทำความผิด เพราะถ้าพิจารณาจากตัวอย่างที่กล่าวไป หากพิจารณาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำความผิดหรือจำเลย แล้วจะเห็นว่าเจตนาของจำเลยไม่เป็นไปตามค่านิยมศัพท์ที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วถ้าต้องการให้การตรวจสอบค้นหาความจริงสามารถค้นหาความจริงที่สมบูรณ์และเพื่อให้ได้ความจริงแท้ให้ปรากฏ ค่านิยมศัพท์หรือบทนิยาม ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติไว้เพราะ การจะพิจารณาว่า อะไรคือการผลิต นำเข้า หรือจำหน่าย หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่า พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำความผิดแล้ว ก็จะสามารถทราบได้ว่าจำเลยมีสาเหตุผิดไว้เพื่ออะไรโดยไม่จำเป็นต้องมีบทนิยามศัพท์บัญญัติไว้เพราะแม้มีบทนิยามศัพท์ไว้ก็ไม่ทำให้การกำหนดโทษเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะค่านิยมศัพท์ที่ขยายความให้เป็นโทษและบังคับใช้อย่างเคร่งครัดกับเป็นผลเสียกับผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยถูกปิดปากว่า เป็นการผลิต เป็นการนำเข้า หรือเป็นการจำหน่าย ทั้งที่ขัดกับเจตนาที่แท้จริง อย่างนี้แล้วยังส่งผลเลวร้ายต่อการกำหนดโทษ

ค่านิยมศัพท์ทุกวันถูกใช้เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้กฎหมาย เพื่อจะได้ไม่ต้องตีความให้แตกต่างและเพื่อเป็นการปิดปากไม่ให้เกิดข้อถกเถียงเพราะมองว่ากฎหมายบัญญัติไว้เป็นเช่นนี้ก็ควรเป็นไปตามนั้น เมื่อค่านิยมศัพท์นั้นไม่มีประโยชน์ในการช่วยค้นหาความจริงว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์หรือไม่ ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีค่านิยมศัพท์เอาไว้ให้เป็นปัญหาเพราะเจตนาของฝ่ายนิติบัญญัติร่างขึ้นมาก็เพื่อปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แต่เมื่อนำมาใช้นอกจากจะไม่ได้ผลแล้วยังส่งผลเสียต่อการทำหน้าที่ในการค้นหาความจริงในคดีของ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และศาล อีกด้วย

4.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบการค้นหาความจริงของประเทศไทยกับต่างประเทศ

ในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์นั้น ทุกองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นตำรวจ อัยการ ศาล ต่างก็มีหน้าที่ในการเข้าไปค้นหาความจริงทั้งสิ้น ทุกองค์กรจึง

ต้องมีความเป็นภาวะวิสัย ในการสร้างค่านิยมที่ยั่งยืนไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด มีกลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างองค์กรอย่างเคร่งครัดทั้งนี้พนักงานอัยการจะต้องเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นทั้งแง่บวกและแง่ลบต่อศาล³ ในส่วนของบทนี้จะขอเปรียบเทียบการค้นหาค่าความจริงของประเทศไทยกับต่างประเทศ

4.3.1 หลักการค้นหาค่าความจริงในคดีอาญา ในกลุ่มประเทศที่ใช้กฎหมายระบบซีวิลลอว์ มักจะถือหลักว่า การดำเนินคดีอาญาจะต้องกระทำในนามของรัฐ เพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของสังคม และรัฐจะมอบหมายอำนาจให้พนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการซึ่งในแต่ละประเทศอาจกำหนดบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการแตกต่างกันออกไป พนักงานอัยการในประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายหลายประเทศกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนเนื่องจากพนักงานอัยการจะเป็นผู้ทราบดีว่าจะทำการพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ปราศจากข้อสงสัยได้อย่างไร เมื่อพนักงานอัยการมีอำนาจในการทำการสอบสวนจึงสามารถรวบรวมพยานหลักฐานและสอบปากคำผู้ต้องหาหรือพยานได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งสามารถตรวจสอบการทำงานของพนักงานสอบสวนว่ากระทำการโดยชอบไหม⁴

(1) ประเทศเยอรมนี นั้นใช้ระบบกฎหมายตามระบบซีวิลลอว์ ส่วนในการดำเนินคดีอาญานั้นเป็นระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐแบบไต่สวนหาค่าความจริง (Inquisitorial System) ในอดีตนั้นศาลไต่สวนแต่เพียงผู้เดียวเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนฟ้องร้องและชี้ขาดตัดสินลงโทษผู้ต้องหาโดยตั้งอยู่บนหลักการสอบสวนโดยพื้นฐานของการสอบสวนที่ศาลได้กระทำการสอบสวนด้วยตนเอง แต่ต่อมาเพื่อเป็นการถ่วงดุลตรวจสอบอำนาจของศาล การพิจารณาคดีของประเทศเยอรมนีจึงได้เป็นไปตามหลักการตรวจสอบค้นหาค่าความจริง (Examination principle) และดำเนินคดีแบบระบบกล่าวหา จึงได้มีการแบ่งแยกอำนาจออกกัน โดยมีการแยกการดำเนินคดีออกเป็นขั้นตอนสำคัญ โดยเป็นการแยกหน้าที่ในการ “สอบสวนฟ้องร้อง” ออกจากหน้าที่ใน “การพิจารณาพิพากษา” อันเป็นขั้นตอนภายหลังจากการ

³ กิติพงษ์ กิตยารักษ์, “อัยการกับกระบวนการยุติธรรม” บทบัญญัติ, เล่มที่ 57, ปีที่ 25, ฉบับที่ 4, น. 141, (2539)

⁴ จิราธร เจริญวุฒิ, “วิวัฒนาการการสอบสวนคดีอาญา: ศึกษาบทบาทของพนักงานอัยการ,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), น. 45.

ฟ้องคดี ทั้งนี้โดยมีองค์กรที่ทำหน้าที่ต่างหากจากกัน โดยขั้นตอนการสอบสวนฟ้องร้องนั้นอำนาจหน้าที่เป็นของพนักงานอัยการฝ่ายเดียว และ ขั้นตอนในการพิจารณา พิพากษานั้นเป็นอำนาจหน้าที่ของศาล โดยยึดถือหลักว่าการสอบสวนฟ้องร้องเป็นกระบวนการที่แบ่งแยกกันไม่ได้ ส่วนในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาของประเทศเยอรมนี ได้แบ่งการดำเนินคดีอาญาออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ (ก) กระบวนการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง อันเป็นกระบวนการในการหาข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งเป็นขั้นตอนก่อนการฟ้องคดีอาญา ในหน้าที่นั้นเป็นอำนาจของพนักงานอัยการ ซึ่งการดำเนินคดีในชั้นนี้แม้จะเป็นการดำเนินการเพื่อยืนยันข้อกล่าวหาอันเป็นการชี้ขาดเรื่องที่มีการกล่าวหาโดยจะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายในการชี้ขาดในชั้นตอนนี้จึงเป็นการชี้ขาดคดีชั้นเจ้าพนักงาน หากได้ข้อเท็จจริงที่ฟังว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดจริง ก็จะดำเนินการฟ้องคดีเพื่อให้ศาลทำการวินิจฉัยชี้ขาด (ข) กระบวนการดำเนินคดีอาญาชั้นประทับฟ้อง เมื่อพนักงานอัยการทำการสอบสวนเสร็จและสั่งให้มีการดำเนินคดีแล้ว ก่อนถึงขั้นตอนสุดท้ายในการดำเนินการพิพากษานั้นจะต้องดำเนินการในชั้นกลางก่อนทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมดุลพินิจในการสั่งคดีของพนักงานอัยการ โดยศาลจะทำหน้าที่ในการไต่สวนมูลฟ้อง โดยศาลอาจสั่งว่าคดีมีมูลหรือไม่มีมูลก็ได้ (ค) กระบวนการดำเนินคดีอาญาชั้นหลัก การดำเนินคดีอาญาในชั้นนี้เป็นกระบวนการชี้ขาดคดีโดยศาล ซึ่งก็คือ การพิจารณาพิพากษาคดีนั่นเอง โดยในแต่ละขั้นตอนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศเยอรมนีได้กำหนดถึงองค์กรต่างๆที่เข้ามามีบทบาทที่แตกต่างกันโดยภาระหน้าที่หลักขององค์กรทั้งหลาย คือ การช่วยกันค้นหาความจริงในคดีอาญา

(2) ประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่ให้อำนาจการสอบสวนคดีอาญากับอำนาจการฟ้องคดีอาญาเป็นอำนาจเดียวกันกล่าวคือ เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐไม่แบ่งแยกการสอบสวนฟ้องร้องออกจากกัน อำนาจการสอบสวนอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการและพนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวนด้วย^๖ และได้แบ่งขั้นตอนในการดำเนินคดีอาญาออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อน

^๖เอกรินทร์ หนูนภักดี, “การกลั่นกรองคดีอาญาก่อนการพิจารณาของศาล,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2543), น.33.

ฟ้องคดีอาญาซึ่งเป็นการดำเนินคดีอาญาในชั้นเจ้าพนักงานชั้นตอนหนึ่ง และชั้นตอนหลังฟ้องคดีอาญา ซึ่งเป็นการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาลอีกชั้นตอนหนึ่ง โดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้อง 3 องค์กร คือ ตำรวจฝ่ายคดี (police judiciaire) พนักงานอัยการ (ministere public) และผู้พิพากษาไต่สวน (juge d’instruction) โดยแต่ละองค์กรจะมีความเชื่อมโยงกันและมีการตรวจสอบกำกับการดูแลการสอบสวนซึ่งกันและกัน การดำเนินคดีอาญาของประเทศฝรั่งเศสนั้น ยึดหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐเป็นหลักการสำคัญ โดยมีเจ้าพนักงานของรัฐคือ พนักงานอัยการทำหน้าที่ดำเนินคดีอาญาในนามของรัฐ ซึ่งประเทศฝรั่งเศสเป็นชาติแรกที่ได้จัดให้มีพนักงานอัยการและเป็นแบบอย่างของพนักงานอัยการในประเทศอื่นในภาคพื้นยุโรป⁶ ในส่วนของกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญาประเทศฝรั่งเศสนั้นใช้ระบบไต่สวนในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ซึ่งก่อนที่จะมีการนำคดีอาญาขึ้นสู่กระบวนการพิจารณาในชั้นศาลนั้น จะต้องมีการสอบสวนคดีอาญานั้นก่อน ในการดำเนินคดีอาญานั้นสามารถแยกกระบวนการพิจารณาออกเป็น 2 ชั้นตอน กล่าวคือ (1) ชั้นตอนก่อนฟ้องคดีอาญา เป็นขั้นตอนการแสวงหาพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงโดยจะมีตำรวจพนักงานอัยการและ ผู้พิพากษาไต่สวน เป็นผู้ทำหน้าที่ค้นหารวบรวมพยานหลักฐานและข้อเท็จจริง โดยทำการสอบสวนคดีทุกคดีก่อนฟ้องคดีอาญา ในประเทศฝรั่งเศสการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดและการรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆเป็นหน้าที่ของตำรวจฝ่ายคดีโดยตำรวจฝ่ายคดีจะต้องรีบแจ้งให้พนักงานอัยการทราบทันทีเมื่อพบการกระทำความผิดซึ่งหน้าหรือได้รับการแจ้งว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้าเกิดขึ้น หากพนักงานอัยการไปยังที่เกิดเหตุอำนาจในการสอบสวนของตำรวจสิ้นสุดลง และเป็นอำนาจของพนักงานอัยการที่จะทำการสอบสวนต่อไป (2) ชั้นตอนหลังฟ้องคดีอาญา เป็นหน้าที่ขององค์กรศาลที่ทำหน้าที่ ชั้นตอนนี้ศาลตัดสินจะเป็นผู้ที่เข้ามาทำหน้าที่ในการพิจารณาตัดสินคดีที่ได้มีการสืบสวนสอบสวนมาก่อนแล้ว ในการพิพากษาคดีอาญานั้นศาลยุติธรรมจะทำหน้าที่ในการค้นหาความจริง คือ การแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆร่วมกับคู่ความและศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยหากแน่ใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดนั้น

⁶คณิต ณ นคร, อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา: ภูมิธรรมและบาทบาทของพนักงานอัยการ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2551), น.55-66.

(3) ประเทศไทย ก็เป็นหลักการดำเนินคดีอาญา โดยรัฐแม้จะมีการให้สิทธิประชาชน (ผู้เสียหาย) ในการฟ้องคดีก็ตาม ในกระบวนการดำเนินคดีอาญานั้นประเทศไทยได้มีการแบ่งแยกอำนาจ การสอบสวน ออกจากอำนาจฟ้องร้อง และแยกอำนาจในการพิจารณาคดีออกจากกันอย่างเด็ดขาด โดย อำนาจในการสอบสวนนั้นพนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบ อำนาจในการฟ้องร้องนั้นพนักงาน อัยการเป็นผู้รับผิดชอบ และอำนาจในการพิจารณาคดีศาลเป็นผู้รับผิดชอบ โดยหลักพนักงานอัยการไม่ มีอำนาจในการสอบสวน การสอบสวนเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแต่เพียงผู้เดียวจึงทำให้ พนักงานอัยการไม่ได้รู้เห็นข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี ทำให้การค้นหาความจริงเป็นไปอย่างไม่สมบูรณ์ ในส่วนของกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญานั้น ประเทศไทยเริ่มตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวนจะ เป็นผู้รวบรวมข้อเท็จจริงแล้วทำความเห็นสรุปสำนวนให้พนักงานอัยการว่าเห็นควรเป็นอย่างไร และจะ ส่งพยานหลักฐานต่างๆมาเสนอยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการของไทยจะพิจารณาจากสำนวน สอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาแล้วทำความเห็นในการสั่งฟ้องแต่หากเห็นว่าพยานหลักฐานไม่ เพียงพอจะสั่งสอบสวนเพิ่มเติมก็ได้ หากเห็นควรสั่งฟ้องก็จะดำเนินการสั่งฟ้องคดีต่อศาล เมื่อคดีขึ้นสู่ ศาล โดยหลักการแล้วศาลมีอำนาจในการสืบพยานได้ด้วยตนเอง แต่ทางปฏิบัติศาลมักวางเฉยปล่อยให้ การสืบพยานเป็นหน้าที่ของโจทก์และจำเลย

การเปรียบเทียบจะเห็นได้ว่าระบบการดำเนินคดีของประเทศเยอรมนีกับประเทศฝรั่งเศสมี ความคล้ายคลึงกัน คือ อำนาจในการสอบสวนฟ้องร้องเป็นอำนาจเดียวกันไม่แยกออกจากกัน พนักงาน อัยการเป็นผู้รับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้องเจ้าพนักงานตำรวจเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการรวบรวม พยานหลักฐานเท่านั้น จึงทำให้พนักงานอัยการของทั้งสองประเทศทราบข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มคดี ซึ่ง แตกต่างจากประเทศไทยอย่างสิ้นเชิง สำหรับประเทศไทยนั้น อำนาจการสอบสวนฟ้องร้องแบ่งแยก ออกจากกันอย่างชัดเจน พนักงานสอบสวนเป็นผู้รับผิดชอบการสอบสวน ส่วนพนักงานอัยการเป็นผู้ ฟ้องคดี ทำให้พนักงานอัยการไม่ได้ทราบข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี ระบบอัยการของไทยจึงไม่ สมบูรณ์ ส่วนศาลของประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนีจะมีบทบาทในการค้นหาความจริงในชั้น ศาลเป็นอย่างมากโดยจะทำการสืบคดีด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากประเทศไทยที่ใช้ระบบกล่าวหาโดย ศาลจะวางตัวเป็นกลางปล่อยให้ทำหน้าที่ของโจทก์และจำเลยทำการสืบพยานเพื่อสนับสนุนข้ออ้าง

และข้อเถียงของตนเอง ทำให้ศาลไทยไม่กระตือรือร้นในการค้นหาความจริงในคดีอย่างศาลในประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศส

4.3.2 องค์กรที่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดี โดยหลักแล้วจะประกอบด้วย 3 องค์กร กล่าวคือ ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล

(1) ประเทศเยอรมนีนั้น ในแต่ละขั้นตอนกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดองค์กรต่างๆที่จะเข้ามามีบทบาทที่แตกต่างกัน โดยภาระหลักขององค์กรทั้งหลายก็คือ การช่วยกันตรวจสอบค้นหาความจริง (Untersuchungsgrund satz) แบ่งได้เป็น 3 ส่วนดังนี้⁷ (ก) ตำรวจประเทศเยอรมนีในการแสวงหาความจริงนั้นมีหน้าที่เป็นผู้ทำการสอบสวนในเบื้องต้นเท่านั้น ส่วนในการสอบสวนทางคดี ตำรวจจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพนักงานอัยการในมาตรการต่างๆ การตรวจหาพยานหลักฐาน ตรวจยึดพยานหลักฐาน และขณะที่ตำรวจปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานอัยการเกี่ยวกับคดีจะต้องฟังคำสั่งของพนักงานอัยการ ฐานะของตำรวจในทางคดีจึงเป็นองค์กรที่มีหน้าที่สอบสวนของอัยการ เท่านั้น โดยหลักการแล้วหากตำรวจนั้นจะดำเนินการสอบสวนในชั้นเล็กน้อยได้เองแต่จะต้องทำการแจ้งและส่งบันทึกให้แก่พนักงานสอบสวนโดยเร็ว⁸ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 163 (ข) พนักงานอัยการของประเทศเยอรมนีเป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่รับผิดชอบดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนฟ้องร้องพนักงานอัยการจึงมีอำนาจในการเริ่มคดีเองหรือให้ตำรวจดำเนินการให้ตำรวจจึงมีฐานะเป็นเพียงเครื่องมือของพนักงานอัยการเท่านั้น แต่ในทางปฏิบัติบ่อยครั้งที่ตำรวจจะเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนคดีโดยลำพัง โดยฝ่าฝืนความมุ่งหมายของกฎหมาย โดยหลักพนักงานอัยการจะเข้าดำเนินการสอบสวนคดีต่อเมื่อคดีที่เกิดขึ้นนั้นมีความสำคัญหรือยุ่งยากซับซ้อน หรือการสอบสวน

⁷ทิพย์วรรณ จันทนะ, “มาตรการพิเศษในการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2556), น. 120.

⁸สำนักงานกิจการศาลยุติธรรม, “การใช้อำนาจรัฐในการควบคุมตัวบุคคลตามกฎหมายลักษณะพิเศษ,” (รายงานการวิจัย, 2546), น. 77.

⁹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมนี มาตรา 152วรรคสอง บัญญัติว่า ถ้ากฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น พนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องสอบสวนดำเนินคดีกับการกระทำอันเป็นความผิดอาญาที่สามารถดำเนินการได้ทุกเรื่อง เมื่อปรากฏว่าในกรณีนั้นมีสิ่งที่น่าสนใจให้เชื่อได้ในทางข้อเท็จจริงที่เพียงพอ

ของตำรวจที่อาจมีอิทธิพลทางการเมืองเข้าครอบงำ (ค) ศาล เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีเป็นระบบไต่สวนค้นหาความจริง ทั้งศาล พนักงานอัยการ และทนายของผู้ถูกกล่าวหาต่างมีหน้าที่ร่วมกันในการค้นหาความจริง ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดโทษจำเลยเป็นไปอย่างเหมาะสม เพราะศาลจะกำหนดโทษอย่างเหมาะสมได้ก็ต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิดอย่างเพียงพอ แต่เนื่องจากประเทศเยอรมันไม่มีการทำรายงานก่อนพิพากษา เสนอต่อศาลอย่างในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ ถือเป็นปฏิบัติกันอยู่นั่นเอง อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญาเยอรมนี มาตรา 46 ยังกำหนดว่า ในการกำหนดโทษนั้นศาลจะต้องพิจารณาประวัติของผู้กระทำผิด สภาพภาพของบุคคลทางสังคม และฐานะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด ศาลจึงจำเป็นต้องค้นหาพยานหลักฐานเพื่อให้ได้ความจริงที่แน่นอน ซึ่งในกระบวนการค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นศาลจะมีบทบาทที่สำคัญในการค้นหาความจริงในคดีอาญาโดยศาลจะทราบข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่างๆของคดีอย่างครบถ้วนที่สุดก่อนที่จะพิพากษาคดี โดยศาลของประเทศเยอรมนีมีอำนาจที่จะแสวงหาพยานที่สำคัญเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ การซักถามพยานเป็นหน้าที่ของศาล คู่ความมีหน้าที่เพียงให้ความช่วยเหลือศาลในการค้นหาความจริงพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของจำเลย จะถูกนำมาแสดง¹⁰

(2) ในประเทศฝรั่งเศสจะมีองค์กรใหญ่ ๆ อยู่ 3 องค์กรคือ ตำรวจฝ่ายคดี พนักงานอัยการ ผู้พิพากษาสอบสวนและศาลไต่สวน ซึ่งแต่ละองค์กรต่างมีหน้าที่ช่วยกันค้นหาความจริง โดยเป็นการร่วมมือกันค้นหาความจริงในลักษณะเชื่อมโยงกันและตรวจสอบกำกับดูแลการสอบสวนซึ่งกันและกัน เพียงแต่มีการแบ่งหน้าที่กันทำอย่างชัดเจน¹¹ คือหากเป็นคดีที่มีความผิดเล็กน้อยตำรวจจะทำการสอบสวนไปโดยลำพังแต่หากเป็นคดีสำคัญเจ้าหน้าที่ตำรวจจะแจ้งให้พนักงานอัยการทราบเพื่อทำการสอบสวน โดยพนักงานอัยการอาจไปทำการสอบสวนด้วยตนเองหรือแจ้งให้ผู้พิพากษาทำการสอบสวนด้วย แต่ในทางปฏิบัติจะให้ตำรวจทำการสอบสวนแทน และตำรวจจะต้องทำรายงานสรุปผลการสอบสวนให้พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการสั่งเองว่าเห็นสมควรเป็นอย่างไร

¹⁰คณิต ณ นคร, “ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับตำรวจในเยอรมัน,” วารสารอัยการ, ปีที่3, ฉบับที่36, น.48-49, (2533).

¹¹ธาตาพันธ์ อังกินันท์, “รายงานการฝึกอบรมและดูงานเรื่องการดำเนินคดีอาญา ณ ประเทศฝรั่งเศส,” อัยการนิเทศ เล่ม53, ตอน4 , น.488-491, (2534).

(3) ประเทศไทย องค์กรที่ทำหน้าที่ค้นหาความจริงในคดีอาญานั้นแบ่งออกเป็น 3 องค์กร ได้แก่ พนักงานสอบสวน(ตำรวจ) พนักงานอัยการ ศาล โดยแต่ละองค์กรนั้นมีความรับผิดชอบที่แตกต่างกัน พนักงานสอบสวนนั้นรับผิดชอบในการสอบสวนคดีและสรุปสำนวนเสนอพนักงานอัยการ ส่วนพนักงานอัยการโดยหลักไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาทั่วไปแต่จะต้องพิจารณาสำนวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนเพื่อมีคำสั่งว่าจะเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแต่ทั้งนี้หากพยานหลักฐานยังขาดความชัดเจนพนักงานอัยการสามารถสั่งสอบสวนเพิ่มเติมได้ ส่วนศาลนั้นเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาล ศาลจะทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีโดยพิจารณาจากสำนวนฟ้องที่พนักงานอัยการฟ้องมาโดยศาลจะวางตัวเป็นกลาง ในการสืบพยานจะเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ(ในฐานะโจทก์) และจำเลยที่จะต้องนำสืบสนับสนุนข้ออ้างของตน และอีกฝ่ายก็ต้องนำสืบหักล้าง เพื่อให้ศาลชั่งน้ำหนักพยานว่าจะเชื่อพยานหลักฐานจากฝั่งใด แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยจะบทบัญญัติให้ศาลสามารถสืบพยานเองได้แต่ทางปฏิบัติศาลมักไม่ได้กระทำเช่นนั้น

การเปรียบเทียบทั้งสามประเทศนั้นองค์กรที่เกี่ยวข้องนั้น ประกอบด้วย พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) พนักงานอัยการ และศาล เหมือนกันจะแตกต่างกันก็ตรงหน้าที่ ที่ประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสนั้นอำนาจการสอบสวนอยู่ที่พนักงานอัยการแต่ของประเทศไทยอยู่ที่พนักงานสอบสวน (ตำรวจ) ในส่วนของศาลนั้นทำหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดีเหมือนกันแตกต่างตรงที่ ศาลประเทศเยอรมนีและประเทศฝรั่งเศสมีความกระตือรือร้นในการสืบพยานแต่ประเทศไทยศาลจะวางเฉยทำตัวเป็นกลางปล่อยให้การสืบพยานเป็นหน้าที่ของคู่ความ

4.3.3 การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีมียาเสพติดประเภท 1 ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

(1) ประเทศเยอรมนี เนื่องจากในกระบวนการสอบสวนคดียาเสพติดนั้นประเทศเยอรมนีไม่มีกฎหมายเฉพาะหรือกำหนดหน่วยงานที่ควบคุมดูแลการดำเนินคดียาเสพติดไว้เป็นพิเศษ แต่ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลักในการสอบสวนคดียาเสพติด โดยในการกำหนดแนวทางการสอบสวนคดียาเสพติดนั้น อยู่ในส่วนของกรณีที่เป็นการค้าดำเนินคดีอาญาร้ายแรงในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อในการสอบสวนคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจและพนักงานอัยการในการดำเนินการ

ต่างๆเกี่ยวกับคดียาเสพติด ภายใต้หลักการของรัฐธรรมนูญที่บัญญัติรองรับสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวเยอรมันในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แบ่งกำหนดไว้ 4 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มความผิดที่เกี่ยวกับความมั่นคง,กลุ่มความผิดอาญาฐานปลอมการค้ำมนุษย์ สิทธิเสรีภาพในร่างกาย ชีวิต ทรัพย์สิน และความสงบสุขของประชาชน, กลุ่มความผิดอาญาตามกฎหมายอาวูธ การควบคุม อาวูธสงคราม และกลุ่มความผิดอาญาตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ในการดำเนินคดียาเสพติดของประเทศเยอรมนีมุ่งเน้นที่จะแสวงหาความจริงในคดีร่วมกันระหว่าง ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิในการดำเนินคดีอาญาของผู้กระทำความผิดและเป็นการพิทักษ์สิทธิของผู้กระทำความผิดให้ได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมกับระดับของการกระทำความผิดตามทฤษฎีเจตจำนงอิสระและเมื่อสามารถที่จะแสวงหาความจริงได้อย่างแน่แท้แล้วจะส่งผลต่อการลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคล การใช้ยาเสพติดและการครอบครองยาเสพติดนั้น กฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมนีไม่ได้กำหนดเรื่องปริมาณเท่าใดของการใช้ยาเสพติดที่เป็นความผิดหนักเบาไว้อย่างชัดเจน แต่การครอบครองยาเสพติดดังกล่าวก็เป็นความผิดอาญาแต่ใครก็ตามที่ครอบครองยาเสพติดสำหรับการใช้งานส่วนบุคคล พนักงานอัยการอาจใช้อำนาจตามมาตรา 31aสั่งไม่ฟ้องคดีได้ ทั้งนี้เป็นไปตามกฎหมายอาญาที่มีบทบัญญัติพิเศษที่ให้อำนาจพนักงานอัยการจะสั่งไม่ฟ้องคดีตามดุลพินิจในการสั่งคดีซึ่งนั้นก็นำมาใช้กับการใช้ดุลพินิจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติด

ประเทศเยอรมนียังมุ่งเน้นการสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด อาทิ ประวัติภูมิหลัง บุคลิกลักษณะ สาเหตุในการกระทำความผิด สภาพทางสังคม สภาพทางครอบครัว เพื่อนำมาใช้ประกอบการสอบสวนสั่งคดีและกำหนดโทษทั้งนี้ การดำเนินคดีอาญาของประเทศเยอรมนีมุ่งเน้นการแสวงหาความจริงเพื่อนำมาประกอบการดำเนินคดี ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศเยอรมนีในชั้นสอบสวนนั้นจะมีการพิจารณาก่อนว่าผู้ต้องหาที่กระทำความผิด มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม หรือเครือข่ายค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินคดีในชั้นต่อไป เพื่อเป็นการตรวจสอบและคัดแยกผู้กระทำความผิดรายย่อยออกจากรายใหญ่ สิ่งหนึ่งที่สามารถนำไปพิจารณาประกอบได้ คือ ปริมาณยาเสพติดในครอบครองระหว่างการจับกุม

(2) ประเทศฝรั่งเศส หลักกฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสในความผิดฐานครอบครองยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสนั้น ไม่ได้แบ่งว่าเป็นการครอบครองเพื่อเสพ ครอบครองเพื่อจำหน่าย เอาไว้ อีกทั้งไม่ได้แบ่งการครอบครองยาเสพติดจากปริมาณยาเสพติดที่ครอบครองอยู่ขณะจับกุม นั้นแสดงว่ากฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแบ่งประเภทการครอบครองจากปริมาณของยาเสพติด แต่ให้ความสำคัญในส่วนที่พนักงานอัยการจะต้องทำหน้าที่ค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบถึงเจตนาของการครอบครองว่ามีไว้ครอบครองเพื่ออะไร ซึ่งในการจะค้นหาความจริงเพื่อที่จะได้ทราบว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไรนั้นจะต้องเกิดความร่วมมือกันทั้งตำรวจ พนักงานอัยการ และศาลที่จะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์ในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้ทราบถึงเจตนาอันแท้จริง เพราะการที่ทราบถึงเจตนาที่แท้จริงของการมียาเสพติดไว้ในครอบครองของผู้ต้องหาหรือจำเลยจะสามารถทำให้กำหนดโทษที่จะลงแก่จำเลยได้อย่างเหมาะสม เช่น หากเป็นกรณีที่ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพพนักงานอัยการของฝรั่งเศสก็จะใช้วิธีการชะลอการฟ้องส่งไปบำบัด แต่หากเป็นกรณีครอบครองเพื่อจำหน่ายก็จะต้องรับโทษตามฐานความผิด และหากมีพฤติการณ์เพิ่มเติมว่าเป็นการขายให้เด็ก หรือเป็นกระกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือเป็นการกระทำของหัวหน้าค้ายาเสพติด โทษก็จะสูงขึ้นไปตามข้อเท็จจริงที่ได้มา จึงอาจกล่าวได้ว่าในการจะลงโทษผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดียาเสพติดนั้นการดำเนินคดีของประเทศฝรั่งเศสใช้หลักการสอบสวนโดยเน้นการสอบสวนในเรื่องข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเพื่อนำมาประกอบพฤติการณ์ในการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยว่าในการมียาเสพติดไว้ในครอบครองของผู้ต้องหานั้นมีเพื่ออะไร ดังนั้นกฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสจึงไม่ให้ความสำคัญกับการคำนวณปริมาณของยาเสพติดมาเป็นตัวแบ่งว่ามีปริมาณยาเสพติดเท่าไรให้ถือว่าเป็นการครอบครองยาเสพติดไว้เพื่ออะไร เช่นนี้เองการกำหนดโทษในคดียาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสจึงมีความเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดรายบุคคลเพราะกำหนดจากการค้นหาความจริงที่ทำให้ทราบเจตนาในการกระทำความผิดที่แท้จริงของผู้ต้องหาหรือจำเลย

(3) ประเทศไทย เนื่องจากกฎหมายพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษได้นำปริมาณสารบริสุทธิ์ในยาเสพติดเป็นข้อสันนิษฐานว่ามียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ถึงแม้จะเป็น

ข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาดก็ตาม แต่เนื่องจากการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมซึ่งถือเป็นคดีอาชญากรรมหนึ่งนั้น ประเทศไทยเริ่มการค้นหาความจริงตั้งแต่ชั้นสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นผลดี และผลร้ายแก่ตัวผู้ต้องหา รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของผู้ต้องหาด้วย แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนหาได้กระทำเช่นนั้นไม่ พนักงานสอบสวนจะทำการรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นโทษแก่ตัวผู้ต้องหาเท่านั้น ทำให้ไม่ได้ค้นหาความจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องตัวผู้ต้องหา เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงในส่วนนี้ปรากฏในสำนวน พอมาถึงชั้นพนักงานอัยการที่พิจารณาจากสำนวนสอบสวนในการสั่งฟ้องคดี ทำให้พนักงานเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงในส่วนนี้ จึงเป็นเหตุให้ไม่สามารถค้นหาเจตนาที่แท้จริงในการมีอาชญากรรมไว้ในครอบครองได้ เมื่อมาถึงชั้นศาลศาลไทยใช้ระบบกล่าวหาทางตัวเป็นกลางไม่ทำการค้นหาความจริงด้วยตนเอง จะเป็นคนกลางที่คอยฟังการสืบพยานของ โจทก์และจำเลย ซึ่งในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ก็จะนำสืบเฉพาะพยานหลักฐานที่จะชี้ให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิด ทั้งที่อันที่จริงแล้วการค้นหาความจริงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายต้องช่วยเหลือกันมิใช่มาต่อสู้คดีกันอย่างคดีแพ่ง เมื่อระบบการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมของไทยเป็นเช่นนี้จึงส่งผลถึงการลงโทษโดยตรง

การเปรียบเทียบกระบวนการตรวจสอบค้นหาความจริงแล้วจะพบว่าในประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมนีต่างไม่ได้นำวิธีการสันนิษฐานว่าผู้ใดครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่ายมาใช้อันเนื่องจากว่าใน 2 ประเทศนี้ใช้วิธีการค้นหาความจริงแบบการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นคุณ เป็นโทษจึงสามารถค้นหาเจตนาที่แท้จริงได้โดยไม่ต้องมาอาศัยข้อสันนิษฐานอย่างประเทศไทย ซึ่งนั่นเป็นวิธีการค้นหาความจริงที่สมบูรณ์มากกว่าการค้นหาความจริงที่ประเทศไทยใช้ เพราะนอกจากจะทราบเจตนาที่แท้จริงแล้วยังสามารถแบ่งแยกความผิดและกำหนดโทษได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

4.4 วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาความจริง

กลุ่มประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายหรือระบบชีวิตลอร์ดวั้น การค้นหาความจริงในคดีอาญาเป็นหน้าที่ที่จะต้องร่วมมือกันทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น เจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล ซึ่ง

โดยเฉพาะศาลจะต้องทำการค้นหาความจริงด้วยความกระตือรือร้น (Active) เพราะถือว่าหน้าที่ในการค้นหาให้ได้ความจริงแท้นั้นเป็นหน้าที่ของศาลมิใช่หน้าที่ของกลุ่มความแต่อย่างใด แต่สำหรับประเทศไทยนั้นแม้จะเป็นกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบชีวิตลอร์วี่ก็ตามแต่ แต่ในการค้นหาความจริงนั้นเรามุ่งเน้นการดำเนินคดีแบบระบบกล่าวหา คือเป็นหน้าที่ของกลุ่มที่จะนำสืบให้ศาลเชื่อ และศาลจะต้องวางตัวเป็นกลาง วางเฉย ไม่ทำการสืบพยานใดๆ จึงส่งผลให้ศาลไทยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างศาลในกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายชีวิตลอร์วี่

การตรวจสอบค้นหาความจริงในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทยนั้นจะมีผู้เกี่ยวข้องด้วยกัน 3 ฝ่าย คือ พนักงานสอบสวน(ตำรวจ) พนักงานอัยการ ศาล ซึ่งโดยหลักการแล้วในการตรวจสอบค้นหาความจริงนั้นเป็นหน้าที่ที่ต้องร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่าย มิใช่เป็นหน้าที่ของผู้หนึ่งผู้ใดเป็นการเฉพาะ ดังนี้

(1) บทบาทของพนักงานสอบสวนในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ประเทศไทยยึดถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ โดยถือว่ารัฐเป็นผู้เสียหายและเจ้าพนักงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินคดีอาญา ซึ่งบนพื้นฐานของหลักการดังกล่าวทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริงตั้งแต่ในชั้นเจ้าพนักงานจับกุม ชั้นสอบสวนและชั้นศาล ฉะนั้น พนักงานสอบสวนจะรวบรวมพยานหลักฐานเฉพาะที่ใช้ยืนยันว่าผู้ต้องหากระทำผิดอย่างใดอย่างหนึ่งได้หรือไม่ แต่ควรจะรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เพราะคดีอาญานั้นต้องตัดสินกันด้วยความจริง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาด้วย บทบัญญัติที่สนับสนุนความคิดดังกล่าวปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 98(1) เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์หรือยืนยันผู้ต้องหาหรือจำเลย มาตรา 138 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเองหรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตหรือความประพฤติเป็นอาชญาของผู้ต้องหา มาตรา 131 ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถจะทำได้ เพื่อประสงค์จะทราบข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่าวหา เพื่อจะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เป็นการยืนยันว่าหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยถือ “หลักการดำเนิน

คดีอาญาโดยรัฐ” บนพื้นฐานที่ว่า “ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ค้นหาความจริง” ตั้งแต่ชั้นจับกุมถึงชั้นศาล ดังนั้น พนักงานสอบสวนจึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นผลดีและผลร้ายต่อผู้ถูกกล่าวหา เพราะในคดีอาญาใช้หลักการตรวจสอบค้นหาความจริงพนักงานสอบสวนจึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานก่อนที่จะมีการจับกุมเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล การค้นหาข้อเท็จจริงในชั้นเจ้าพนักงานต้องมีความเป็นภาวะวิสัย (Objectivity) คือ ต้องค้นหาความจริงแท้ของเรื่อง จนกว่าจะมั่นใจว่าเป็นผู้กระทำความผิดจริง ในชั้นพนักงานสอบสวนก็ยังคงต้องยึดถือหลักยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยหากมีพยานหลักฐานใดที่รวบรวม ได้มีข้อสงสัยอันทำให้เห็นว่าจำเลยไม่น่าจะเป็นผู้กระทำความผิด ก็ต้องความเห็นในเบื้องต้นไปยังพนักงานอัยการว่า เห็นควรสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา เมื่อพนักงานสอบสวนเสนอความเห็นพร้อมสำนวนการสอบสวนต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการก็จะสามารถใช้ดุลพินิจที่ถูกต้องในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาต่อไปซึ่งจะส่งผลต่อการพิจารณาคดีของศาลด้วย แต่ในทางปฏิบัติ กลับไม่เป็นดังเช่นที่กล่าวมา เนื่องจากพนักงานสอบสวนของไทยมักจะทำการสอบสวนเฉพาะเรื่องของผู้ต้องหากระทำความผิดโดยมุ่งเน้นพยานหลักฐานที่ชี้ว่าผู้ต้องหากระทำความผิด อย่างในคดีอาชญากรรมก็จะให้ความสนใจกับจำนวนเม็ดเงินมากกว่าที่จะรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาเพื่อให้รู้ว่าเจตนาที่แท้จริงของผู้ต้องหานั้นมีสาเหตุใดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร อาจเนื่องมาจากการที่มีข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเช่นในมาตรา 15 จึงทำให้พนักงานสอบสวนเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญในข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้ต้องหาเพราะเมื่อต้องตามข้อสันนิษฐานตามกฎหมายแล้วก็เป็นที่ของจำเลยที่มีหน้าที่จะต้องนำสืบเพื่อหักล้างข้อสันนิษฐานว่าตนเองไม่ได้มีสาเหตุใดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเอง ไม่ใช่หน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่จะต้องรวบรวมพยานหลักฐานในข้อเท็จจริงส่วนอื่นนอกจากข้อเท็จจริงที่จำเลยกระทำความผิด

(2) บทบาทของพนักงานอัยการในการค้นหาความจริงในคดีอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดบทบาทของพนักงานอัยการในการค้นหาความจริงด้วยการกลั่นกรองข้อเท็จจริงที่พนักงานสอบสวน ได้รวบรวมแล้วนำเสนอสำนวนพร้อมความเห็น ว่า ควรสั่งฟ้องหรือไม่ ควรสั่งฟ้องต่อพนักงานอัยการ เพื่อมีดุลพินิจสั่งฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลหรือไม่ ในมาตรา 143 เมื่อ

พนักงานอัยการได้รับความเห็นและสำนวนจากพนักงานสอบสวนดังกล่าวข้างต้นให้พนักงานอัยการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง ให้ออกคำสั่งไม่ฟ้อง แต่ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งฟ้องและแจ้งให้พนักงานสอบสวนส่งผู้ต้องหาเพื่อฟ้องต่อไป
2. ในกรณีที่มีความเห็นควรสั่งฟ้อง ให้ออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ถ้าไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้สั่งไม่ฟ้อง

ในกรณีหนึ่งกรณีข้างต้น พนักงานอัยการมีอำนาจ

- (ก) สั่งตามที่เห็นสมควร ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติม หรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งต่อไป
- (ข) วินิจฉัยว่าควรปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้หรือขอให้ศาลขังแล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 บัญญัติให้พนักงานอัยการเป็นผู้ค้นหาความจริงโดยกลั่นกรองข้อเท็จจริงจากสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ในกรณีที่ข้อมูลยังไม่เพียงพอ พนักงานอัยการสามารถสั่งให้มีการสอบสวนเพิ่มเติมหรือสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องต่อไปได้ ซึ่งในชั้นนี้พนักงานอัยการจะทำหน้าที่เป็นผู้กลั่นกรองคดีอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาว่าควรฟ้องผู้ต้องหาหรือไม่ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่ายังมีข้อสงสัยอยู่ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือไม่ ก็ต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่จำเลย นั่นคือ ต้องมีคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ในทางปฏิบัติเนื่องจาก พนักงานอัยการของไทยไม่มีอำนาจสอบสวนในคดีอาชญาเสพคดีจึงทำให้พนักงานอัยการไม่ใช่ผู้รู้ข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มต้นคดี ถึงแม้ว่าในกรณีที่พนักงานอัยการเกิดความสงสัยในพยานหลักฐานก็สามารถสั่งสอบเพิ่มเติมได้ แต่ระยะเวลาที่เนิ่นนานอาจเป็นอุปสรรคต่อการค้นหาพยานหลักฐานได้ อีกทั้งเมื่อพนักงานสอบสวนไม่ได้รวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดรวมไว้ในสำนวน ย่อมส่งผลให้พนักงานอัยการเองก็ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิดเช่นกัน อีกทั้งพนักงานอัยการของไทยไม่ได้ทำ

ความเห็นในการแถลงการณ์ปิดคดีเสนออัตราโทษที่จะลงแก่จำเลย จึงไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงในส่วนนี้

(3) บทบาทของศาลในการค้นหาความจริงในคดีอาญา อย่างที่ได้กล่าวไปแล้วว่าการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญาของไทยเป็นระบบการค้นหาความจริงโดยรัฐและใช้หลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา ในการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา รัฐเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินคดีอาญา โดยมีองค์กรฝ่ายตุลาการได้แก่ ศาล เป็นองค์กรหลักในการดำเนินการค้นหาความจริง ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติตามมาตรา 229 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็กำหนดให้ศาลเป็นผู้สืบพยาน ศาลจะต้องเข้าไปมีบทบาทอย่างกระตือรือร้น ในการดำเนินการค้นหาความจริงของเรื่องตามที่เกิดขึ้นจริงเพื่อหาข้อยุติให้ได้ว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างหรือไม่ หากเห็นว่าพยานหลักฐานซึ่งนำขึ้นมาสู่กระบวนการพิจารณาไม่เพียงพอ ศาลก็มีอำนาจในการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมโดยพลการ มีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนจากพนักงานอัยการมาเพื่อประกอบการวินิจฉัย แม้แต่กรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในคดีที่มีโทษจำคุกต่ำกว่า 5 ปี ศาลอาจพิพากษาคดีในกรณีที่จำเลยให้การรับสารภาพได้เลย แต่หากกรณีเป็นที่สงสัยในคำรับสารภาพ ศาลก็มีหน้าที่ต้องตรวจสอบค้นหาความจริงต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากศาลเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาญา อันเป็นบทบาทเช่นเดียวกับศาลในระบบชิวิลลอว์ แต่ในทางปฏิบัติ ศาลไทยกลับทำการวางเฉยปล่อยให้การค้นหาความจริงเป็นเรื่องของกลุ่มความเหมือนอย่างการค้นหาความจริงตามระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ คือให้หน้าที่นำสืบเป็นหน้าที่ของกลุ่มความ และพนักงานอัยการ ทั้งๆที่อันที่จริงแล้วการค้นหาความจริงในคดีอาญาควรที่จะเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายโดยของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการนั้นเป็นหน้าที่ค้นหาความจริงก่อนมีการพิจารณาคดี ส่วนศาลเมื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาศาลจะต้องกระตือรือร้น (Active) ในการค้นหาความจริงมิใช่วางตัวเฉยปล่อยให้เป็นที่ของโจทก์และจำเลย เพราะคดีอาญาเป็นคดีที่ดำเนิน โดยรัฐมิใช่การต่อสู้คดีอย่างคดีแพ่ง ฉะนั้นแล้วศาลหรือผู้พิพากษาถือเป็นกำลังสำคัญในการทำหน้าที่เวลาพิจารณาคดี เมื่อศาลถือหลักการวางตัวเป็นกลางวางเฉยไม่ทำการค้นหาความจริงเพียงแต่รอความจริงจากการนำสืบ จึงทำให้ส่งผลต่อการกำหนดโทษที่ศาลจำต้องอาศัยบัญชีระดับอัตราโทษ ยิ่งร้ายไปกว่านั้นในกรณีที่จำเลยให้

การรับสารภาพในคดียาเสพติด ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้¹² เท่ากับว่าหากคดีที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิต จำเลยให้การรับสารภาพศาลสามารถพิพากษาลงโทษโดยไม่ต้องสืบถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวจำเลย โดยศาลจะนำปริมาณสารบริสุทธิ์ที่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเสนออยู่ในสำนวนมาพิจารณากับบัญชีระดับอัตราโทษและพิจารณาพิพากษาลงโทษจำเลย ซึ่งการลงโทษจำเลยเช่นนี้ย่อมเป็นโทษที่ไม่เหมาะสมกับตัวจำเลยและส่งผลให้โทษไม่มีประสิทธิภาพที่จะแก้ไขฟื้นฟูตัวจำเลยได้

4.5 ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งมีในการตรวจสอบค้นหาความจริง

ตามที่เคยได้กล่าวมาในบทก่อนๆแล้วว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาความจริงในการดำเนินคดียาเสพติดนั้น ได้แก่ พนักงานสอบสวน(ตำรวจ) พนักงานอัยการ ศาล และทนายจำเลย บุคคลเหล่านี้ต่างมีส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาความจริงเพื่อให้ได้ความจริงที่แน่นอน ก่อนที่จะตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด เพราะแม้เขาจะเป็นผู้กระทำความผิดแต่เขายังคงต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะประชาชนในประเทศ

การค้นหาความจริงในคดียาเสพติดนั้นไม่ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ จึงเป็นไปตามหลักการค้นหาความจริงในคดีอาญา โดยแบ่งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ดังต่อไปนี้

1. ชั้นพนักงานสอบสวน
2. ชั้นพนักงานอัยการ
3. ชั้นศาล

¹²พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาอาชญากรรม มาตรา 13 ในชั้นพิจารณา ถ้าจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้อง ศาลจะพิพากษาโดยไม่สืบพยานหลักฐานต่อไปก็ได้ เว้นแต่กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดหรือคดีที่มีข้อหาในความผิดซึ่งจำเลยรับสารภาพนั้นกฎหมายกำหนดอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตลอดชีวิตหรือโทษสถานหนักกว่านั้น ศาลต้องฟังพยานหลักฐานโจทก์จนกว่าจะพอใจว่าจำเลยได้กระทำความผิดจริง

ทั้ง 3 องค์การต่างมีหน้าที่ในการร่วมมือกันที่จะค้นหาความจริง โดยเป็นในลักษณะการแบ่งหน้าที่กันทำ เพราะการจะนำตัวบุคคลใดเข้ามาสู่กระบวนการทางอาญานั้นก็คือการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของบุคคลนั้นนอกจากจะต้องแน่ใจว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดจริงแล้ว ยังจะต้องจัดการลงโทษที่เหมาะสมแก่บุคคลเหล่านั้นด้วยฉะนั้นการจะให้การลงโทษเหมาะสมและมีประสิทธิภาพแล้วผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการค้นหาความจริงควรมีปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยที่พนักงานสอบสวนควรมีในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม เนื่องจากพนักงานสอบสวนของประเทศไทยเป็นผู้มีอำนาจในการสอบสวน อีกทั้งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 131 และมาตรา 138 ก็ได้ให้อำนาจในการที่พนักงานสอบสวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นคุณ และเป็นโทษแก่ตัวผู้ต้องหาทุกชนิด และรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของจำเลย เพื่อจะได้ค้นหาความจริงได้อย่างแน่แท้ แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนกลับหาได้กระทำเช่นนั้นไม่ ดังนั้น ปัจจัยที่สำคัญของพนักงานสอบสวนจะต้องมองว่าการรวบรวมพยานหลักฐานคือหน้าที่ที่จะต้องทำไม่ใช่อำนาจที่จะเลือกรวบรวมเฉพาะพยานหลักฐานที่เป็นโทษเท่านั้น อีกทั้งควรปรับทัศนคติให้พนักงานสอบสวนคำนึงถึงหลักนิติธรรมและนิติรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่ ไม่มองจำเลยเป็นคู่กรณีแต่ต้องมองเป็นประชาชนพลเมืองที่มีหน้าที่คอยรักษาคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ

2. ปัจจัยที่พนักงานอัยการควรมีในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม เนื่องจากพนักงานอัยการไม่มีอำนาจในการสอบสวนจึงทำให้ไม่รู้เห็นข้อเท็จจริงในคดีตั้งแต่ต้น อีกทั้งการสั่งคดีจากการอ่านสำนวนสอบสวนเท่านั้นย่อมไม่สามารถค้นหาความจริงได้อย่างแน่แท้ ดังนั้น ปัจจัยสำคัญที่ควรมีในพนักงานอัยการก็คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการค้นหาความจริงในคดีให้มากที่สุด ใคร่ตรองหาข้อพิรุธในสำนวนสอบสวนว่าพนักงานสอบสวนได้กระทำการสอบสวนอย่างไรบ้างหรือไม่ หากไม่ทำเช่นนี้แล้วสั่งฟ้องคดีจากผู้ที่ต้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะกลายเป็นผู้ที่ทำลายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเสียเองเพราะไม่ทำการค้นหาความจริงก่อนการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

3. ปัจจัยที่ศาลควรมีในการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมก็คือ ความกระตือรือร้น (Active) ในการค้นหาความจริงในการสืบพยาน เพราะในการพิจารณาคดี ศาลเป็นผู้มีความรู้

ความสามารถเป็นอย่างดีที่จะค้นหาความจริง ในการที่จะได้ความจริงมาพิจารณาดีจะต้องเกิดจากการร่วมมือกันของทุกฝ่าย ศาลเองก็เป็นหนึ่งในกระบวนการควรจะต้องทำหน้าที่ให้อย่างมีประสิทธิภาพ การวางตัวเฉยเพราะต้องการวางตัวเป็นกลางไม่ใช่วิธีที่จะทำให้สามารถค้นหาความจริงได้ อีกทั้งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาได้ให้อำนาจในการที่ศาลจะทำการสืบพยานด้วยตนเองไว้อยู่แล้ว นอกจากการกระตือรือร้นในการสืบพยานแล้ว ศาลยังจะต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวจำเลย เพราะข้อเท็จจริงเหล่านี้จะทำให้ทราบประวัติภูมิหลัง ทราบพฤติกรรมอันเป็นอาชญากรรม เหล่านี้จะทำให้รู้ได้ว่าการมีอาชญากรรมของจำเลยมีเพื่ออะไร จะได้ทำให้ศาลกำหนดโทษให้จำเลยได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับตัวจำเลย เช่นกรณีที่มีอาชญากรรม 40 เม็ดไว้ในครอบครองเป็นการครอบครองเพื่อเสพ เนื่องจากเป็นผู้มีฐานะดีจึงซื้อยาเสพติดเก็บไว้ในจำนวนมากถ้าศาลคำนึงแต่จำนวนยาเสพติด จำเลยคนนี้ก็จะถูกจำคุก แต่ถ้ามีการแก้ไขการค้นหาความจริง โดยไม่ต้องคำนึงข้อสันนิษฐานทางกฎหมายแต่ใช้วิธีรวบรวมข้อเท็จจริงทุกชนิดเพื่อให้ทราบเจตนา เมื่อทราบแล้วก็จะรู้ว่าจำเลยคนนี้เป็นผู้ป่วย การใช้โทษจำคุกไม่อาจแก้ไขปัญหาได้แต่ต้องใช้วิธีการอย่างอื่น และโทษก็จะสามารถแก้ไขตัวจำเลยให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุดท้ายสิ่งที่มีผู้เกี่ยวข้องทุกคนต้องคำนึงคือ เมื่อค้นหาความจริงได้แล้วว่าผู้ต้องหาหรือหรือจำเลยได้กระทำความผิดจริงก็ต้องกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิด โดยโทษที่จะลงนั้นจะต้องมีประสิทธิภาพสามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องคำนึงถึงหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคล หลักการนี้เป็นการพิจารณากำหนดโทษโดยคำนึงถึงประวัติภูมิหลังอันเป็นลักษณะส่วนตัวของแต่ละคนในการกำหนดโทษ เป็นไปตามแนวคิดที่ว่า บุคคลที่ต่างกันแต่ได้กระทำผิดเหมือนกันอาจจะถูกกำหนดโทษที่ต่างกันก็ได้ เพราะแม้จะเป็นการกระทำแบบเดียวกันแต่ลักษณะส่วนตัวของผู้กระทำความผิดนั้นจะแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็น อายุผู้กระทำความผิด ประวัติ อาชญากรรม ความประพฤติเป็นอาชญากรรมของผู้กระทำความผิด ฐานะทางเศรษฐกิจ เหล่านี้จะต้องนำมาพิจารณากำหนดโทษของจำเลยและสิ่งเหล่านี้เองจะทำให้โทษของแต่ละคนไม่เท่ากันแม้จะทำความผิดในลักษณะเดียวกัน หลักการนี้เป็นหลักการที่มีความขัดแย้งกับหลักที่ศาลใช้ในปัจจุบันคือ การกำหนดโทษโดยพิจารณาจากบัญชีระดับอัตราโทษ(ยี่ต็อก) ยี่ต็อกคือ การลงโทษผู้กระทำความผิดโดยเน้นหลัก

ภาวะวิสัย กล่าวคือ พิจารณาลักษณะของการกระทำความผิดภายนอกของผู้กระทำ แต่ไม่คำนึงลักษณะ ส่วนตัวของผู้กระทำความผิดเพื่อกำหนดโทษ ฉะนั้นการลงโทษปัจจุบันจึงมีความใกล้เคียงกัน ใน ความผิดลักษณะเดียวกัน ซึ่งหลักการลงโทษให้เหมาะสมกับบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่ศาลควรจะมีเป็น อย่างยิ่งในการใช้ดุลพินิจในการกำหนดโทษ และเป็นหลักสากลที่นาๆประเทศใช้เพื่อเป็นตัวการในการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์เพราะการคำนึงถึงความเหมาะสมในการลงโทษผู้กระทำความผิดแต่ละ รายไปจะทราบถึงประวัติและการกำหนดโทษที่เหมาะสมกับผู้กระทำความผิด ทั้งนี้เพราะการค้นหา ความจริงในคดีมิใช่ทำเพื่อให้รู้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริง แต่ค้นหาความจริงเพื่อให้รู้ เจตนาในการกระทำความผิดจะได้จัดสรรโทษที่เหมาะสมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เหมาะสมเป็น รายบุคคล

4.6 วิเคราะห์คำพิพากษาศาลฎีกาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

ขอยกตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายเพื่อชี้ให้เห็นว่าการ พิจารณาคดีของศาลส่วนใหญ่ไม่ได้คำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติภูมิหลังของตัวจำเลยเพื่อนำมา พิจารณาคดี และเพื่อค้นหาเจตนาที่แท้จริงว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร จะได้ปรับ บทลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดแต่เป็นการกำหนดโทษโดยอาศัยบัญชีระดับอัตราโทษ ตามที่ได้เคยอธิบายไปในบทที่ 2

คำพิพากษาศาลฎีกา 1488/2557¹³ ร.ต.อ ป กับพวกจับกุมจำเลยทั้งสองได้พร้อมเมทแอมเฟตา มีน จำนวน 50 เม็ด จำนวนเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 1.10 กรัม จึงต้องด้วยข้อสันนิษฐานตามพระราชบัญญัติ ยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม (2) ให้ถือว่าเป็นการมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย จึงพิพากษาให้จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 มาตรา15 วรรค สาม(2) มาตรา 66วรรคสอง จำคุกคนละ 6 ปี ปรับคนละ 400,000บาท จำเลยที่1ให้การรับสารภาพเป็น ประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง ส่วนจำเลยที่2ให้การรับสารภาพในชั้น

¹³ คำพิพากษาศาลฎีกา 1488/2557 ค้นหาเพิ่มเติมฎีกาเต็ม <http://deka.supremecourt.or.th/>

สอบสวนลดโทษให้หนึ่งในสี่ คงจำคุกจำเลยที่ 1 กำหนด 3 ปี ปรับ 200,000 บาท จำเลยที่ 2 กำหนด 4 ปี 6 เดือน และปรับ 300,000 บาท

จากคำพิพากษาจะเห็นว่าศาลเน้นการคำนวณปริมาณสารบริสุทธิ์เป็นหลักและไม่ได้มีการคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวจำเลย ทั้งนี้ศาลไม่ได้ทำการค้นหาความจริงเพื่อค้นหาเจตนาที่จำเลยมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร แต่ใช้หลักสันนิษฐานตามกฎหมายว่ามีปริมาณสารบริสุทธิ์ตรงตามที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่ามิใช่ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายทันทีโดยไม่ได้ทำการค้นหาเจตนาจากการสืบพยานเลย แม้ ณ เวลานี้จะมีการแก้ไขจากข้อสันนิษฐานเด็ดขาดให้เหลือเพียงเป็นข้อสันนิษฐานเท่านั้นแต่ก็ยังคงเป็นข้อสันนิษฐานที่จำเลยต้องหาพยานมาหักล้างหากจำเลยไม่สามารถกระทำได้อีกก็สันนิษฐานว่าจำเลยมิใช่ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย อีกทั้งในการกำหนดโทษก็เป็นไปทำนองเดียวกับบัญชีระดับอัตราโทษที่เคยกล่าวไว้ในบทที่ 2 กล่าวคือ มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน 2 กรัม จำคุก 6 ปี โดยไม่ได้ทำการกำหนดโทษตามความเหมาะสมแก่จำเลยรายนี้

คำพิพากษาศาลฎีกา 13599/2553¹⁴ จำเลยมีเมทแอมเฟตามีนของกลางคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 0.484 กรัม นั้นพยานโจทก์ทั้งสองปากเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ไม่เคยมีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยมาก่อน ไม่มีเหตุให้ระวางสงสัยว่าจะแกล้งเบิกความปรักปรำจำเลย ทั้งเบิกความสอดคล้องต้องกันในสาระสำคัญของคดีตามลำดับและสมเหตุผล แม้คดีนี้จะไม่มีการนำธนบัตรไปถ่ายสำเนาและลงบันทึกประจำวันเพื่อนำไปต่อข้อ พยานโจทก์มีน้ำหนักรับฟังได้โดยปราศจากข้อสงสัยว่าจำเลยมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายตามฟ้องจริง พยานจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานโจทก์ได้ดังที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยโดยละเอียดแล้วเมื่อเมทแอมเฟตามีนของกลางคำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ได้ 0.484 กรัม การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 66 วรรคสอง ลงโทษจำคุกจำเลย 5 ปี

จากคำพิพากษานี้เห็นว่าแม้ศาลจะไม่ได้ใช้ข้อสันนิษฐานตามมาตรา 15 วรรคสาม(2) โดยตรงแต่ศาลก็เชื่อคำเบิกความของเจ้าหน้าที่ที่ทำการจับกุมมากกว่าพยานหลักฐานที่จำเลยนำมาต่อสู้

¹⁴คำพิพากษาศาลฎีกา 13599/2553 ค้นหาเพิ่มเติมฎีกาเต็ม <http://deka.supremecourt.or.th/>

โดยไม่ได้มีการค้ำประกันหรือค้นหาความจริงในการสืบพยานที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงมีเป็นประวัตินิติหลังของจำเลย เมื่อศาลเชื่อว่าจำเลยมียาเสพติดไว้เพื่อจำหน่ายแล้วศาลก็กำหนดโทษตามแนวทางบัญญัติระดับอัตราโทษที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 คือมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย คำนวณเป็นสารบริสุทธิ์ไม่เกิน 1 กรัม จำคุก 5 ปี โดยไม่ได้นำข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวจำเลยมาใช้ประกอบการกำหนดโทษ โดยไม่คำนึงหลักการลงโทษให้เหมาะสมแก่จำเลยรายบุคคลแต่คำนึงถึงการลงโทษที่มีคำนวณศาลบริสุทธิ์ได้เท่ากันก็ต้องลงโทษในอัตราที่เท่ากัน ซึ่งโทษเหล่านี้ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแก้ไขผู้กระทำความผิดได้

คำพิพากษาศาลฎีกา 760/2535¹⁵ จำเลยมีเรื่องทะเลาะกับบิดา จำเลยน้อยใจอยากจะประชดบิดา จึงให้เพื่อนไปซื้อเฮโรอีนมา 2 หลอด เมื่อได้เฮโรอีนมาแล้ว จำเลยนำเฮโรอีนไปมอบให้เจ้าพนักงานตำรวจ เพื่อให้จับกุมตนในข้อหาซื้อเฮโรอีนไว้ในครอบครองโดยมิได้รับอนุญาต เป็นการหาเฮโรอีนมาเป็นของกลางเพื่อให้ถูกจับกุม เป็นกรณี que se que se เห็นได้ว่าจำเลยเจตนาที่จะให้เจ้าพนักงานได้เห็นว่ามีเฮโรอีนของกลาง เพื่อให้เจ้าพนักงานจับกุมเท่านั้น มิใช่เจตนาที่จะยึดถือเฮโรอีนของกลางนั้นไว้ในครอบครองของตน แต่ประการใด การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้อง

จากคำพิพากษานี้ เป็นตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่เห็นได้น้อยมาก คือการที่ศาลค้นหาเจตนาที่แท้จริงในการยึดถือยาเสพติดไว้ในครอบครองของจำเลย เพราะหากศาลไม่ค้นหาเจตนาที่แท้จริงแล้ว ก็คงใช้วิธีการพิจารณาจากสารบริสุทธิ์ที่จำเลยมีไว้ในครอบครอง แต่เมื่อศาลทำการสืบพยานหลักฐานและค้นหาความจริงจากเจตนาที่แท้จริงในคดีแล้วทำให้พบว่า การครอบครองยาเสพติดของจำเลยนั้นมีไว้เพื่อประชดบิดา ไม่ได้มีไว้เพื่อจำหน่าย คดีนี้จึงเป็นตัวอย่างที่ศาลใช้อำนาจในการสืบพยานและแสดงถึงความกระตือรือร้นและการร่วมมือกันค้นหาความจริงในคดีได้อย่างสมบูรณ์

¹⁵ คำพิพากษาศาลฎีกา 760/2535 คำพิพากษาศาลฎีกาเพิ่มเติมได้ที่ 108 คดียาเสพติด

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

การค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ต้องใช้หลักการตรวจสอบค้นหาความจริง คือ การพิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ของจำเลย การดำเนินคดีอาชญากรรมในประเทศไทย มีแนวคิดตามแบบประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบชีวิตลอร์ กล่าวคือใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (public prosecution) และถือหลักการค้นหาความจริงตามเนื้อหา (the principle of material truth) เป็นการดำเนินการค้นหาความจริงโดยถือว่าทุกฝ่ายมีหน้าที่ในการดำเนินการค้นหาความจริงตามที่เกิดขึ้น และศาลถือเป็นองค์กรหลักในการดำเนินการค้นหาความจริง ภายใต้การตรวจสอบและการถ่วงดุลระหว่างองค์กร โดยการแยกภารกิจการสอบสวนฟ้องร้องออกจากการพิจารณาพิพากษาคดี

หลักการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม กระบวนการยุติธรรมเป็นกระบวนการตามกฎหมายที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ และในขณะเดียวกันก็มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้กระทำความผิดให้มีสิทธิได้รับความเป็นธรรมในการดำเนินคดี การตรวจสอบค้นหาความจริงจึงถือเป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่กำหนดขึ้นไว้เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไม่ให้ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลอื่นหรือโดยองค์กรของรัฐ

การค้นหาความจริงนั้นเป็นหลักสำคัญในการดำเนินคดีอาชญากรรม โดยมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการสอบสวนซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากการสอบสวนคือการรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นคุณหรือเป็นโทษแก่ผู้กระทำความผิด ดังนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอบสวนจึงต้องยึดหลักการค้นหาความจริงโดยมุ่งควบคุม ปราบปรามอาชญากรรม และต้องไม่ลืมที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพราะการเอาตัวบุคคลเข้าสู่การดำเนินคดีอาญานั้นถือเป็นการลิดลอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญานั้น แบ่งการตรวจสอบค้นหาความจริงออกเป็น 2 ชั้น คือ การตรวจสอบค้นหาความจริงชั้นเจ้าพนักงาน และการตรวจสอบค้นหาความจริงชั้นศาล โดยหลักแล้วประเทศไทยเป็นประเทศที่ดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ในการตรวจสอบค้นหาความจริงชั้นเจ้าพนักงานนั้นจะต้องเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการ แต่ในทางปฏิบัติประเทศไทยได้แบ่งการสอบสวนกับการฟ้องร้องออกเป็น 2 กระบวนการ โดยให้การสอบสวนอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวน และการฟ้องร้องอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานอัยการ จึงทำให้โดยหลักแล้วพนักงานอัยการไม่มีอำนาจสอบสวนและพิจารณาตั้งคดีจากสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน จึงทำให้กระบวนการสอบสวนฟ้องร้องของประเทศไทยขาดความเป็นหนึ่งเดียวกัน ไม่สมบูรณ์แบบเหมือนในประเทศที่ใช้ระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมมีอาชญากรรมไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย นั้น ปัจจุบันประเทศไทยใช้หลักอยู่ 3 ประการ กล่าวคือ ป้องกัน ควบคุม บำบัดฟื้นฟู กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ.2522 มีการแก้ไขจนถึงปัจจุบันทั้งสิ้น 6 ครั้ง ซึ่งในกฎหมายฉบับนี้มีคำนิยามจำนวน 20 คำ ตามที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 แต่จากการศึกษาพบว่าคำนิยามที่ปรากฏในกฎหมายนั้นไม่ได้นิยามเกี่ยวกับการครอบครองเพื่อจำหน่าย มีเพียงการจำหน่ายเท่านั้น แต่มีข้อสันนิษฐานตามกฎหมาย มาตรา 15 ที่สันนิษฐานว่าการครอบครองยาเสพติดปริมาณเพียงใดให้สันนิษฐานว่าเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย ในส่วนของข้อสันนิษฐานนั้นได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงโดยแก้ไขจากข้อสันนิษฐานเด็ดขาดว่าให้ถือว่ามีอาชญากรรมเท่านั้นให้ถือเป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย และไม่สามารถพิสูจน์หักล้างได้ แต่ในปัจจุบันได้มีการผ่อนคลายนลงให้เหลือเพียงเป็นข้อสันนิษฐานที่จำเลยสามารถนำสืบหักล้างได้ แต่ถึงแม้ว่าจะสามารถนำสืบหักล้างได้แต่ก็เป็นการยากอีกทั้งยังขัดต่อระบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่ประเทศไทยใช้อยู่ อย่างไรก็ตามแล้วว่าการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐการตรวจสอบค้นหาความจริงโดยรัฐเป็นหน้าที่ของ ศาล เป็นหลัก ไม่ใช่หน้าที่ของ โจทก์หรือจำเลย

ตามที่ได้ศึกษาการตรวจสอบค้นหาความคดีอาชญากรรมครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายของต่างประเทศนั้น พบว่าในประเทศเยอรมันใช้หลักการตรวจสอบค้นหาความจริงโดยการเน้นการรวบรวมข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับประวัติดูมิหลังตลอดจนข้อเท็จจริงต่างๆเกี่ยวกับจำเลยในด้านที่

เป็นผลดีและผลร้าย รวมตลอดจนข้อเท็จจริงอันเป็นเหตุบรรเทาโทษเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัว จำเลยให้มากที่สุด เพราะประเทศเยอรมันให้ความสำคัญในการรวบรวมข้อเท็จจริงเพื่อใช้ในการกำหนด โทษจำเลยให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ฉะนั้นแล้วการดำเนินการค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมของประเทศเยอรมันจึงไม่มีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายว่าการครอบครองยาเสพติดเท่าไรให้สันนิษฐานว่า เป็นการครอบครองเพื่อจำหน่าย เพราะเนื่องจากมีกระบวนการค้นหาความจริงที่ดีจึงไม่จำเป็นที่จะต้อง ใช้ข้อสันนิษฐานก็สามารถทราบเจตนาของจำเลยว่ามียาเสพติดครอบครองไว้เพื่ออะไร การใช้ยาเสพติด หรือการครอบครองยาเสพติดนั้น กฎหมายประเทศเยอรมันก็ไม่ได้กำหนดเรื่องปริมาณเท่าใดของการ ใช้ยาเสพติดที่เป็นความผิดหนักเบาไว้ การกำหนดโทษก็ไม่ได้คำนึงถึงประเภทและปริมาณของยาเสพติดที่พบในขณะจับกุม แต่การลงโทษนั้นเน้นการสอบสวนข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบว่า การครอบครองยาเสพติดนั้นส่งผลกระทบต่อความเสียหายต่อสังคมมากเพียงใด หากเป็นกรณีใช้ส่วนตัวไม่ส่งผลกระทบต่อสังคมโทษทางอาญาก็จะน้อยหรืออาจใช้มาตรการเลี้ยงโทษจำคุกโดยการส่งไปบำบัดรักษา แต่หาก เป็นการกระทำที่กระทบต่อสังคมเป็นอย่างมากก็จะต้องได้รับโทษมาก การค้นหาความจริงเช่นนี้เอง ของประเทศเยอรมันจึงทำให้การค้นหาเจตนาในการครอบครองยาเสพติดไม่ใช่เรื่องที่ยากและส่งผลให้ ประเทศเยอรมันสามารถกำหนดโทษได้อย่างเหมาะสม

การตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย ของประเทศฝรั่งเศสนั้นไม่มีกฎหมายเฉพาะหรือหน่วยงานที่ควบคุมเป็นพิเศษ แต่เป็นหน้าที่ของ พนักงานอัยการและเจ้าหน้าที่ตำรวจ สาระสำคัญของการดำเนินคดีอาชญากรรมนั้นไม่มีการแยกสารที่ผิดกฎหมาย ดังนั้นความผิดในการใช้ยาเสพติดนั้นจะถูกดำเนินคดีและตัดสินในลักษณะเดียวกันโดยไม่ได้ คำนึงถึงชนิดของสารที่ผิดกฎหมาย แต่เจ้าหน้าที่จะพิจารณา จากประวัติอาชญากรรมและจากข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยหากพิจารณาและพบว่าเป็นการใช้ยาเสพติดส่วนตัวแม้จะถือเป็น ความผิดอาญาแต่อาจใช้วิธีการรักษาบำบัดตามคำสั่งศาลมากกว่าการใช้โทษจำคุก และการครอบครอง ยาเสพติดก็ไม่มีกฎหมายกำหนดว่าปริมาณเท่าใดเป็นการครอบครองเพื่อเสพ หรือเป็นการครอบครอง เพื่อจำหน่าย นั้นแสดงว่ากฎหมายยาเสพติดของประเทศฝรั่งเศสไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแบ่ง ประเภทการครอบครองจากปริมาณของยาเสพติด แต่ให้ความสำคัญในส่วน of พนักงานอัยการที่จะทำ

หน้าที่ในการค้นหาความจริงจากพยานหลักฐานเพื่อให้ทราบถึงเจตนาของการครอบครองยาเสพติด จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องนำสารบริสุทธิ์หรือปริมาณยาเสพติดมาเป็นตัวแบ่งความผิด

ดังนั้นจึงเห็นว่า การรวบรวมพยานหลักฐานในคดีอาญาที่มีประสิทธิภาพจะเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์และความผิดของผู้ต้องหาให้ได้ความจริงแท้ หากได้ข้อมูลที่ครบถ้วนทั้งสองส่วน กล่าวคือ ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเรื่องในการกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำความผิด ย่อมส่งผลให้สามารถทราบเจตนาในการครอบครองยาเสพติดของจำเลยโดยไม่จำเป็นต้องมีข้อสันนิษฐาน หรือบทนิยาม และไม่จำเป็นต้องพิจารณาจากสารบริสุทธิ์ เพราะปริมาณสารบริสุทธิ์นั้นไม่อาจเป็นตัวชี้วัดได้ว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยครอบครองยาเสพติดเพื่ออะไร เพราะแม้บางครั้งเขาครอบครองจำนวนมากก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นการครอบครองเพื่อจำหน่ายเสมอไป หรือแม้แต่กรณีที่ครอบครองยาเสพติดจำนวนมากเข้าข่ายเป็นการจำหน่ายแต่เขาอาจไม่ใช่อาชญากรรายใหญ่อาจเป็นเพียงผู้รับขนหรือรายย่อย ฉะนั้นการจะทราบถึงเจตนาได้นั้นต้องอาศัยข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวกับคนเป็นอย่างมากและเมื่อกระบวนการตรวจสอบค้นหาความจริงสามารถกระทำได้อย่างสมบูรณ์ การกำหนดโทษก็จะเป็นไปอย่างเหมาะสมเช่นกัน

5.2 ข้อเสนอแนะ

ตามที่ได้ศึกษาในเรื่องการตรวจสอบค้นหาความจริงคดียาเสพติดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายและจำหน่ายทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศนั้น พบว่าการจะค้นหาความจริงในคดียาเสพติดเพื่อค้นหาเจตนาของจำเลยว่ามียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่ออะไร สิ่งสำคัญอยู่ที่การร่วมมือกันขององค์กรทั้ง 3 กล่าวคือ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ศาล ทั้ง 3 องค์กรจะต้องร่วมมือกันเพื่อที่จะค้นหาความจริงให้ปรากฏโดยการรวบรวมข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคน เพราะข้อเท็จจริงทั้งสองส่วนคือส่วนสำคัญที่จะทำให้ทราบถึงเจตนาในการครอบครองยาเสพติดของจำเลย ฉะนั้นแล้วการจะทราบเจตนาที่แท้จริงของจำเลยว่ามียาเสพติดไว้เพื่ออะไรเพื่อจะได้กำหนดโทษจำเลยได้อย่างเหมาะสมนั้นจะต้องเริ่มแก้ไขตั้งแต่ขั้นตอนการรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิด ความบริสุทธิ์ของจำเลย และขั้นตอนที่

เกี่ยวข้องกับทุกส่วนเพื่อจะได้ทราบความจริงแท้ ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรมคดีนั้น ควรจะต้องเริ่มแก้ไขดังต่อไปนี้

1. ควรแก้ปัญหาเรื่องการแบ่งแยกอำนาจสอบสวนฟ้องร้องออกจากกัน ให้มาเป็นอำนาจเดียวกันโดยให้การสอบสวนฟ้องร้องอยู่ภายใต้การควบคุมของพนักงานอัยการ เนื่องจากการสอบสวนนั้นกระทำไปเพื่อการฟ้องร้อง ฉะนั้นแล้วการที่จะให้พนักงานอัยการฟ้องร้องคดีได้อย่างถูกต้องชอบธรรม พนักงานอัยการควรจะต้องเป็นผู้ที่เริ่มคดีด้วยตนเอง มิใช่เป็นอย่างทุกวันนี้ที่พนักงานอัยการพิจารณาตั้งคดีจากสำนวนสอบสวนเท่านั้น

2. ควรให้ความสำคัญกับการสอบสวนข้อเท็จจริงทั้งในส่วนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคนในส่วนของประวัติภูมิหลังของผู้ต้องหาหรือจำเลย รวมทั้งต้องรวบรวมข้อเท็จจริงทั้งที่เป็นคุณและเป็นโทษ เพราะการจะตัดสินบุคคลใดให้เขาเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นการลิดลอนสิทธิเสรีภาพของบุคคล จะต้องทำการตรวจสอบค้นหาความจริงให้ครบทุกด้านเพื่อพิสูจน์ความผิดและความบริสุทธิ์ อีกทั้งยังจะต้องนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาคำนึงว่าควรลงโทษผู้กระทำความผิดอย่างไรเพื่อให้บุคคลนั้นกลับมาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

3. ควรยกเลิกบทนิยาม อย่างคำว่า ผลิต นำเข้า จำหน่าย เพราะการที่ฝ่ายนิติบัญญัติบัญญัติคำนิยามศัพท์เหล่านี้ไว้ในกฎหมายเวลาฝ่ายตุลาการนำมาใช้ก็จะใช้โดยการตีความอย่างเคร่งครัดทำให้เกิดปัญหาอย่างมากเนื่องจากคำนิยามที่ขยายความกว้างมากเกินไปทำให้ไม่เป็นไปตามเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิดส่งผลให้ศาลตัดสินลงโทษไม่เหมาะสมแก่ผู้กระทำความผิดเพราะตีความตามคำนิยามไปแล้ว แต่ถ้ายกเลิกคำนิยามศัพท์เหล่านี้ไป ศาลและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ก็จะต้องทำหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะได้ค้นหาความจริงว่าจำเลยมีอาชญากรรมใดเพื่ออะไร ดีกว่าการที่ตีความตามคำนิยามศัพท์ที่บัญญัติไว้ เพราะอย่างที่ได้อธิบายไปในเรื่องการนำอาชญากรรมเข้ามาในประเทศ 1 เม็ด ศาลตัดสินว่าเป็นการนำเข้าตัดสินลงโทษจำคุก 25 ปี ซึ่งนั้นเป็นจำนวนที่มากเกินไปและไม่เหมาะสมเพราะการที่จำเลยเป็นผู้เสพนั้นคือผู้ป่วยเขาควรได้รับการบำบัดรักษามากกว่าการจำคุก

4. ควรยกเลิกข้อสันนิษฐานตามมาตรา 15 พระราชบัญญัติอาชญากรรมให้โทษ พ.ศ. 2522 เพราะ แม้ว่าจะในปัจจุบันจะมีการแก้ไขล่าสุดโดยการเปลี่ยนจากข้อสันนิษฐานโดยเด็ดขาดเป็นข้อสันนิษฐานให้จำเลยสามารถนำสืบหักล้างได้ก็ตาม แต่เนื่องจากการค้นหาความจริงในคดีนั้นเป็นหน้าที่

ของศาล ไม่ใช่หน้าที่ของจำเลยที่จะต้องหาข้อแก้ต่างว่าตนเองเจตนาครอบครองยาเสพติดเพื่อเสพไม่ใช่ครอบครองยาเสพติดเพื่อจำหน่าย เพราะตามระบบกฎหมายที่ประเทศไทยใช้อยู่เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐศาลเป็นผู้ค้นหาความจริง ไม่ใช่หน้าที่ของพนักงานอัยการหรือจำเลย ฉะนั้นแล้วหากยกเลิกข้อสันนิษฐานและใช้วิธีการค้นหาความจริงอย่างมีประสิทธิภาพก็ไม่จำเป็นที่จะต้องตั้งข้อสันนิษฐานเบื้องต้นว่าจำเลยครอบครองยาเสพติดเพื่ออะไรเพราะถ้ากระบวนการค้นหาความจริงมีประสิทธิภาพพอที่จะทราบได้เองว่าเจตนาที่แท้จริงของจำเลยคืออะไร

5. ควรเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการ เมื่อมีการแก้ไขให้พนักงานอัยการเป็นผู้ทำการสอบสวนคดีเอง พนักงานอัยการจะเป็นผู้รู้ข้อเท็จจริงตั้งแต่เริ่มคดีรู้ทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับเรื่องที่ว่าจำเลยได้กระทำความผิด และข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับคน พนักงานอัยการย่อมเป็นผู้ที่รู้ว่าควรแก้ไขให้จำเลยกลับตนเป็นคนดีคืนสู่สังคมได้ ฉะนั้นแล้วควรกำหนดหน้าที่ให้พนักงานอัยการทำหน้าที่แถลงการณ์ปิดคดีโดยแถลงกำหนดอัตราโทษและเสนอต่อศาลเพื่อเป็นแนวทางและชี้แนะให้ศาลคำนึงว่าควรลงโทษจำเลยอย่างไรให้เหมาะสมกับผู้กระทำความผิดแต่ละคน

6. ศาลควรเพิ่มบทบาทของตนเองให้มากขึ้นเนื่องจากตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 228 และมาตรา 229 ของไทยก็ให้อำนาจศาลในการสืบพยาน อีกทั้งในกระบวนการพิจารณา ศาลถือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ เป็นเสมือนหัวเรือใหญ่ในห้องพิจารณา ฉะนั้นศาลควรมีความ active ในการสืบพยานเพื่อค้นหาความจริงให้ปรากฏมากกว่าการที่จะวางตัวเป็นกลางและปล่อยให้หน้าที่ในการสืบพยานเป็นหน้าที่ของโจทก์และหน้าที่ของจำเลย เพราะศาลเป็นผู้ที่จะตัดสินชี้ขาด ฉะนั้นก็ควรที่จะกระตือรือร้น (Active) เป็นผู้สืบหาความจริงด้วยตนเองมิใช่เพียงแต่รับพยานที่โจทก์และจำเลยหยิบยื่นให้เพราะนั่นไม่ใช่วิธีการค้นหาความจริงที่ถูกต้อง

ตามข้อเสนอแนะที่ได้กล่าวไปนั้นเป็นเพียงส่วนที่จะแก้ไขให้กระบวนการยุติธรรมสามารถค้นหาความจริงเพื่อให้ความจริงแท้ได้ปรากฏ แต่การจะแก้ไขให้สามารถตรวจสอบความจริงและเจตนาของผู้กระทำความผิดเพื่อนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำความผิดได้อย่างเหมาะสมนั้นจะต้องแก้ไขทั้งองค์กรจะแก้ไขเพียงจุดหนึ่งจุดใดไม่ได้เพราะนั้นจะไม่สามารถแก้ปัญหาการค้นหาความจริงที่เป็นอย่างเช่นทุกวันนี้ไม่ได้ เมื่อไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ การลงโทษผู้กระทำความผิดของศาลก็หนีไม่พ้นที่จะต้องใช้บัญชีระดับอัตราโทษต่อไปแต่ถ้าสามารถแก้ไขกระบวนการค้นหาความจริงให้สามารถ

ใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพแล้วไม่ว่าจะบทนิยามศัพท์ ข้อเสนอพื้นฐานตามกฎหมาย หรือแม้แต่บัญชีระดับอัตราโทษก็ไม่มีคามจำเป็นที่จะต้องใช้อีกต่อไป

สรุป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

โกเมน ภัทรภิรมย์. การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส. กรุงเทพมหานคร : ศรีสมบัติการพิมพ์, 2536
 กิติพงษ์ กิตยารักษ์. “อัยการกับกระบวนการยุติธรรม” อัยการนิเทศ เล่ม 57. ฉบับที่ 2 , น. 58
 กมลชัย รัตนสกาววงศ์. “รายงานการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง กระบวนการยุติธรรมจะร่วมมือ
 กันค้นหาความจริงในคดีอาญาได้อย่างไร.” บทบัญญัติ เล่ม 52. (2539) :

เกียรติภูมิ แสงศศิธร. “กระบวนการกำหนดโทษจำเลยคดีอาญา:เปรียบเทียบกับต่างประเทศ.”
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533

คณิต ณ นคร. อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน , 2551
 คณิต ณ นคร. อัยการเยอรมันและการดำเนินคดีอาญาของอัยการเยอรมันก่อนฟ้อง. อัยการกับการ
สอบสวนคดีอาญา: รวมบทความเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาในนาๆประเทศ โดย กรมอัยการ, 2533

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.
 คณิต ณ นคร. “ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับตำรวจในเยอรมัน.” วารสารอัยการ ปีที่ 3. ฉบับที่ 36. น. 49
 จิราธร เจริญวุฒิ. “วิวัฒนาการการสอบสวนคดีอาญา: ศึกษาบทบาทของพนักงานอัยการ.”
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ชาคริต บุญเพิ่ม. “การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ศึกษากรณีการจับ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554.

ชนินทร์รัฐ ธนกิจนิรันดร์. “การควบคุมผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.

ฉัฐพงศ์ สวัสดิ์วงษ์พร. “การค้นหาความจริงจากภูมิหลังของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน.”
วารสารนิติศาสตร์, ฉบับบัณฑิตศึกษา. (มิถุนายน 2550)

ณรงค์ ใจหาญ. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน, 2547
 ทิพย์วรรณ จันทนะ. “มาตรการพิเศษในการตรวจสอบค้นหาความจริงในคดีอาญาผิด.”
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556

ชาดาพันธ์ อังกินันท์. “รายงานการฝึกอบรมและดูงานเรื่องการดำเนินคดีอาญา ณ ประเทศฝรั่งเศส.”

อัยการนิเทศ เล่ม 53. ตอน 4. 2534

ธานี วรภัทร์ และคณะ. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กับผลกระทบด้านกฎหมายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม. 2550

ธานี วรภัทร์. การศึกษาความเป็นไปได้ในการกำหนดการบังคับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาใช้กับการวินิจฉัยการกระทำผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดกรณีศึกษาผู้ต้องขังหญิง. โครงการกำลังใจทุนวิจัยสำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา กระทรวงยุติธรรม. 2559

ธรรมรงค์ สุขไชยะ. “ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบในกฎหมายอาญา : ศึกษาเฉพาะบทสันนิษฐานเด็ดขาดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 15 วรรคสาม(2).” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2557.

นัทธี จิตสว่าง. หลักทฤษฎีบท. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บัณฑิต นทรีย์ไทวะ. “การสังคีตของพนักงานอัยการ : ศึกษาการนำปัจจัยที่เกี่ยวกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดมาประกอบการพิจารณา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2555.

บุญชัย ภัทรวัฒนานนท์. “การเปิดเผยพยานหลักฐานก่อนการสืบพยานในคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.

ปัทมา วะรินทร์. “การค้นหาความจริงในคดีอาชญากรรม: ศึกษากรณีการรับฟังพยานบุคคลที่เป็นสายลับ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ปทุมพร กลัดอ่ำ. “การนำวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับในวิธีพิจารณาความอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

พงศ์พิพัฒน์ ทศนโกวิท. “การค้นหาความจริงในคดีอาญาโดยนำระบบไต่สวนมาใช้ในศาลยุติธรรม.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550.

- พรธิดา เอี่ยมศิลา. “ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิดเพื่อประกอบการดำเนินคดีอาญา”
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2549.
- มาละตรี เฮาศกุนต์. “ทิศทางความเป็นอำนาจเดียวของการสอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญาในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.
- ยิ่งพริณณัฐ คำภูเวียง. “เขตอำนาจสอบสวนคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2555.
- วิภา ปิ่นวีระ. “บทบาทของศาลในการพิจารณาคดีอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.
- ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ. โครงการศึกษากฎหมายอาญาเสพคดีในต่างประเทศ: ศึกษาเฉพาะกรณี
 ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษและสหรัฐอเมริกา, 2550
- ศุภณัฐ ชูลาก. “บทบาทพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีการ
 สอบสวนคดีความผิดนอกราชอาณาจักร.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
 บัณฑิต, 2556.
- เสรษฐชัย อันสมศรี. “ดุลพินิจในการกำหนดโทษจำคุก.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะ
 นิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล. “การนำรูปแบบการพิจารณาคดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมา
 พัฒนารูปแบบการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป”, 2548.
- สมชาย วิมลสุข. “บทบาทของศาลชั้นต้นในการค้นหาความจริง.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2549
- สมบัติ ดาวแจ้ง. “ข้อสันนิษฐานความรับผิดในกฎหมายอาญา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต
 คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.
- สมทรัพย์ นำอำนวยการ. “บทบาทของศาลในชั้นพิจารณาเกี่ยวกับการค้นหาความจริงในคดีอาญา.”
 วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2541.
- อนันต์ จันทโรภากร. กฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร : ธีรานุสรณ์การพิมพ์, 2525

อุทัย อาทิวะ. คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : วีเจ พีริ้นตริง, 2555.
 เอกรินทร์ หนูนภักดี. “การกลั่นกรองคดีอาญาก่อนการพิจารณาของศาล.” วิทยานิพนธ์คณะ
 นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2543.

ภาษาอังกฤษ

- Andenaes Johanners. The genera Part of the Criminal Law of Norway. (1965).
- Bernd-Dieter Meier. Strafrechtliche Sanktionen 3 Auflage. Springer Berlin. (2009)
- B.R. Aune. Maritime drug tracking : An Underrated Problem. London : School of Economics and Politics Science.(1990)
- Fairchild, E. Comparative Criminal Justice System. Second Edition. Wadsworth Thomson Learning. 2001.
- Freckmann, A. and Wegerich, T. The German Legal System. London : Sweet and Maxwell. 1999.
- Israel, Kamisar, Lafave. Criminal Procedure and the Constitution.
- Jerold H. Israel. Criminal Procedure and The Constitution. ST. Paul [MINN] : West, 1992.
- Jorg-Martin Jehle. Criminal Justice in Germany. Fourth Edition. Online Document. (Germany : Ministry of Justice), 2005.
- John H langbein. Comparative Criminal Procedure Germany. (1977).P.29
- Raymond Saleilles.The Individualization of Punishment. Publication No.15Patterson Smith Reprint. Series in Criminology, Law Enforcement and Social Problems. (1968). pp 8-10
- Thomas Weigend.(1983). Sentencing in West Germany.37,63
- Wayne R. LaFave. Criminal Procedure. St. Paul [MN] : West group, 2000 .
- William G. Doerner. Introduction to Law Enforcement.,1992.
- Wliian publishing Culmcott House, French criminal law, (London: TJ Internatiomal Psdstow Comwall, 2011), p.56-95

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

สุวิชา จักรเจริญ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2555 นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2558 เนติบัณฑิตไทยสมัยที่ 68

พ.ศ. 2558 สำนักฝึกอบรมวิชาว่าความแห่งสภานายความ
(ทนายความรุ่นที่ 43)